

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
LIFESTYLE OF THAI - CHINESE YUNNAN PEOPLE IN BAN THERD THAI,
TAMBOL THERD THAI, AMPHUR MAE FAH LUANG,
CHIANGRAI PROVINCE

ZHANG WEN

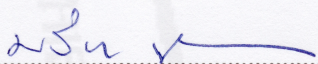
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2563

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

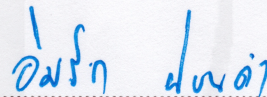
วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
LIFESTYLE OF THAI - CHINESE YUNNAN PEOPLE IN BAN THERD THAI,
TAMBOL THERD THAI, AMPHUR MAE FAH LUANG,
CHIANGRAI PROVINCE

ZHANG WEN

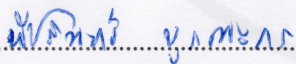
ได้รับพิจารณาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)
เมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563

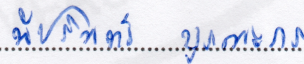
รองศาสตราจารย์ ดร.มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์
ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

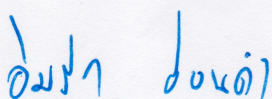
อาจารย์ ดร.อิมริรา อ่อนคำ
อาจารย์ที่ปรึกษา

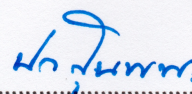
อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
กรรมการ

อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร
ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
(การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

อาจารย์ ดร.อิมริรา อ่อนคำ
กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรชัย
คณบดีคณะศิลปศาสตร์

วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ZHANG WEN 616103

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: อิมธิรา อ่อนคำ, ประ.ด.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและวิเคราะห์บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานจำนวน 30 คน ทั้งศึกษาจากเอกสาร การสังเกตการณ์ และนำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ด้านวิถีชีวิต คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ยังคงมีวิถีชีวิตตามแบบบรรพบุรุษของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาหารการกิน ภาษา การนับถือศาสนา การประกอบอาชีพ และการศึกษา แต่ในปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนไปตามสังคมไทย 2) ด้านประเพณี แบ่งออกเป็น สองประเด็น คือ ประเพณีชีวิต ได้แก่ ประเพณีการเกิดและการตั้งชื่อ การฉลองอายุเด็กครบ 1 ขวบ การฉลองอายุครบ 60 ปี และประเพณีงานศพ ประเพณีสังคม คือ วันตรุษจีน วันเซ็งเม้ง วันไหว้พระจันทร์ และวันไหว้พระจันทร์ ปัจจุบันชาวจีนกลุ่มนี้ยังคงสืบทอดประเพณีในปัจจุบัน 3) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการผสมกลมกลืนมี 4 ด้าน คือ นโยบายภาครัฐ การศึกษา การแต่งงานและการย้ายถิ่น และการประกอบอาชีพ ในด้านของบทบาทแบ่งเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ด้านสังคม คนจีนยูนนานที่อพยพมายังบ้านเทอดไทยได้ร่วมกันสร้างโรงเรียนให้กับลูกหลานของตนเพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ดี อีกทั้งยังช่วยสร้างบุคลากร อาชีพครูสอนภาษาจีน มัคคุเทศก์ และล่ามแปลภาษาให้แก่สังคมไทย 2) ด้านเศรษฐกิจ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีการปลูกชาและส่งออกชาจีนไปยังในประเทศและต่างประเทศ จึงทำให้ชาวบ้านได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าในอดีต และในพื้นที่เทอดไทยแห่งนี้ยังได้มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และยังสามารถส่งเสริมรายได้แก่ชุมชน 3) ด้านวัฒนธรรม ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ยังคงสืบทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมจีนดั้งเดิมไว้อย่างเข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ: คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน วิถีชีวิต บ้านเทอดไทย

LIFESTYLE OF THAI - CHINESE YUNNAN PEOPLE IN BAN THERD THAI,
TAMBOL THERD THAI, AMPHUR MAE FAH LUANG,
CHIANGRAI PROVINCE

ZHANG WEN 616103

MASTER OF ARTS (COMMUNICATIVE THAI AS A SECOND LANGUAGE)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: IMTHIRA ONKAM, Ph.D.

ABSTRACT

This research aimed to study the lifestyle and roles of Thai-Chinese Yunnan people in Ban Therd Thai, Tambol Therd Thai, Amphur Mae Fah Luang, Chiangrai Province. The field study was conducted by using in-depth interviews with 30 Thai-Chinese Yunnan people. Also, the data from documents were studied and presented in the form of descriptive purpose.

The results showed that the lifestyle of Thai-Chinese Yunnan people in Ban Therd Thai can be divided into 1) To clarify, most of the group of Thai-Chinese still maintain the original lifestyle of their ancestors either living, dressing, eating, language, religion, occupation and education. However, their way of life has changed with the development of Thai society. 2) Custom, it can be divided into two aspects, that is lifestyle customs, including birth and naming customs, celebrating the one full year birthday, celebrating the 60th birth day and funeral affairs. Next, social custom including Chinese New Year, Qingming Festival, Dragon Boat Festival and Mid-Autumn Festival. 3) The 4 factors merging Thai-Chinese Yunnan people with Thai society including government policy, education, marriage and change of residence careers and culture and the last factor was tradition. The roles of Thai-Chinese Yunnan people in Ban Therd Thai on Thai society can be divided into three areas. 1) Social; Thai-Chinese Yunnan people build schools for future generations; They also train Chinese language teachers, guides and interpreters for Thai society 2) Trading; They grow tea and export it in the domestic and abroad. So, promote villagers to have a better quality of life. And it has also been developed into a historical tourist attraction. 3) Culture: Nowadays, they are still inheriting and spreading the original Chinese culture.

Keywords: Thai – Chinese Yunnan People, lifestyle, Ban Therd Thai.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย”

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ คือ อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ บุรณะกร ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง และอาจารย์ ดร.อิมธิรา อ่อนคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา และตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จอย่างสมบูรณ์ ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือแนะนำจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา เพื่อนนักศึกษาที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จในที่สุด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน

ZHANG WEN

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 คำนิยามศัพท์	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต	9
2.1.1 ความหมายของวิถีชีวิต	9
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต	9
2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย	12
2.2.1 การอพยพของคนจีน	12
2.2.2 การตั้งถิ่นฐานของคนจีนในสังคมไทย	14
2.2.3 ความสัมพันธ์ไทย – จีน	16
2.3 ประวัติความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในสังคมไทย	18
2.3.1 ที่มาของบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน	18
2.3.2 การตั้งถิ่นฐานของบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน	19
2.3.3 การดำเนินชีวิตของบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน	20

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.4 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย	21
2.4.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์	21
2.4.2 ลักษณะทางสภาพแวดล้อม	22
2.4.3 ประชากรที่อยู่อาศัย	22
2.4.4 สภาพสังคม	23
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	25
2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน	25
2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทาง ภาคเหนือของประเทศไทย	28
2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อสังคม	31
บทที่ 3 วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย	
3.1 วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย	36
3.1.1 ที่อยู่อาศัย	36
3.1.2 การแต่งกาย	42
3.1.3 ภาษา	45
3.1.4 อาหารการกิน	50
3.1.5 การรักษาโรค	53
3.1.6 การนับถือศาสนา	55
3.1.7 การประกอบอาชีพ	57
3.1.8 การศึกษา	60
3.2 ประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย	65
3.2.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต	65
3.2.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม	70
3.3 การผสมกลมกลืนของวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย กับสังคมไทย	77
3.3.1 นโยบายภาครัฐ	77
3.3.2 ด้านการศึกษา	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3.3 ด้านการย้ายถิ่นและการแต่งงาน	80
3.3.4 ด้านการประกอบอาชีพ	83
บทที่ 4 บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านทอดไทย ตำบลทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย	
4.1 บทบาทด้านสังคม	84
4.1.1 สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนแก่ชุมชน	85
4.1.2 สร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน)	90
4.1.3 มัคคุเทศก์	93
4.1.4 ล่ามแปลภาษา	95
4.2 บทบาทด้านเศรษฐกิจ	98
4.2.1 ส่งออกชาจีน	99
4.2.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	100
4.3 บทบาทด้านวัฒนธรรม	102
4.3.1 การสืบทอดให้ดำรงอยู่	102
4.3.2 การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในสังคมไทย	105
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	109
5.2 อภิปรายผล	114
5.3 ข้อเสนอแนะ	116
บรรณานุกรม	117
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย	123
ภาคผนวก ข คำถามสัมภาษณ์ของการวิจัย	124
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	127
ประวัติผู้เขียน	128

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ประชากรที่อยู่อาศัยตำบลเทอดไทย	23

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ภายในห้องรับแขกของชาวบ้านเทอดไทย	40
2 บ้านของชาวบ้าน	40
3 บ้านของชาวบ้านในตำบลเทอดไทย	42
4 การแต่งกายของคนจีนยูนนานที่อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทย	43
5 การแต่งกายของคนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยในวันฉลองวันตรุษจีน	44
6 อักษรจีนตัวย่อ (简体字 JIAN TI ZI)	49
7 อักษรจีนตัวเต็ม (繁体字 FAN TI ZI)	49
8 “PAO CAI” (泡菜) ที่ขายในตำบลเทอดไทย	51
9 อาหารจีนยูนนานที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานทำที่บ้านเทอดไทย	52
10 ซาลาเปาที่ขายในตำบลเทอดไทย	53
11 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเทอดไทย	54
12 มัสยิดฮิดายะดีลพัตตาทท์เทอดไทย	57
13 โรงเรียนสอนภาษาจีน	62
14 โรงเรียนสอนภาษาจีนของตำบลบ้านเทอดไทยจัดกิจกรรมร้องเพลงภาษาจีน (เทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง)	64
15 โรงเรียนสอนภาษาจีนของตำบลบ้านเทอดไทยจัดกิจกรรมการแสดงเชิดสิงโต	64
16 หนังสือเรียนวิชาภาษาจีนของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน	65
17 ชุนเหลียนที่ติดบนประตูของบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ตำบลเทอดไทย	73
18 ชุนเหลียนที่ติดบนประตูของบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ตำบลเทอดไทย	73
19 โรงเรียนสอนภาษาจีนของตำบลบ้านเทอดไทยจัดกิจกรรมทำบ๊ะจ่าง	76
20 โรงเรียนสอนภาษาจีนจัดกิจกรรมประกวดการพูดในวันไหว้บ๊ะจ่าง	76

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีชื่อเดิมว่า “สยาม” ในปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลไทยได้เปลี่ยนชื่อเป็นราชอาณาจักรไทย หรือประเทศไทยอย่างเป็นทางการ ประเทศไทยตั้งอยู่ในทวีปเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและราชอาณาจักรกัมพูชา ทิศใต้ติดกับประเทศมาเลเซีย ทิศตะวันตกติดกับสาธารณรัฐสหภาพพม่า และทางทิศเหนือติดกับสาธารณรัฐสหภาพพม่ากับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรประมาณ 67 ล้านคน ทางด้านภูมิศาสตร์ ประเทศไทยถือว่าเป็นศูนย์กลางของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่เชื่อมโยงกับประเทศมาเลเซียและสาธารณรัฐสิงคโปร์ (ซึ่งเป็นนครรัฐที่เป็นเกาะ) ซึ่งเมืองหลวงของประเทศไทยที่เรียกว่า กรุงเทพมหานครนั้น มีประชากรมากกว่า 10 ล้านคนอาศัยอยู่ (สำนักงานผู้แทนประจำประเทศไทย. 2554 : 1)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะภาคเหนือของประเทศไทยมีภูเขาเป็นจำนวนมากและมีป่าไม้ธรรมชาติมากมาย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังติดกับแม่น้ำโขงและมีภูเขาจำนวนมาก ภาคกลางเป็นที่ราบลุ่มและติดกับแม่น้ำหลายสาย เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสะแกกรังและแม่น้ำแม่กลอง เป็นต้น ส่วนภาคใต้และภาคตะวันตกติดกับทะเล มีสัตว์น้ำต่าง ๆ นานา ดังนั้นสามารถกล่าวได้ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ จึงทำให้ประชาชนภายในประเทศไทยมีความสุข มีความอยู่ดีกินดีตลอดทั้งปี

อันเนื่องจากความอุดมสมบูรณ์และความมีน้ำพระทัยของพระมหากษัตริย์ไทยทุก ๆ พระองค์นั่นเอง จึงทำให้มีผู้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยหลากหลายเชื้อชาติ ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน เชื้อสายมอญ เชื้อสายกัมพูชา เชื้อสายลาว เชื้อสายมาเลเซีย และเชื้อสายอื่น ๆ เป็นต้น ความหลากหลายทางเชื้อชาติไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณี รวมถึงวัฒนธรรมไทยยังได้รับอิทธิพลจากเชื้อชาติเหล่านี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชาวจีนที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยจนกลายเป็นคนไทยเชื้อสายจีนในปัจจุบัน ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนถึงเป็นเชื้อชาติที่อพยพเข้ามาประเทศไทยมากที่สุด และยังเป็นกลุ่มที่ทำให้วัฒนธรรมไทยเกิดการผสมผสาน รวมถึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจไทย ดังที่ ภูวดล ทรงประเสริฐ (2547 : 371) กล่าวไว้ว่า คนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย พวกเขาทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยเจริญรุ่งเรือง เนื่องจากคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทย รัฐบาลไทยได้ออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้คนจีนสามารถประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ได้ และนโยบายนั้น

คงยังทำให้คนจีนที่อพยพยังไทยได้มีสิทธิ์ต่าง ๆ เท่าเทียมกับราษฎรคนไทย ตัวอย่างเช่น คนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยสามารถซื้อที่ดิน ทำธุรกิจอย่างอิสระ ทำไร่นา ทำร้านค้าขายของ ฯลฯ

ผู้วิจัยได้พบข้อมูลจากป้ายความรู้ที่ศูนย์ประวัติศาสตร์เยาวราชซึ่งได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์ของชาวจีนอพยพเข้าประเทศไทยว่า ชาวจีนอาศัยเรือสำเภาเดินทางมาค้าขายและตั้งหลักแหล่งอยู่ทั่วไปในเมืองไทยแต่โบราณ แหล่งที่มีชาวจีนอาศัยอยู่มานานคือเมืองบางกอกหรือธนบุรี ซึ่งมีชุมชนชาวจีนฮกเกี้ยนอยู่ทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา และเมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชซึ่งมีพระราชบิดาเป็นชาวจีนแต่จิว ทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีใหม่ จึงมีชาวแต่จิวอพยพเข้ามาอยู่ที่นี่จำนวนมาก และเกิดเป็นชุมชนจีนขึ้นอีกแห่งทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำ ดังที่ สุภางค์ จันทวานิช (2539 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า คนจีนที่อยู่ห่างไกลจากบ้านเมืองของตนเองมีจำนวนมากเหลือเกิน และคนจีนกลุ่มนี้ไม่เพียงแต่อยู่ประเศไหนประเทศนั้นเท่านั้น พวกเขากระจายไปอยู่ทั่วโลก มีทั้งเอเชียและยุโรป สำหรับคนจีนที่อพยพมาอยู่ในประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากภาคใต้ของประเทศจีน และในสมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 มีคนจีนอพยพมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงมีนักวิชาการชาวตะวันตกที่ศึกษาคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยพบว่า จำนวนคนจีนมีอยู่ถึง 1 ใน 3 ของประชากรของประเทศไทยทั้งหมด จนกล่าวกันว่าคนจีนเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อสังคมไทย

สำหรับคนจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานและอาศัยที่ประเทศไทยมีอยู่จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ จีนแต่จิว จีนฮกเกี้ยน จีนไหหลำ จีนแคะ และจีนยูนนาน โดยคนจีนแต่ละกลุ่มจะกระจายอยู่ตามภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยตามวิธีการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย อย่างเช่นจีนยูนนานนั้นส่วนใหญ่จะเดินทางด้วยวิธีการเดินทางทางประเทศพม่าและประเทศลาวเพื่อเข้ามายังประเทศไทย นักวิจัย พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2554 : 1) เคยอธิบายไว้ว่า คนจีนส่วนใหญ่เดินทางมาจากภาคใต้มณฑลยูนนาน การเดินทางเข้ามายังประเทศไทยนั้นก็เพื่อเข้ามาค้าขายกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทย และการเดินทางติดต่อกับค้าขายนี้ได้มีระยะเวลาที่ยาวนานมาแล้ว พ่อค้าแม่ค้าคนจีนกลุ่มนี้ยังมักถูกคนไทยเรียกว่า “ฮ่อ” ซึ่งคำว่า “ฮ่อ” ในภาษาถิ่นนาหมายถึงความว่า พ่อค้าแม่ค้าคนจีนที่มาจากภาคใต้ของประเทศจีนและอาศัยอยู่บนดอยภาคเหนือของประเทศไทย เช่น คนจีนที่มาจากมณฑลยูนนาน มณฑลกว๋างสี และมณฑลเสฉวน และคงยังหมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่มาจากมณฑลเหล่านี้อีกด้วย โดยเฉพาะคนจีนยูนนานนั้นถือได้ว่ามีความสัมพันธ์อันดีกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยได้ปรากฏหลักฐานจากตำนานของภาคเหนือว่า คนไทยภาคเหนือจะเรียกชาวจีนเหล่านี้ว่า ทั้งฮ่อ ฮ่อว้อ แต่ไม่ว่าจะเรียกคนจีนกลุ่มนี้อย่างไรก็ตาม คนจีนยูนนานคนแรกที่คนไทยรู้จักคือ เจิ้งเหอ (郑和) เนื่องจากเจิ้งเหอได้เดินทางด้วยเรือสำรวจพื้นที่ต่าง ๆ ในทะเลจีนใต้ของประเทศจีนระหว่าง พ.ศ. 1948 ถึง 1976 และได้เข้ามายัง

ประเทศไทยด้วย ซึ่งถือเป็นคนที่คนไทยเรียกกันว่า ซำปอกง ดังนั้นคนไทยจึงรู้จักกับคนจีนยูนนานคนนี้เป็นอย่างดี (จิříจันท์ วงศ์ลือเกียรติ. 2548 : 170 – 205)

ทางภาคเหนือของประเทศไทยมีกลุ่มชาวเขา รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะจังหวัดเชียงรายถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะเดินทางผ่านประเทศพม่าและประเทศลาวใช้เส้นทางแม่สายกับเชียงของ และคนจีนยูนนานที่อาศัยอยู่จังหวัดเชียงรายมีสองกลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ กลุ่มที่เป็นกองกำลังทหารจีน คณะชาติเดิมก๊กมินตั๋ง และอีกกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้เป็นทหาร ส่วนมากจะประกอบอาชีพเป็นพ่อค้าแม่ค้าและอพยพมายังประเทศไทยเพื่อการค้าขาย อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มกองกำลังทหารจีน คณะชาติเดิมก๊กมินตั๋งหรือกลุ่มที่ไม่ได้เป็นทหาร ทั้งสองกลุ่มได้ผสมผสานกลมกลืนกับชาติพันธุ์อื่นที่ภาคเหนือของประเทศไทยอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มไทใหญ่และกลุ่มม้ง สิ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานกลมกลืนแรกคือ การแต่งงาน มีคนจีนได้แต่งงานกับชาติพันธุ์อื่น ๆ ส่วนลูกหลานที่ได้เป็นลูกหลานของคนจีนยูนนานกับชาติพันธุ์อื่น ๆ มักจะเรียกตนเองว่า “จีน” ส่วนคนจีนยูนนานที่ไม่ได้แต่งงานกับชาติพันธุ์อื่น ๆ ลูกหลานนั้นมักจะเรียกตนเองว่า “คนจีน” หากลูกคนจีน ยูนนานที่มีบิดาเป็นคนจีนและมีมารดาเป็นคนเชียงใหม่ พวกเขาสามารถเรียกตนเองเป็นคนไทยได้ ดังนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่า วัฒนธรรมจีนยังคงผสมผสานกับวัฒนธรรมไทยอย่างเสมอ (พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. 2554 : 5)

นอกจากนี้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานสามารถพูดได้หลายภาษา เช่น ภาษาจีนถิ่นยูนนาน ภาษาจีนกลาง ภาษาไทยกลาง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภาษาที่คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้นิยมพูดคือภาษาจีนถิ่นยูนนานที่ใช้พูดในการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานรุ่นแรกที่เข้ามาประเทศไทยก็พูดภาษาถิ่นยูนนานเป็นภาษาหลัก จึงส่งผลให้ลูกหลานสามารถพูดภาษาจีนถิ่นยูนนานอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้สถานที่มีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานตั้งถิ่นฐานไว้ พวกเขาได้ตั้งโรงเรียนภาษาจีนขึ้นอีกด้วย เพื่อให้ลูกหลานสามารถสืบทอดและรักษาวัฒนธรรมจีนรวมถึงภาษาไว้ให้คงอยู่ตลอดไป

ดังเช่น บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายล้วนแล้วเป็นกลุ่มคนจีนที่อพยพมาจากจากจีนตอนใต้ เดินทางเข้ามาผ่านประเทศพม่าและประเทศลาวมาตั้งถิ่นฐานในบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ชาวจีนกลุ่มนี้คงยังรักษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมจีนไว้เป็นอย่างดี เช่น พวกเขายังพูดภาษาถิ่นยูนนานเป็นภาษาหลัก ในหมู่บ้านยังมีโรงเรียนภาษาจีน อาหารการกิน การแต่งกายของพวกเขายังเหมือนคนจีนยูนนานในยุคสมัยก่อน และพวกเขายังรักษาประเพณีต่าง ๆ ไว้ด้วย อย่างแต่ละปีจะจัดงานวันตรุษจีน งานไหว้พระจันทร์ที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนเอง อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานไม่เพียงแต่สืบทอดวัฒนธรรมต่าง ๆ

จากบรรพบุรุษของตนเองเท่านั้น หากยังมีบทบาทและการผสมผสานกลมกลืนกับสังคมไทยด้วย นอกจากนี้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ยังมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมไทยอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จึงสนใจศึกษางานวิจัยเรื่องการศึกษาวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ได้ความรู้และเข้าใจวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งจะทำให้มีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ และความเป็นตัวตนของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายที่มีต่อสังคมไทย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษางานวิจัยการศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อวิเคราะห์บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทยที่มีต่อสังคมไทย

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มี 2 แนวคิด ดังนี้

1.3.1 แนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษาวิถีชีวิต

วิถีชีวิต หมายถึง การดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนถึงตาย รวมไปถึงสิ่งที่มนุษย์ทุกคนต้องพึ่งพาอาศัยมีอยู่ได้อย่าง ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค นอกจากนี้ที่กล่าวถึงแล้ว วิถีชีวิตคงยังรวมถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นใกล้ตัวมนุษย์ทุกคน เช่น วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ศาสนา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม วิถีชีวิตของแต่ละสังคมมีทั้งความเหมือนและความไม่เหมือน เนื่องจากแต่ละสังคมย่อมมีวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ ศาสนาและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้สภาพวิถีชีวิตของแต่ละสังคมมีทั้งความแตกต่างกัน

1.3.2 แนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาท

บทบาท หมายถึง การกระทำของคนใดคนหนึ่งที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ และบทบาทยังหมายถึงหน้าที่ของคนใดคนหนึ่งที่อยู่ในสถานภาพและตำแหน่งหรือฐานะที่ตนเองดำรงอยู่นอกจากนี้ บทบาทคงยังหมายถึงภาวะของคนใดคนหนึ่งที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของมนุษย์ทุกคน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอาศัยในบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยตำบลนี้มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 18 หมู่บ้าน ซึ่งหมู่บ้านเทอดไทยเป็นหมู่ที่ 1 ซึ่งมีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาบ้านเทอดไทยนี้ เพราะในหมู่บ้านเป็นที่ตั้งโรงเรียนภาษาจีนและโรงเรียนภาษาไทย มีวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับประวัติหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างคือ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่อาศัยอยู่ในบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sample) จำนวนทั้งสิ้น 30 คน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. นายกององค์การบริหารส่วนตำบล	1	คน
2. ผู้ใหญ่บ้าน	2	คน
3. ปราชญ์ชาวบ้าน	5	คน
4. ครูในโรงเรียน	5	คน
5. พระสงฆ์, บาทหลวง	2	คน
6. ชาวบ้าน	15	คน
รวม	30	คน

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลคือ ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจนข้อมูลที่อิ่มตัว

1.4.2 ระยะเวลาและพื้นที่การวิจัย

เวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2562 ถึง เดือนมกราคม 2563 ในบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ มีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง มีนิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

1. **วิถีชีวิต** หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย รวมไปถึงสภาพที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การประกอบอาชีพ การแต่งกาย ความเชื่อ ประเพณี เป็นต้น

2. คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน หมายถึง ลูกหลานคนจีนตอนใต้ที่อพยพจากมณฑลยูนนานเข้ามาในประเทศไทยผ่านทางประเทศเมียนมาร์และประเทศลาวผ่านทางอำเภอแม่สายกับอำเภอเชียงของ และส่วนมากจะอาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงรายกับจังหวัดเชียงใหม่เป็นหลัก หรือคนจีนโพ้นทะเลที่ได้สัญชาติไทย และมีภูมิลำเนาที่ได้อาศัยอยู่ที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย
2. ศึกษาประวัติและความเป็นมาของบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากคนไทยเชื้อสายจีนในบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
3. สร้างเครื่องมือวิจัยด้วยการตั้งคำถามที่จะไปสัมภาษณ์ โดยครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยทั้ง 2 ข้อ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ
4. ปรับแก้ไขเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ และนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามกับกลุ่มตัวอย่างในบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
5. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในด้านวิถีชีวิตและการดำรงอยู่ของคนไทยเชื้อสายจีนในบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
6. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในด้านบทบาทและการเป็นตัวตนของคนไทยเชื้อสายจีนบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายที่มีต่อสังคม
7. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้มีความรู้ความเข้าใจวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย รวมไปถึงสภาพที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การประกอบอาชีพ การแต่งกาย ความเชื่อ ประเพณี เป็นต้น
2. ได้เข้าใจถึงบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายที่มีต่อสังคมไทยในอดีตและปัจจุบัน

3. สามารถนำงานวิจัยเล่มนี้ไปเป็นประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนของคนไทยเชื้อสายจีน โดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายจีนในบ้านทอดไทย ตำบลทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมที่มีการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนเองและมีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ทั้งยังสามารถพัฒนาชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานแห่งนี้ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ชุมชนได้เป็นอย่างดี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่องวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีสาระสำคัญต่าง ๆ ในการศึกษางานวิจัยดังต่อไปนี้

- 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต
 - 2.1.1 ความหมายของวิถีชีวิต
 - 2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต
 - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย
 - 2.2.1 การอพยพของคนจีน
 - 2.2.2 การตั้งถิ่นฐานของคนจีนในสังคมไทย
 - 2.2.3 ความสัมพันธ์ไทย-จีน
 - 2.3 ประวัติความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในสังคมไทย
 - 2.3.1 ที่มาของบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน
 - 2.3.2 การตั้งถิ่นฐานของบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน
 - 2.3.3 การดำเนินชีวิตของบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน
 - 2.4 สภาพทั่วไปของตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
 - 2.4.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์
 - 2.4.2 ลักษณะทางสภาพแวดล้อม
 - 2.4.3 ประชากรที่อยู่อาศัย
 - 2.4.4 สภาพสังคม
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย
 - 2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย
 - 2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อสังคม
- โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต

วิถีชีวิตมีความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต ซึ่งสัมพันธ์กับการศึกษาวิถีชีวิตของคนไทย เชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีดังนี้

2.1.1 ความหมายของวิถีชีวิต

นักวิชาการได้ให้ความหมายของวิถีชีวิตไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายของคำว่า วิถีชีวิต ไว้ว่า “ น. ทางดำเนินชีวิต เช่น วิถีชีวิตชาวบ้าน แม่คำของคำว่า “วิถีชีวิต” คือ คำว่า “วิถี”

วิถีชีวิตของมนุษย์ทุกคนยังรวมไปถึงปัจจัยสี่ด้วย ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค วิถีชีวิตยังหมายถึงวัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับชีวิตกับสังคม การกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ ความคิด ภูมิปัญญา การศึกษาตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม วิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นหรือสังคมย่อมมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน เพราะว่า แต่ละท้องถิ่นหรือสังคมย่อมมีความเชื่อ ศาสนา วัฒนธรรมประเพณีและชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้วิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นหรือสังคมมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง และจากอัตลักษณ์นั้นสามารถเห็นถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างดี (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม และกระทรวงวัฒนธรรม. 2559 : 12 - 21)

นอกจากนี้วิถีชีวิตคงยังหมายถึง แนวทางการดำเนินตลอดตั้งแต่เกิดจนตาย โดยเฉพาะความเป็นอยู่ของผู้คนที่อาศัยอยู่ในแต่ละท้องถิ่น ได้แก่ การสร้างครอบครัวขึ้น การเลี้ยงชีพ การประกอบอาชีพต่าง ๆ การร่วมงานประเพณีต่าง ๆ ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ศาสนา และความเชื่อ เป็นต้น (ประกอบ มีโคตรกอง. 2551 : 96)

สรุปได้ว่า วิถีชีวิต หมายถึงแนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนถึงตาย รวมถึงการสร้างครอบครัวขึ้น การเลี้ยงชีพ และการประกอบอาชีพต่าง ๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงปัจจัยสี่ที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค อย่างไรก็ตาม วิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นหรือสังคมย่อมมีทั้งความเหมือนและความแตกต่างกัน

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต

มนุษย์แต่ละคนย่อมมีวิธีการดำเนินชีวิตของตนเอง และวิธีการดำเนินชีวิตของตนจะแตกต่างกับคนอื่นเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม วิถีชีวิตของแต่ละคนในสังคมจะถูกกำหนดไว้ทุกด้าน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย และการดำเนินชีวิตของแต่ละคนมีเป้าหมายเดียวกันคือ ทุกคนจะพัฒนาศักยภาพของตนเองในทุก ๆ ด้าน นักวิชาการได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้ดังนี้

พวงเพชร สุรัตน์กุล (2544 : 50 - 54) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้ว่า วิถีชีวิตของมนุษย์ทุกคนในสังคมมักจะถูกกำหนดไว้ในแต่ละด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรมก็ตาม วัฒนธรรมก็ย่อมถูกกำหนดไว้ด้วยเช่นเดียวกัน นอกจากนี้สิ่งที่ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ตั้งแต่เข้านอน

จนกระทั่งตื่นนอน และการกระทำต่าง ๆ นานาที่มนุษย์ทำนั้น รวมทั้งการอาบน้ำ การสวมใส่เสื้อผ้า การท่องเที่ยว การเข้าโรงเรียน และการประกอบอาชีพล้วนแล้วเป็นวิถีชีวิตที่ถูกกำหนดไว้ แต่อันที่จริง สิ่งที่เป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตนั้นคือ วัฒนธรรมนั่นเอง วัฒนธรรมนั้นจะกำหนดที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค

และพวงเพชร สุรัตน์วิกุล (2544 : 50 – 54) ยังได้กล่าวต่อไปว่า นอกจากนี้วัฒนธรรมยังกำหนดรูปแบบการประกอบอาชีพ การเมืองการปกครอง การศึกษา ความเชื่อ ศาสนา ความคิด ภูมิปัญญา เป็นต้น เพราะวัฒนธรรมนั้นมักจะกำหนดไว้ว่า สิ่งใดควรทำหรือสิ่งใดไม่ควรทำ สิ่งใดดีหรือสิ่งใดไม่ดี สิ่งใดมีประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์หรือสิ่งใดไม่มีประโยชน์ต่อมนุษย์ รวมแล้วก็แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมนั้นจะกำหนดชีวิตว่า วิถีชีวิตของแต่ละคนควรเป็นอย่างไร อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค การคิด การติดต่อสัมพันธ์ ทุกอย่างล้วนแล้วเป็นวัฒนธรรม เพราะฉะนั้น วัฒนธรรมจะเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์สังคม และสังคมใดสังคมหนึ่งย่อมมีวิถีชีวิตเป็นของตนเอง ดังนั้น วิถีชีวิตจึงทำหน้าที่เป็นตราประจำของสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมของสังคมนั้น ๆ รวมทั้ง ศาสนา ความเชื่อ การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ ความคิด การสร้างครอบครัว ค่านิยม

และอุดม เขยกีวงศ์ (2552 : 14) ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้ว่า วิถีชีวิตทางตลาดน้ำเป็นวิถีชีวิตหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของผู้คนที่ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในบริเวณที่ใกล้แม่น้ำหรือติดแม่น้ำในภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งแม่น้ำเป็นเส้นชีวิตหลักของชาวตลาดน้ำ เพราะว่าแม่น้ำสามารถถือได้ว่าเป็นที่อยู่อาศัยและที่ทำมาหากิน ตั้งแต่การผลิต สิ่งใดสิ่งหนึ่งจนกระทั่งการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า แต่วิถีชีวิตแบบนี้ได้รับการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมโลก โดยเฉพาะในปัจจุบันเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก แต่วิถีชีวิตชาวตลาดน้ำที่เมืองหลวงได้รับผลกระทบมากกว่าชนบท และตั้งแต่วัฒนธรรมของชาวตะวันตกเข้ามา ยิ่งทำให้วิถีชีวิตของชาวตลาดน้ำได้รับผลกระทบ ต่อมาหลังจากยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศไทย พ.ศ. 2435 และหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง ทั่วโลกมักจะขาดแคลนอาหารในชีวิตประจำวัน แต่ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศเกษตรกรรมและประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นประเทศไทยจึงทำหน้าที่เป็นประเทศที่ผลิตอาหารเพื่อช่วยเหลือประเทศที่ขาดแคลนอาหารในชีวิตประจำวัน

มนุษย์ทุกคนตั้งแต่เกิดมาก็ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมหรือท้องถิ่นของตนเองและกินอาหารตามรูปแบบของสถานที่ที่ตนเองเกิด นอกจากนั้นคนใดคนหนึ่งที่เกิดในสภาพแวดล้อมแบบไหนก็มักจะแต่งกายด้วยเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้น และสถานที่ที่ตนเองดำเนินชีวิตมักจะมียารักษาโรคตามสภาพภูมิประเทศ อันที่จริงสิ่งดังกล่าวนี้คนรุ่นก่อนจะเป็นผู้ที่คิดค้นและสืบทอดกัน

มาไว้เป็นอย่างดี สิ่งทีกล่าวมาทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของปวงชนในแต่ละท้องถิ่น (ประกอบ มีโคตรกอง. 2551 : 96)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2544 : 41 - 42) ได้กล่าวว่า แนวคิดวิถีชีวิตสามารถถือได้ว่าเป็นแนวคิดที่สามารถนำมาดำเนินชีวิตและเพิ่มคุณค่าให้กับชีวิตของมนุษย์ อันได้แก่ การทำให้สุขภาพแข็งแรงและทำให้สุขภาพจิตใจดี มีความสุขกับความมั่นคง นอกจากนี้ยังสามารถสร้างความสมดุลทางสังคมเพื่อให้ครอบครัวมีความสุข ทุกคนรักใคร่กัน และยังสร้างสมดุลทางเศรษฐกิจเพื่อให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีกว่าเดิม

ธวัชชัย พิษผล (2549 : 132) ได้อธิบายไว้ว่าแนวความคิดการดำเนินชีวิตคือ วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจาก 1) การเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เป็นอย่างดี 2) มนุษย์ทุกคนต้องมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ประหยัด เอาใจใส่ต่อการทำงานและรู้จักสิ่งใดเป็นสิ่งที่มีความประโยชน์ที่ดีต่อสังคมมนุษย์ ดังนั้นเราจึงมีความสุขเมื่อเราทำสิ่งดีเพื่อคนอื่น 3) มนุษย์ทุกคนควรรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น และควรเคารพความคิดเห็นของคนอื่นด้วย เพื่อได้รับความเคารพซึ่งกันและกัน นอกจากนี้มนุษย์ทุกคนควรมีความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน 4) มนุษย์ทุกคนควรมีความสุจริตและมีความกตัญญูต่อคนอื่น เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับจิตใจมนุษย์นั่นก็คือมีความสุจริตและมีความกตัญญู และควรช่วยเหลือคนอื่นเสมอ ส่วนทีกล่าวมาสามารถถือได้ว่าเป็นแนวความคิดในการดำเนินชีวิต

นอกจากนี้ กนก จันทร์ขจร (2544 : 171 - 174) ยังกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตไว้ว่า วิถีชีวิตไทยหรือแนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทยนั้นประกอบหลักที่สำคัญมีอยู่ 2 ประการ คือ วิถีชีวิตไทยในชนบทและวิถีชีวิตไทยในตัวเมือง ส่วนวิถีชีวิตไทยในชนบทพบว่า ผู้คนในชนบทมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำไร่ทำนา ปลูกข้าว ทำสวน เลี้ยงสัตว์ จับปลา ฯลฯ และทุกคนนิยมรวมเป็นกลุ่มใหญ่ช่วยกันทำงาน ชีวิตใกล้ชิดพึ่งพาและทุกอย่างขึ้นอยู่กับธรรมชาติ แต่ในปัจจุบันวิถีชีวิตของคนในชนบทได้รับอิทธิพลจากโลกเทคโนโลยี ทุกคนริเริ่มปรับปรุงแนวทางการดำเนินชีวิตเดิมให้ทันสมัย รู้จักคุณค่าของเวลามากขึ้นเรื่อย ๆ และศูนย์รวมของคนในชนบทก็ได้รับความเปลี่ยนแปลงอีกด้วย จากศูนย์รวมเป็นวัดได้กลายเป็นร้านค้าแพ่ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าวิถีชีวิตของคนในชนบทได้รับความเปลี่ยนแปลงมากเพียงใด สิ่งที่พวกเขาสืบทอดมาจากบรรพบุรุษในเรื่องกิริยามารยาทและคุณธรรมยังฝังแน่นอยู่ในจิตใจของคนในชนบทอย่างไม่เสื่อมคลาย ส่วนวิถีชีวิตคนไทยในตัวเมือง วิถีชีวิตของคนที่อยู่ในตัวเมืองย่อมจะมีความแตกต่างกับคนในชนบทไม่ว่าจะเป็นอดีตหรือปัจจุบันก็ตาม ย่อมมีความแตกต่างไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะแนวคิดและค่านิยมคนในตัวเมืองมักจะได้รับการศึกษาถึงระดับสูง สตรีสามารถทำงานได้ทั้งในบ้านและนอกบ้านได้ และสามารถมีสิทธิ์เท่าเทียมกันกับผู้ชาย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันวิถีชีวิตของคนในตัวเมืองบางอย่าง

ได้รับความเปลี่ยนแปลง แต่บางอย่างคงยังอยู่เหมือนเดิม แต่สิ่งที่สำคัญสำหรับคนในตัวเมืองคือ การแบ่งเวลาให้ดี

สรุปได้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมถูกกำหนดไว้ทุกด้าน โดยวัฒนธรรมของมนุษย์และการดำรงชีวิตที่มีคุณค่าหรือมีวิถีที่ถูกต้อง ทุกคนควรจะพัฒนาศักยภาพของตนเอง ควรดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีชีวิตไทยหรือแนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทยนั้น ประกอบด้วยหลักที่สำคัญมีอยู่ 2 ประการ คือ วิถีชีวิตไทยในชนบทและวิถีชีวิตไทยในตัวเมือง อย่างไรก็ตามวิถีชีวิตแต่ละแบบมักจะมีความเหมือนและความแตกต่าง

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทย

คนไทยเชื้อสายจีนคือ คนไทยที่เกิดในประเทศไทยและเป็นลูกหลานเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย หรือคนจีนโพ้นทะเล ชาวจีนเดินทางเข้ามาประเทศไทยตั้งแต่อ่อนสมัยอาณาจักรสุโขทัย นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความรู้เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยมีดังนี้

2.2.1 การอพยพของคนจีน

คนจีนที่อพยพเข้ามาประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากตอนใต้ของประเทศจีน คนจีนรุ่นแรกที่อพยพมาประเทศไทยเพื่อมาตั้งถิ่นฐานปลูกบ้านและทำการค้าขายกับคนไทย ในอดีตคนจีนนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตที่หนาแน่นแถววัดพนัญเชิง และตรงข้ามวัดพนัญเชิง คนจีนกลุ่มแรกที่เริ่มนั่งเรือสำเภามาค้าขายในดินแดนสยามตั้งแต่อ่อนยุคสมัยสุโขทัย และมีหลักฐานที่สามารถบอกได้ว่าคนจีนกลุ่มแรกที่อพยพมาสยามก่อนสมัยสุโขทัยคือ มีคนจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ถ้ายทอดการกระทำเครื่องถ้วยและชามต่าง ๆ ให้แก่คนไทยในสมัยนั้น โดยเฉพาะเครื่องสังคโลกที่คนไทยทุกคนรู้จักกันนั้นเป็นที่ได้เรียนรู้ฝีมือการกระทำจากคนจีน ส่วนหลักฐานในยุคสมัยสุโขทัยคือ ในยุคสมัยสุโขทัยมีคนจีนจำนวนมากที่เดินทางจากตอนใต้ของจีนมาค้าขายที่ตอนใต้ของประเทศ เช่นชุมพร สุราษฎร์ธานี เป็นสถานที่ที่มีพ่อค้าแม่ค้าเดินทางมาค้าขายเป็นจำนวนมาก และพ่อค้าแม่ค้าคนจีนก็นิยมซื้อสินค้าจากประเทศไทยไปขายที่ประเทศจีนด้วย (กิตติ โล่เพชรรัตน์. 2554 : 12 – 18)

ในยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยสมเด็จพระนารายณ์มีคนจีนจำนวนมากที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยต้องการพ่อค้าแม่ค้าคนจีนเผยแพร่การค้าขายให้แก่คนไทย และในยุคนี้การค้าขายของไทยมีความเจริญรุ่งเรืองมาก และประเทศไทยก็เริ่มจัดเรือสำเภาหลวงไปติดต่อการค้ากับประเทศจีนจึงส่งผลให้พ่อค้าแม่ค้าคนจีนอพยพมาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

สุภาวงศ์ จันทวานิช และคณะ (2539 : 160) กล่าวว่า ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งตรงกับยุคสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี จนถึงยุคสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวของประเทศไทย และตรงกับยุคสมัยพระเจ้าแห่งราชวงศ์ชิงของประเทศจีน มีชาวจีนแต่จิว

อพยพมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ในระหว่างนี้ไม่ว่ามีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น แต่ชาวจีนแต่จิวก็ยังคงทยอยอพยพมายังประเทศไทยโดยไม่หยุด ต่อมาเมื่อทหารอังกฤษเข้าประเทศจีน จึงส่งผลให้รัฐบาลจีนต้องเปิดเมืองซัวเถา ต่อมาคนจีนแต่จิวเริ่มอพยพโดยเรือกลไฟ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการเดินทางสั้นลง และเรือกลไฟสามารถขนส่งผู้โดยสารได้มากขึ้นเรื่อย ๆ

และในยุคสมัยธนบุรีมีคนจีนแต่จิวเข้ามาทำการค้าขายและอพยพมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมากที่สุด คนแต่จิวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างมาก ยุคสมัยธนบุรีถือได้ว่าเป็นยุคสมัยที่มีจำนวนคนจีนเพิ่มขึ้นมากที่สุดและเร็วที่สุด นอกจากนี้ในยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) พระองค์ทรงสนับสนุนคนจีนที่อาศัยในประเทศไทย และทรงออกนโยบายต่าง ๆ โดยให้คนจีนทำการค้าขายที่ประเทศไทยอย่างเสรี และไม่ต้องจ่ายภาษี เพื่อดึงดูดพ่อค้าแม่ค้าคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยต้องการคนที่ทำการค้าขายแก่ ดังนั้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) จึงมีคนจีนเข้ามาทำการค้าขายที่ประเทศไทยเป็นจำนวนมาก (กิตติ โล่เพชรรัตน์. 2554 : 12 – 18) ซึ่งสัมพันธ์กับ ฎวตล ทรงประเสริฐ (2547 : 371) ที่กล่าวว่า คนจีนเป็นคนต่างประเทศที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) จำนวน 311,093 คน เพราะฉะนั้นคนไทยจึงถือว่า คนจีนเป็นชาติพันธุ์ที่มีประชากรจำนวนมากที่สุด ต่อมาคนจีนกลุ่มนี้ได้สร้างครอบครัวที่ประเทศไทย และลูกหลานคนไทยของพวกเขามักเรียกว่า คนไทยเชื้อสายจีน และรัฐบาลไทยได้ออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้คนไทยกับคนไทยเชื้อสายจีนสามารถผสมกลมกลืนกับสังคมไทย

สุภางค์ จันทวานิช (2539 : 15) กล่าวว่า คนจีนได้กระจายไปอยู่ทั่วโลกมีอยู่ทั้งใกล้และไกลจากบ้านเกิดของตนเอง สำหรับคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมากที่สุดคือตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ถึงรัชกาลที่ 5 และนักวิชาการชาวตะวันตกได้พบข้อมูลเกี่ยวกับประชากรในไทยว่า จำนวนชาวจีนในประเทศไทยมีอยู่ถึงหนึ่งในสามของประชากรไทยทั้งหมด ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า คนจีนมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทย นอกจากนี้นักวิชาการท่านนี้ยังกล่าวไว้ว่า คนจีนโพ้นทะเล คำภาษาจีนกลางแปลว่า หัวเฉียว (华侨 HUA QIAO) และภาษาอังกฤษแปลว่า “Oversea Chinese”

กาญจนะ ประภาศวุฒิสาร (2547 : บทนำ) กล่าวว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมาประเทศไทยประเทศไทยต้อนรับผู้อพยพจากต่างประเทศ ดังนั้นจึงมีชาวต่างประเทศจำนวนมากที่อพยพมายังประเทศไทย โดยเฉพาะคนจีน ในเวลานั้นทหารจีนคณะชาติก็กมินตั้งจากกองทัพที่ 3 ของผู้นำทหารนายพล หลี่ เหวิน ผาน (李文帆 LI WEN FAN) ได้เข้ามายังประเทศไทยและตั้งถิ่นฐานที่บ้านถ้ำงอบ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และยังมีกองทัพที่ 5 ของผู้นำทหาร นายพล ต้วน ซี เหวิน (段希文 DUAN XI WEN) ได้เข้ามายังประเทศไทยที่หมู่บ้านแม่สลอง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เมื่อกองทัพคณะชาติกมินตั้งยังอยู่ในประเทศพม่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรีของประเทศไทยมอบหมายให้ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านความมั่นคงปลอดภัยแห่งชาติและเป็นผู้ที่ประสานงานให้กับทหารจีนคณะชาติร่วมกับประเทศสหรัฐซึ่งมีหน่วยงานเป็นของ “Sea Supply” ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และในปี พ.ศ. 2500 พลเอก ประภาส จารุเสถียรเป็นผู้รับผิดชอบด้านความมั่นคงภายใน ต่อมาในปี พ.ศ. 2506 จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นผู้ที่ย้ายทอดตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเริ่มใช้นโยบายเข้มงวดเพื่อกวาดล้างกองทัพทหารจีนคณะชาติที่ก่อกบฏในประเทศไทย

สรุปได้ว่า คนจีนอพยพในประเทศไทยตั้งแต่ก่อนสุโขทัยด้วยเรือสำเภาเป็นหลัก การที่คนจีนอพยพเข้าประเทศไทย เริ่มจากการค้าขาย และคนจีนที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยส่วนมากมาจากตอนใต้ของประเทศจีน อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือประเทศไทยต้อนรับผู้อพยพ

2.2.2 การตั้งถิ่นฐานของคนจีนในสังคมไทย

คนจีนโพ้นทะเลไปตั้งถิ่นฐานที่ประเทศไทยในยุคต้น ๆ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการค้าขายกับคนไทย เนื่องจากคนจีนรุ่นแรกที่อพยพมายังประเทศไทยเพื่อการค้าขายและระหว่างการค้าขายมีพ่อค้าแม่ค้าคนจีนกลุ่มหนึ่งได้แต่งงานกับคนไทย ดังนั้นจึงมีคนจีนเดินทางไปตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย (สุภางค์ จันทวานิช. 2539 : 36)

กิตติ โล่เพชรรัตน์ (2554 : 74) กล่าวว่า คนจีนอพยพมายังประเทศไทยตั้งแต่ยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา ล้วนแล้วแต่เป็นคนจีนแต่จิว พวกเขานิยมตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณรอบ ๆ แม่น้ำเจ้าพระยา และที่ราบลุ่มแม่น้ำของภาคกลาง ส่วนชาวจีนแต่จิวกลุ่มนี้อพยพมายังประเทศไทยเพื่อการค้าขายกับคนไทยในหลาย ๆ ด้าน รวมไปถึงการค้าขายข้าวและยา ต่อมาในยุคสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินยังมีคนจีนแต่จิวบางคนได้รับราชการด้วยนัก ในสมัยนั้นพ่อค้าแม่ค้าคนจีนแต่จิวได้อพยพมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมากและได้รับสิทธิพิเศษอีกด้วย เนื่องจากพระเจ้าตากสินพระองค์ท่านทรงมีเชื้อสายจีนแต่จิว

ดังนั้น คนจีนแต่จิวในสมัยนั้นมักจะถูกเรียกว่าจีนหลวง อย่างไรก็ตาม นอกจากจีนหลวงแล้ว ยังมีคนจีนไหหลำ คนจีนแคะ คนจีนฮกเกี้ยน และคนจีนยูนนาน (ฮ่อหรือจีนฮ่อ) ส่วนคนจีนไหหลำส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ และเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี คนจีนไหหลำส่วนใหญ่จะอยู่ที่ภาคใต้ของประเทศไทย ส่วนคนจีนแคะส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่แถวภาคใต้ อย่างเช่น จังหวัดสงขลา จังหวัดตรัง จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดราชบุรี เป็นต้น ส่วนคนจีนฮกเกี้ยนก็มักจากตั้งถิ่นฐานที่ภาคใต้เป็นจำนวนมาก สำหรับคนจีนไหหลำ คนจีนแคะ คนจีนฮกเกี้ยนที่ตั้งถิ่นฐานที่ภาคใต้ของประเทศไทย เนื่องจากในอดีตคนจีนเหล่านี้เดินทางโดยเรือมาค้าขายที่คาบสมุทรของประเทศไทย ส่วนคนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อ (คนจีนฮ่อ ส่วนคำว่า “ฮ่อ” เป็นคำที่คนไทยใช้เรียกคนจีนที่มาจากตะวันตกเฉียงใต้ที่เดินทางมาผ่านประเทศพม่า-อำเภอแม่สายและประเทศลาว-อำเภอเชียงของ) คนจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานที่ภาคเหนือของประเทศไทย เช่น จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นต้น ดังที่ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2554 : 1) ได้กล่าวว่า คนจีนยูนนานหรือ

คนจีนฮ่อในประเทศไทยมักจะตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณที่สูง และนิยมตั้งที่อยู่อาศัยตามหลวงภูเขา หรือแหล่งต้นแม่น้ำในภาคเหนือของประเทศไทย อย่างเช่น ดอยแม่สลอง ดอยล้าน ดอยเทอดไทย ดอยผาหิ้ง ดอยผาหม่น และคนจีนยูนนานมักมีชื่อเรียกตามแหล่งที่อยู่อาศัย

คนจีนที่อพยพเข้าประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากตอนใต้ของประเทศจีน เพื่อมาทำการค้าขาย และประเทศไทยต้อนรับผู้อพยพ ดังนั้นคนจีนที่อพยพมาจึงตั้งถิ่นฐานปลูกบ้านที่ประเทศไทย โดยเฉพาะยุคสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) ทรงสถาปนากรุงเทพมหานคร เป็นราชธานีใน พ.ศ. 2325 และได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้คนจีนสามารถตั้งแหล่งที่อยู่อาศัยในนอกแนวกำแพงพระนครทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ ตั้งแต่วัดสามปลื้มจนถึงคลองวัดสำเพ็ง จากนั้นที่นี้ก็กลายเป็นที่อยู่อาศัยของคนจีน และคนจีนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นคนจีนแต้จิ๋ว และคนจีนไหหลำ (ซึ่งเป็นคนจีนมาจากตอนใต้ของประเทศจีน) แต่ก่อนหน้านี้นักจีนส่วนใหญ่ตั้งที่อยู่อาศัยที่บริเวณท่าเตียน (สุภาวงศ์ จันทวานิช. 2559 : 2)

กิตติ โล่เพชรรัตน์ (2554 : 14) กล่าวว่า คนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยส่วนใหญ่มาจากตอนใต้ของประเทศจีน พวกเขาอพยพมายังประเทศไทยเพื่อมาตั้งถิ่นฐาน (ปลูกบ้านเรือน) และทำการค้าขายกับคนไทย ในอดีตคนจีนนิยมตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตที่หนาแน่นแถววัดพันธุเชิง และตรงข้ามวัดพันธุเชิง แต่ปัจจุบันพวกเขาอาศัยอยู่บริเวณตลาดหัวรอ ตลาดเจ้าพรหมที่พระนครศรีอยุธยา และคนจีนที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นส่วนใหญ่เป็นคนจีนแต้จิ๋วและคนจีนไหหลำ ส่วนคนเหล่านี้ในอยุธยาในปัจจุบัน แซ่เบ๊ถูกเปลี่ยนนามสกุลมีคำว่า อิศวนาหน้า ส่วนแซ่दानถูกเปลี่ยนนามสกุลมีคำว่า ด่านนาหน้า คนจีนเหล่านี้ในปัจจุบันจะประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ ทำการค้าขายไม้ เป็นต้น นอกจากนี้คนจีนเหล่านี้ได้รวมเป็นกลุ่มสมาคมชมรมกันเพื่อช่วยเหลือคนในอยุธยา และสำเพ็งในปัจจุบันเป็นถนนเศรษฐกิจที่สำคัญมาก ๆ สำหรับประเทศไทย ซึ่งชื่อว่าถนนวานิช 1 ถนนเส้นนี้ถือได้ว่าเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของคนจีนในอดีตจนถึงปัจจุบัน และตั้งอยู่ที่แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ แถวแขวงจักรวรรดิก่อนหน้านี้นี้เป็นสำเพ็ง โดยมีประวัติศาสตร์ยาวนาน (กิตติ โล่เพชรรัตน์. 2554 : 74)

อย่างไรก็ตาม คนจีนมักจะนิยมตั้งที่อยู่อาศัยบนบก รวมถึงร้านค้าด้วย เนื่องจากการอยู่บนบกทำให้มีความปลอดภัย แต่การที่อาศัยอยู่บนบกต้องเผชิญกับภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมในฤดูฝน และคนจีนไม่นิยมใช้เรือในการดำเนินชีวิต เนื่องจากคนจีนไม่นิยมดำเนินชีวิตแบบที่อยู่กับน้ำ แต่อย่างไรก็ตาม ในประเทศไทยยังมีคนจีนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเรือแถวแม่น้ำสำเพ็ง เนื่องจากทนความแออัดในสำเพ็งและค่าเช่าในสำเพ็งสูงเกิน ดังนั้นเพื่อประหยัดเงินจึงอาศัยอยู่ในเรือ (สุภาวงศ์ จันทวานิช. 2559 : 31)

สรุปได้ว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาส่วนใหญ่มาจากตอนใต้ของประเทศจีน เพื่อมาตั้งรกรากปลูกบ้านเรือนและทำการค้า ส่วนใหญ่เป็นจีนแต้จิ๋วและจีนไหหลำอยู่ทางภาคกลางและภาคใต้ ส่วนภาคเหนือเป็นคนจีนยูนนานเป็นหลัก นอกจากนี้ยังเห็นว่าคนจีนแต้จิ๋วได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณ

พื้นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ แต่คนจีนยูนนานมักจะตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณพื้นที่ราบสูงตามแหล่งภูเขาหรือแหล่งต้นน้ำ

2.2.3 ความสัมพันธ์ไทย - จีน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทย - จีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์ไทย - จีนเกิดขึ้นจากการค้าขาย การค้าขายทำให้ความสัมพันธ์ทั้งสองประเทศได้ผูกพันกันจนถึงปัจจุบัน สองประเทศร่วมมือในทางวัฒนธรรม การศึกษา สาธารณสุข เป็นต้น

กิตติ โล่เพชรรัตน์ (2554 : 12) กล่าวว่า ประเทศไทยกับประเทศจีนมีความสัมพันธ์อันดี และได้ดำเนินมายาวนานมากคนจีนกลุ่มแรกที่นั่งเรือสำเภามาค้าขายในแผ่นดินไทยตั้งแต่อยุครัตนโกสินทร์ และยังมีหลักฐานที่สามารถบอกได้ว่าคนจีนกลุ่มแรกที่อพยพมายังสยามก่อนสมัยสุโขทัยคือ มีคนจีนเข้ามายังสยามทำการค้าขาย และถ่ายทอดการกระทำเครื่องถ้วยและชามต่าง ๆ ให้แก่คนไทยในสมัยนั้น (ก่อนสมัยสุโขทัย) โดยเฉพาะเครื่องสังคโลกที่คนไทยทุกคนรู้จักกันนั้น เป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้ฝีมือการกระทำจากคนจีนเหล่านั้น

สุภาวศ์ จันทวานิช และคณะ (2539 : 35) กล่าวว่า ในตอนต้นศตวรรษที่ 18 ความสัมพันธ์ระหว่างเฉาซ่าน (เฉาซ่านเป็นเมืองที่ตั้งอยู่ที่ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศจีน คือ มณฑลกวางตุ้ง โดยเฉาซ่านเป็นเมืองที่มีชื่อเรียกตามภาษาจีนกลาง แต่หากเรียกเป็นภาษาแต้จิ๋วแปลว่า เมืองแต้จิ๋ว และชาวจีนแต้จิ๋วล้วนมาจากเมืองเฉาซ่าน) กับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทย เนื่องจากในเวลานั้นประเทศจีนถูกเปิดประเทศจึงมีการค้าขายเกิดขึ้นตามเวลานั้น และความสัมพันธ์ระหว่างเฉาซ่านกับต่างประเทศก็ได้ขยายไปอย่างรวดเร็วมาก และในยุคสมัยราชวงศ์ชิงคังซี รัฐบาลจึงได้มีการค้าขายกับประเทศไทย โดยเฉพาะนำเข้าข้าวจากประเทศไทย

ชัชวาล นิรมิตวิจิตร (2546 : 11) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนมาอย่างช้านานมาก ตั้งแต่อดีต (ก่อนสมัยสุโขทัย) จนกระทั่งปัจจุบัน (ปีพ.ศ. 2562) มากกว่าหนึ่งพันปี จากเครื่องถ้วยจีนยุคราชวงศ์ถังที่พบเจอที่ชายทะเลตอนใต้ของประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่สมัยนั้น (ก่อนสมัยสุโขทัย) ย่อมมีคนจีนอพยพมายังประเทศเพื่อการค้าขายกับคนไทย ต่อมาในสมัยสุโขทัยมีจำจिनอพยพมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมากและพวกเขาคงยังถ่ายทอดเทคนิคการผลิตเครื่องถ้วยจีนและชามให้แก่คนไทย และยังมีคนจีนแต่งงานกับคนไทยและตั้งถิ่นฐานในแผ่นดินไทย ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์มีคนจีนอพยพมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และพวกเขาตั้งที่อยู่อาศัยที่เมืองราชธานีกรุงเทพมหานคร ณ ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา หลังจากนั้นยังมีคนจีนจำนวนมากที่ได้ทยอยอพยพและตั้งที่อยู่อาศัยในประเทศไทยโดยกระจายอยู่ทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม คนจีนที่อพยพและตั้งถิ่นฐานที่ภาคกลางของแผ่นดินไทยประกอบด้วยคนจีนห้ากลุ่ม ได้แก่ คนจีนแต้จิ๋ว คนจีนแคะ คนจีนไหหลำ คนจีนฮกเกี้ยน คนจีนกวางตุ้ง บ้านเกิดของคนจีนทั้งห้ากลุ่มนี้อยู่ที่ชายทะเลภาคใต้ของประเทศจีนและคนจีนทั้งห้ากลุ่มนั้นนอกจากตั้ง

ที่อยู่อาศัยที่ภาคกลางแล้ว ยังมีผู้คนจำนวนมากที่ตั้งถิ่นฐานที่ภาคใต้ และคนจีนแต่จิวเป็นกลุ่มคนที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด ในปัจจุบันคนจีนทั้งหมดนี้ได้ผสมกลมกลืนกับสังคมไทยด้วยดี

ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนได้มีการติดต่อกันอย่างต่อเนื่องยาวนานมากกว่าพันปี ตั้งแต่สมัยสุโขทัยก็มีคณะทูตแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันและเริ่มมีคนจีนมาค้าขายกับคนไทย ต่อมาเมื่อราชวงศ์หยวน ในปี พ.ศ. 1822 – 1911 มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้แก่คนไทยอีกด้วย เช่น ฝีมือการทำเครื่องถ้วยและซาม ในสมัยอยุธยาคนจีนอพยพมาไทยเป็นจำนวนมากและตั้งถิ่นฐานที่อยุธยา ต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีและกรุงรัตนโกสินทร์มีคนจีนอพยพมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมากที่สุด ดังนั้นจึงสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนอันสนิทสนมยิ่งขึ้น (กรรมนิการ์ ต้นประเสริฐ. 2545 : 5)

นักวิจัยท่านกิตติ โล่เพชรรัตน์ (2554 : 43) ยังกล่าวไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2518 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลชุดนี้ได้ออกนโยบายต่างประเทศ โดยเฉพาะออกนโยบายสำหรับประเทศจีนเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีน ในเมื่อวันที่ 30 เดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2518 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ได้นำคณะผู้แทนเดินทางไปเยือนรัฐบาลจีนที่ปักกิ่ง และได้เข้าพบประธานาธิบดีจินเหม่า เจ้อ ตุง (毛泽东 MAO ZE DONG) ต่อมาคณะรัฐบาลไทยได้พบนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ โจว เอิน ไหล (周恩来 ZHOU EN LAI) ได้จัดพิธีลงนามประกาศสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน และตลอดจนถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนเป็นความผูกพันกันในทุกด้าน ได้แก่ การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี เป็นต้น หลังจากความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนอย่างเป็นทางการแล้ว ลูกหลานคนจีนที่เกิดในประเทศไทยสามารถเลือกถือสัญชาติทั้งไทยหรือจีนได้

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2554 : 321) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทยปรากฏในด้านวัฒนธรรมประเพณี การสร้างครอบครัว ความเชื่อ ศาสนา ศิลปะ การศึกษา เป็นต้น นอกจากนี้คนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยสร้างครอบครัวไทย – จีนขึ้น ดังนั้นจึงถือได้ว่าเป็นวิธีการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ทรงทำหน้าที่เสมือนทูตสันถวไมตรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน

สรุปได้ว่าคนไทยและคนจีนได้ติดต่อสัมพันธ์กันอย่างต่อเนื่องยาวนานนับพันปี คนจีนเริ่มจากเดินสำเภาค้าขายในประเทศไทยตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย และความสัมพันธ์อันเนิ่นนานของคน 2 ประเทศนี้ จึงปรากฏในด้านต่าง ๆ ได้แก่ วัฒนธรรมประเพณี ศิลปะ ความเชื่อ ศาสนา การศึกษา การสร้างครอบครัว เป็นต้น และความสัมพันธ์อันเนิ่นนานของคน 2 แผ่นดินในทุก ๆ ด้าน คงจะทำให้สองประเทศพัฒนาเจริญไปด้วยกัน

2.3 ประวัติความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในสังคมไทย

คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานได้อพยพมายังประเทศไทยตั้งแต่สมัยโบราณจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ และคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยเฉพาะ จังหวัด เชียงใหม่ จังหวัด เชียงราย และจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีดังนี้

2.3.1 ที่มาของบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน

คนจีนยูนนานมาจากมณฑลยูนนานและพวกเขาได้เดินทางค้าขายเมืองต่าง ๆ ในแผ่นดินไทย (ล้านนา) และมีชื่อเรียกในล้านนาว่า ฮ่อหรือจีนฮ่อ ฮ่อหมายถึงคนจีนที่อาศัยอยู่ที่มณฑลตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศจีน (กุวตล ทรงประเสริฐ. 2547 : 503)

ในพงศาวดารราชวงศ์หมิง ตอนเอเชียกลาง พระองค์โปรดให้เจิ้งเหอและหม่าหลิน (郑和 ZHENG HE, 马林 MA LIN) เดินทางด้วยเรือไปสู่มณฑลหนานหยาง หรือแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อไปประกาศแสนยานุภาพของทั้งประเทศจีน เพื่อทำให้ประเทศในแถบต่าง ๆ เข้าไปถวายให้แก่ประเทศจีน นอกจากนี้การที่สองท่านเดินทางมาแผ่นดินไทยเพื่อการค้าขายกับประเทศต่าง ๆ (พรพรรณ จันทโรนานนท์. 2549)

คนจีนยูนนานนั้นถือได้ว่ามีความสัมพันธ์อันดีกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (ปีพ.ศ. 2562) ซึ่งถือเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยได้ปรากฏหลักฐานจากตำนานของภาคเหนือว่า คนไทยภาคเหนือจะเรียกชาวจีนเหล่านี้ว่า ฮ่อ หรือฮ่อว้อ แต่ไม่ว่าเรียกคนจีนกลุ่มนี้อย่างไรก็ตาม คนจีนยูนนานคนแรกที่คนไทยรู้จักคือ เจิ้งเหอ (郑和 ZHENG HE) เนื่องจากเจิ้งเหอ ได้เดินทางด้วยเรือสำรวจพื้นที่ต่าง ๆ ที่ทะเลจีนใต้ของประเทศจีนระหว่าง พ.ศ. 1948 ถึง 1976 และได้เข้ามายังประเทศไทยด้วย ซึ่งถือเป็นคนที่คนไทยเรียกกันว่า ซำปอกง ดังนั้น คนไทยจึงรู้จักกับคนจีนยูนนานคนนี้เป็นอย่างดี (จิรจันทร์ วงศ์ถือเกียรติ. 2548 : 170 – 205)

คนจีนส่วนใหญ่เดินทางมาจากภาคใต้มณฑลยูนนาน การเดินทางเข้ามายังประเทศไทยนั้น เพื่อเข้ามาค้าขายกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทย และการเดินทางติดต่อค้าขายนี้ได้มีระยะเวลาที่ยาวนานมาแล้ว และพ่อค้าแม่ค้าคนจีนกลุ่มนี้ยังมักถูกคนไทยเรียกว่า “ฮ่อ” ซึ่งคำว่า “ฮ่อ” ในภาษาล้านนาหมายความว่า พ่อค้าแม่ค้าคนจีนที่มาจากภาคใต้ของประเทศจีนและอาศัยอยู่บนดอยภาคเหนือของประเทศไทย เช่น คนจีนที่มาจากมณฑลยูนนาน มณฑลกวางสี และมณฑลเสฉวน และคงยังหมายถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่มาจากมณฑลเหล่านี้อีกด้วย โดยเฉพาะคนจีนยูนนานนั้นถือได้ว่ามีความสัมพันธ์อันดีกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งถือเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน โดยได้ปรากฏหลักฐานจากตำนานของภาคเหนือว่า คนไทยภาคเหนือจะเรียกชาวจีนเหล่านี้ว่า ทั้งฮ่อ ฮ่อว้อ (พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. 2554 : 1)

หลังจากเกิดสงครามภายในประเทศจีนระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กับพรรคก๊กมินตั๋ง ส่วนคอมมิวนิสต์เป็นฝ่ายชนะ และฝ่ายพรรคก๊กมินตั๋งเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ดังนั้นทหารฝ่ายก๊กมินตั๋ง

ส่วนหนึ่งได้อาศัยอยู่ที่มณฑลยูนนาน ส่วนกลุ่มหนึ่งอพยพเข้ามาในภาคเหนือของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2495 และลูกหลานของกลุ่มทหารที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยมักจะถูกเรียกว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน (กลุ่มชาติพันธุ์จีนยูนนาน. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

สรุปได้ว่า คนจีนยูนนานมาจากมณฑลยูนนานและพวกเขาได้เดินทางค้าขายเมืองต่าง ๆ ในแผ่นดินไทย คนจีนยูนนานนั้นถือได้ว่ามีความสัมพันธ์อันดีกับคนไทยทางภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งตั้งแต่พงศาวดารราชวงศ์หมิงจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน และหลังจากเกิดสงครามภายในประเทศจีนระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์กับพรรคก๊กมินตั๋ง มีกลุ่มทหารที่อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทยเป็นจำนวนมาก

2.3.2 การตั้งถิ่นฐานของบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน

คนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อเป็นกลุ่มชาวจีนแรกที่เข้ามาค้าขายในแผ่นดินล้านนา คนจีนยูนนานรุ่นแรกที่เข้ามาในประเทศไทยส่วนใหญ่จะค้าขายใบชา พวกเขาจึงอาศัยอยู่ในแผ่นดินล้านนา ต่อมาพวกเขาก็ได้รับความสนใจจากสาวล้านนา ดังนั้นจึงสร้างบ้านสร้างครอบครัวตั้งถิ่นฐานใน แผ่นดินล้านนาและแต่งงานกับผู้หญิงแผ่นดินล้านนา โดยไม่ได้กลับบ้านเดิมที่มณฑลยูนนาน ประเทศจีนอีก (จีนฮ่อ คือ เผ่าหุย 回族 HUI ZU ไม่ใช่ เผ่าฮั่น 汉族 HAN ZU. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

คนจีนยูนนานอพยพเข้าประเทศไทยในปี พ.ศ. 2495 ต่อมาตามลำดับชาวจีนยูนนานตั้งถิ่นฐานอยู่มากในประเทศไทยบริเวณพื้นที่อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ (กลุ่มชาติพันธุ์จีนยูนนาน. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานชอบตั้งบ้านเรือนร่วมกันเป็นกลุ่ม มักจะเป็นชุมชนใหญ่ โดยรวมแล้วยังไม่มีชนชาติใดชนชาติหนึ่งได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ปะปน คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานไม่นิยมแยกกันอยู่เหมือนชนบทของประเทศไทย นอกจากนี้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมักจะชอบสร้างกำแพงเมืองล้อมรอบอย่างมาก และมีประตูสามารถเปิดปิดได้ เพื่อไม่ให้คนแปลกปลอมเข้าไปในชุมชน ส่วนกำแพงเมืองนั้นสร้างด้วยอิฐดิน ขนาดหนา 2-3 คอก สูง 5-6 เมตร ตอนบนกำแพงเมืองมักทำเป็นหลังคา หลังคาประกอบด้วยกระเบื้องดินเผาที่เป็นลูกคลื่นแบบหลังคาวัดจีนในทั้งประเทศไทยและประเทศจีน (ชาติพันธุ์ล้านนา-ฮ่อ. 2551. : ออนไลน์)

พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2554 : 39) ได้กล่าวว่า คนจีนยูนนานที่เป็นทหารคณะชาติก๊กมินตั๋งได้ช่วยเหลือรัฐบาลไทยได้เป็นอย่างดี ดังนั้นพวกเขาจึงได้รับสัญชาติไทยและรัฐบาลยังช่วยเหลือคนจีนยูนนานทหารกลุ่มนี้ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม คนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อในประเทศไทยมักจะตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณที่สูงและนิยมตั้งที่อยู่อาศัยตามแหล่งภูเขาหรือแหล่งต้นแม่น้ำในภาคเหนือของประเทศไทย อย่างเช่น ดอยแม่สลอง ดอยล้าน ดอยเทอดไทย ดอยแม่สลอง ดอยผาผึ้ง ดอยผาหม่น และคนจีนยูนนานมักมีชื่อเรียกตามแหล่งที่อยู่อาศัย (พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. 2554 : 1)

สรุปได้ว่า คนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อเป็นกลุ่มชาวจีนแรกที่เข้ามาค้าขายในแผ่นดินล้านนา คนจีนยูนนานรุ่นแรกที่เข้ามาในประเทศไทยส่วนมากค้าขายใบชา และคนจีนยูนนาน อพยพเข้าประเทศไทยในปี พ.ศ. 2495 ต่อมาตามลำดับชาวจีนยูนนานตั้งถิ่นฐานอยู่มากในประเทศไทย ซึ่งรัฐบาลยังช่วยเหลือคนจีนยูนนานทหารกลุ่มนี้ตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย พวกเขาอาศัยอยู่รวมเป็นกลุ่มและตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณที่สูง และนิยมตั้งที่อยู่อาศัยตามแหล่งภูเขาหรือแหล่งต้นแม่น้ำในภาคเหนือของประเทศไทย

2.3.3 การดำเนินชีวิตของบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน

คนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อมักจะทำไร่ตามเชิงเขาและที่ราบใกล้ห้วยหรือแม่น้ำลำธาร สิ่งที่พวกเขาคนจีนยูนนานทำมีหลายอย่าง ได้แก่ การปลูกข้าว รวมทั้งข้าวสาลี ข้าวฟ่าง ข้าวโพด นอกจากนี้ ยังมีมันฝรั่ง มะเขือเทศ ผักกาดหัว กะหล่ำปลี และถั่วต่าง ๆ ซึ่งภาษาจีนยูนนานเรียกว่า ต้าเต้า เมื่อข้าวไม่พอในการรับประทาน พวกเขาคนจีนยูนนานมักจะเอาข้าวผสมหุงต้มกับถั่ว และในการทำอาหารนั้นใช้ กระทะใบใหญ่ใบเดียว และบางบ้านเรือนใช้ถ่านหินในการทำอาหาร อีกอย่างคือ คนจีนยูนนานมัก อาบน้ำ 2 - 3 วันต่อครั้ง พวกเขาไม่นิยมอาบน้ำทุกวัน แต่พวกเขาจะเช็ดตัวทุกวัน (ชาติพันธุ์ล้านนา-ฮ่อ. 2551 : ออนไลน์) นอกจากนี้ยังมีนักวิจัย ภูวดล ทรงประเสริฐ (2547 : 503) กล่าวไว้ว่า คนจีนยูนนานเป็นคนที่ซื่อสัตย์ ชอบใช้ความคิด รักพวกพ้อง ชยันในการประกอบกิจการงาน พูดไม่มาก และภาษาที่พวกเขาใช้ในชีวิตประจำวันคือ ภาษาจีนอินหนานหว่า (ภาษาจีนยูนนาน 云南话 YUN NAN HUA) ในตระกูลจีน-ทิเบต และชอบตั้งบ้านเรือนที่ล้อมรอบด้วยภูเขา อยู่กันเป็นกลุ่ม และคนจีนยูนนานมีการไหว้บรรพบุรุษและไหว้เจ้าด้วยอาหาร ผลไม้ ธูปเทียน และศาสนาที่บรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานนับถือมีอันเจียว (汉教 HAN JIAO เป็นคนจีนยูนนานที่นับถือศาสนาพุทธ) กับหุยเจียว (回教 HUI JIAO เป็นคนจีนยูนนานที่นับถือศาสนาอิสลาม)

เมื่อกล่าวถึงการแต่งกายของคนจีนยูนนาน ผู้ชายนิยมใส่หมวกกลมโดยไม่มีปีก หากในวันที่ไม่มียานพวกเขาจะสวมเสื้อยาวใต้เอวเล็กน้อย หากในวันที่มีงานคนจีนยูนนานมักจะสวมเสื้อยาวลง มาใต้เอวเล็กน้อย และนิยมสวมถุงเท้าหรือรองเท้าที่ตนเองทำขึ้น ส่วนผู้หญิงชอบใส่ผมสวยงามแต่งกายคล้าย ๆ ผู้ชาย หากมีงานพิธีมักใส่กระบังหน้าเล็กและบางคนยังใส่ต่างหู กำไลมือ นอกจากนี้คน จีนยูนนานรับประทานเนื้อวัวมากกว่าเนื้อหมู ส่วนอาชีพที่คนจีนยูนนานทำนั้นคือการค้าขาย การค้า ขายนั้นมีม้าลาเป็นเครื่องที่บรรทุกสินค้าไปซื้อขาย สินค้าส่วนมากเป็นผ้าไหม ผลไม้ต่าง ๆ พืช เป็นต้น อีกอาชีพที่คนจีนยูนนานประกอบมากที่สุดคือ ชาวนา ส่วนภาษาที่คนจีนยูนนานใช้พูดและเขียนคือทั้งภาษาจีนกลางและภาษาจีนยูนนาน (ชาติพันธุ์ล้านนา-ฮ่อ. 2551 : ออนไลน์)

ภาษาในชุมชนคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีหลากหลายภาษา เช่น ภาษาจีน ภาษาจีนยูนนาน ภาษาไทใหญ่ เป็นต้น แต่ภาษาที่ได้รับความนิยมและใช้เป็นจำนวนมากที่สุดคือภาษาจีนยูนนาน

แต่ภาษาที่ใช้สำหรับบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานคือภาษาจีนยูนนาน ต่อมาลูกหลานก็ได้สืบทอดการใช้ภาษาจีนยูนนานจากบรรพบุรุษ (นรเศรษฐ พิสิฐพันธ์. 2548 : 20)

สรุปได้ว่า คนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อมักจะทำอะไรตามเชิงเขาและที่ราบใกล้ห้วยหรือแม่น้ำลำธาร สิ่งที่พวกคนจีนยูนนานทำมีหลายอย่าง ได้แก่ การปลูกข้าว รวมทั้งข้าวสาลี ข้าวฟ่าง ข้าวโพด นอกจากนี้ยังมีมันฝรั่ง มะเขือเทศ ผักกาดหัว กะหล่ำปลี และถั่วต่าง ๆ นอกจากนี้ภาษาที่บรรพบุรุษ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานใช้เป็นประจำคือ ภาษาจีนอินหน่านหว่า (ภาษาจีนยูนนาน 云南话 YUN NAN HUA) และศาสนาที่นับถือคือ ฮั่นเจียว (汉教 HAN JIAO เป็นคนจีนยูนนานที่นับถือศาสนาพุทธ) กับหุยเจียว (回教 HUI JIAO เป็นคนจีนยูนนานที่นับถือศาสนาอิสลาม)

2.4 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

2.4.1 ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายทิศใต้ติดตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และทิศเหนือติดกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า และทิศตะวันออกติดกับตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และทิศตะวันตกติดกับสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า (ไทยตำบล ดอท คอม. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

องค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย (2019 : ออนไลน์) อธิบายถึงทางด้านกายภาพของตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ไว้ดังนี้ ทิศเหนือติดกับประเทศสหภาพพม่า โดยมีแนวเขตจากหัวแม่น้ำ รวมระยะทาง 13.5 กิโลเมตร ส่วนทิศใต้ติดตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมีแนวเขตเริ่มจากลำห้วยแปลกบรรจบแม่น้ำคำ ทางทิศตะวันตก ตามแม่น้ำคำเป็นแนวแบ่งเขตสิ้นสุดที่ลำห้วยหมากบรรจบแม่น้ำคำเป็นแนว รวมระยะทาง 16 กิโลเมตร ส่วนทิศตะวันออก ติดตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมีแนวเขตเริ่มจากลำห้วยปุม เขตชายแดนไทย - พม่า และทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตามลำห้วยปุมถึงลำห้วยป่าไร่ บรรจบลำห้วยแปลก และทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ สิ้นสุดที่ลำห้วยแปลก บรรจบแม่น้ำคำ รวมระยะทาง 12.5 กิโลเมตร ส่วนทิศตะวันตก ติดตำบลแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมีแนวเขตเริ่มจากลำห้วยหมากบรรจบแม่น้ำคำ ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือถึงหัวแม่คำบริเวณเสนแบง เขตชายแดนไทย - พม่า รวมระยะทาง 31 กิโลเมตร

กรมทรัพยากรธรณี และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (2558 : 3-1) ยังอธิบายลักษณะทางภูมิประเทศและลักษณะทางน้ำไว้ดังนี้ 1) ลักษณะภูมิประเทศของตำบลเทอดไทย โดยทั่วไปจะเป็นภูเขามีสภาพความสูงประมาณ 600-1600 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลางยอดเขาสูงสุดมีระดับความสูง 1692 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ลาดเอียงไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำแม่คำ โดยมีระดับความสูงประมาณ 400 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง 2) ลักษณะ

ทางน้ำของตำบลเทอดไทย มีทางน้ำสายสำคัญ 8 สาย ประกอบด้วย แม่น้ำคำ ห้วยแปลงน้อย ห้วยอื่น ห้วยแปลง ห้วยอาไ้ ห้วยแม่เมาะ ห้วยต่อม และห้วยปูแกง โดยแม่น้ำไหลจากทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ห้วยแปลงน้อยไหลจากทิศเหนือไปทางทิศใต้บรรจบกับแม่น้ำคำ ห้วยอื่นไหลจากทิศเหนือไปทางทิศใต้บรรจบกับแม่น้ำคำ ห้วยแปลงไหลจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้บรรจบกับแม่น้ำคำ ห้วยอาไ้ไหลจากทิศเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ บรรจบกับแม่น้ำคำ ห้วยแม่เมาะไหลจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้บรรจบกับ ห้วยแปลง ห้วยต่อมไหลจากทิศเหนือไปทางทิศใต้บรรจบกับห้วยแม่เมาะ และห้วยปูแกงไหลจากทิศเหนือไปทางทิศใต้บรรจบกับห้วยแปลง

2.4.2 ลักษณะทางสภาพแวดล้อม

ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ทั้งหมดเป็นสงวนแห่งชาติ ป่าแม่น้ำแม่จันฝั่งซ้ายและป่าแม่น้ำคำ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาและป่าไม้ มีเทือกเขาสลับซับซ้อน และมีที่ราบหุบเขาบางส่วนระหว่างภูเขา และที่ราบลุ่มแม่น้ำมีแม่น้ำคำไหลผ่าน พื้นที่ประมาณ 167.90 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 102,935 ไร่ นอกจากนี้ยังอธิบายถึงลักษณะของดิน แหล่งน้ำ ไม้และป่าไม้วัวว่า ลักษณะของดิน ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ส่วนลักษณะของแหล่งน้ำ แหล่งน้ำทั้งหมดเป็นแหล่งน้ำผิวดิน ส่วนลักษณะของไม้และป่าไม้ ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณและทรัพยากรธรรมชาติน้ำเป็นแหล่งน้ำจากผิวดิน ผุดขึ้นมาตามธรรมชาติ ส่วนป่าไม้ส่วนใหญ่เป็นป่าเบญจพรรณ ส่วนภูเขาเป็นภูเขาสลับที่ราบ และคุณภาพของธรรมชาติมีการบุกรุกมากขึ้น ทรัพยากรน้อยลง พื้นที่ป่ากำลังได้รับการฟื้นฟูและมีการปลูกต้นไม้ทดแทน มีการสร้างฝายกักเก็บน้ำบริเวณต้นน้ำมากขึ้น (องค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย. 2019 : ออนไลน์)

2.4.3 ประชากรที่อยู่อาศัย

ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยประชากรสัญชาติไทย 15,230 คน สัญชาติจีน 110 คน และสัญชาติอื่น 7,244 คน รวมทั้งหมด 22,584 คน 5,658 ครัวเรือน (ข้อมูล ณ วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559 ห้องทะเบียน อ.แม่ฟ้าหลวง) โดยแยกเป็นรายหมู่บ้าน ดังนี้ (องค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย. 2019 : ออนไลน์)

ตารางที่ 1 ประชากรที่อยู่อาศัยตำบลเทอดไทย

หมู่	ชื่อหมู่บ้าน	ประชากร			ครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
1	บ้านเทอดไทย	2,802	2,835	5,637	2,328
2	บ้านแสนเมืองโก	530	474	1,004	211
3	บ้านอาโก้	291	289	580	175
4	บ้านปุนะ	514	482	996	203
5	บ้านพญาไพรเล่ามา	717	695	1,412	248
6	บ้านพญาไพรเล่าจ้อ	779	788	1,567	276
7	บ้านแม่หม้อ	973	976	1,949	341
8	บ้านปางมะหัน	610	592	1,202	240
9	บ้านม้งเก้าหลัง	560	577	1,137	195
10	บ้านห้วยอื่น	964	965	1,929	400
11	บ้านพญาไพรลิทุ่	461	487	948	194
12	บ้านม้งแปดหลัง	241	224	465	95
13	บ้านเทอดไทยหนึ่ง	478	520	998	171
14	บ้านห้วยหม้อ	333	335	668	158
15	บ้านผาจี	346	375	721	145
16	บ้านจะตี	423	393	816	177
17	บ้านทูหม้ออาน	120	111	231	47
18	บ้านแม่ค้ำน้อย	166	158	324	54
รวม		11,308	11,276	22,584	5,658

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย. 2019 : ออนไลน์.

2.4.4 สภาพสังคม

จากการเก็บข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายพบว่า ที่ตำบลเทอดไทยมีทั้งโรงเรียนภาษาไทย โรงเรียนสอนภาษาจีน โรงพยาบาล วัด บ้านเจริญดาวเด็กด้อยโอกาส โบสถ์ ศูนย์กำนัน ปิมน้ำมัน สถานีตำรวจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตำบลเทอดไทยมีโรงเรียนสองแห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านเทอดไทย และโรงเรียนจีนต้าถงวิทยาคม (满星叠大同中学 MAN XING DIE DA TONG ZHONG XUE) ซึ่งโรงเรียนบ้านเทอดไทยตั้งอยู่ที่บ้านเทอดไทยหมู่ที่ 1 ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย รหัสไปรษณีย์ 57240 โทรศัพท์ 053 -730264 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 3 ซึ่งแยกออกมาจากอำเภอแม่จัน มีครูส่งมาจากสำนักงานการประถมศึกษาและศูนย์สงเคราะห์ชาวเขา โรงเรียนบ้านเทอดไทยเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงประชากรในพื้นที่เขตบริการของโรงเรียนเป็นชาวไทยภูเขา เผ่าต่าง ๆ อาทิ เช่น จีนฮ่อ ม้ง มูเซอ ลัวะ อาข่า ไทใหญ่ ไทลื้อ ลีซอ เป็นต้น โรงเรียนเปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (โรงเรียนบ้านเทอดไทย. ม.ป.ป. : ออนไลน์) ส่วนโรงเรียนจีนต้าถงวิทยาคม (满星叠大同中学 MAN XING DIE DA TONG ZHONG XUE) ตั้งอยู่เลขที่ 666 บ้านเทอดไทยหมู่ที่ 1 ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นสถานที่จัดการเรียนการสอนภาษาจีนให้แก่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานและกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มคนที่ยังไม่ได้สัญชาติไทยด้วย และโรงเรียนจีนต้าถงวิทยาคมยังคงเป็นสถานที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้แก่ลูกหลานคนจีนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นอีกด้วย

ตำบลเทอดไทยมีโรงพยาบาล 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเทอดไทย ตั้งอยู่ที่บ้านเทอดไทยหมู่ที่ 1 ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ตำบลเทอดไทยมีวัด 1 วัด คือ วัดกาคำหรือวัดกำคำ เป็นพระธาตุเก่าแก่บทยอดดอยสร้างขึ้นในสมัยโยนก สมัยนั้นนำโดยปู่เจ้าลาวจกเป็นผู้นำองค์กรปกครอง หรือหัวหน้าใหญ่ของอ้ายลาวบ้านหินแตกในขณะนั้นมีชาวไทใหญ่ อาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มีเรื่องเล่าว่ามีพ่อค้าวัวต่างถิ่นสองคนพี่น้องมาจากเมืองแสนหิวได้เข้ามาค้าขาย พักแรมเป็นเวลานานนับเดือน ตามเส้นทางตั้งแต่เมืองหินแตกฝาง เชียงดาว จุดหมายปลายทางสิ้นสุดที่เมืองเชียงใหม่ พ่อค้าชาวไทยใหญ่ทั้งสองได้สร้างพระธาตุขึ้นองค์หนึ่งในระหว่างทางดอยตุงกับเมืองฝาง คือ พระธาตุกาคำโดยได้นำเอาทองคำหล่อหลอมเป็นรูปอีกจำนวน 2 ตัว ไว้ในองค์พระธาตุชาวไทใหญ่เรียกว่า กำคำ (กำ หมายถึง อีกา , คำ หมายถึง ทองคำ) วัดพระธาตุกาคามีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ และพระธาตุ 1 องค์เป็นพระธาตุเก่าแก่ที่ทรุดโทรมไปเป็นเวลานานชาวบ้านจึงได้บูรณะปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ.2506 ความสำคัญของวัดนี้ เพราะเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านให้ความศรัทธาและนับถือ เป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้าน มีประวัติและความเป็นมาที่น่าประทับใจ ลักษณะการปลูกสร้างก็เป็นแบบดั้งเดิมของชาวไทยใหญ่พิธีกรรมต่าง ๆ และวัดกาคำตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 บ้านเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

ที่หมู่ 1 บ้านเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย บ้านเจริญดาวเด็กด้อยโอกาสเทอดไทย ซึ่งเป็นโครงการเจริญดาวเด็กด้อยโอกาสเทอดไทยเพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสทาง

การศึกษาซึ่งถือว่าเป็นเด็กคนจนที่อาศัยอยู่ที่ตอยหรือชนบทที่ห่างไกลจากตัวเมือง โดยที่ยังคงเป็นสถานที่ที่เลี้ยงดูเด็กเทอดไทยที่ยากจน

ส่วนศูนย์กำนันตำบลเทอดไทยหรือสถานีบำบัดทุกข์ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 บ้านเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นสถานที่ที่บำบัดทุกข์และบำรุงสุขของประชาชน และสร้างรอยยิ้มให้แก่ประชาชน เพื่อรับฟังปัญหา แก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของประชาชน

และตำบลเทอดไทยยังมีปั๊มน้ำมันจำนวน 1 แห่ง คือ ปั๊มน้ำมัน PT เทอดไทย ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 บ้านเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นศูนย์กลางน้ำมันแห่งตำบลเทอดไทย

ส่วนสถานีตำรวจบ้านเทอดไทยตั้งอยู่ที่ 537/1 หมู่ 1 ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชายแดนภาคเหนือและเพื่อให้ชาวเทอดไทยอยู่เย็นเป็นสุข เนื่องจากตำบลเทอดไทยติดชายแดน ดังนั้นจึงมีปัญหาหายาเสพติด จำเป็นต้องมีตำรวจดูแลภายในชุมชนไม่ให้มีการนำยาเสพติดเข้ามาในตำบลเทอดไทย และเพื่อลดอัตราผู้ติดยาเสพติด (องค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย. 2019 : ออนไลน์)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์วิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บทบาทและความเป็นตัวตน ณ บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีการวิจัยเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับไทยเชื้อสายจีนยูนนานในสังคมไทย มีดังนี้

Wangtakwadeen, N., & Caijun, L. (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การใช้ภาษาสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาในเขตเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ภาษาสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาในเขตเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย ขอบเขตของการวิจัยคือ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่กำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาในเขตเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาษาที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ใช้มากที่สุดคือ ภาษาไทย ลงมาคือภาษาจีน และในสถานการณ์ที่แตกต่างกันภาษาที่ใช้ก็ย่อมมีความแตกต่างกัน 2) จากผลการศึกษาทางความสามารถในการใช้ภาษา โดยเฉพาะทางด้าน การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน พบว่า ความสามารถการใช้ภาษาไทยดีที่สุด ส่วนภาษาที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือ ภาษาจีนกลาง ลงมาคือ ภาษาอังกฤษ ลงมาคือ ภาษาจีนยูนนาน ลงมาอีกคือ ภาษาไทย และได้พบว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานแต่ละคนมีความต้องการในการใช้ภาษามีความแตกต่างกัน

อัคราชัย เสมมณ (2558) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง คนจีนยูนนานมุสลิมในเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประวัติความเป็นมาและพลวัตทางสังคมของคนจีนมุสลิมยูนนานในเชียงใหม่ ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาจากเอกสารรวมถึงการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะประเด็น โดยการเลือกผู้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก ที่มีบทบาทต่อสังคมคนจีนมุสลิมในเชียงใหม่คือ ผู้นำชุมชนที่ผู้นำที่ก่อตั้งชุมชนในระยะแรก ผู้นำทางศาสนาจำนวน 7 คนมีการเลือกด้วยวิธีการสุ่มแบบบอกต่อ (Snowball Sampling) และนำเสนอบทความโดยใช้วิธีการพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดเชียงใหม่มีชาวจีนมุสลิมอาศัยอยู่ 2 สถานที่ใหญ่ด้วยกันคือกลุ่มคนจีนมุสลิมที่อาศัยอยู่ในตัวเมือง คนกลุ่มนี้เข้ามาเชียงใหม่ตั้งแต่ยุคสมัยวัวตังม้า ต่างถือว่าเป็นกลุ่มชาวจีนยูนนานมุสลิมที่เก่าแก่ที่สุดในจังหวัดเชียงใหม่ และอีกกลุ่มคือกลุ่มของชาวจีนมุสลิมที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดน คนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่อพยพเข้ามาในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายในประเทศจีน โดยเข้ามาพร้อม ๆ กับกลุ่มของก๊กมินตั๋งหรือจีนคณะชาติและคนจีนมุสลิมยูนนานทั้งสองกลุ่มต่างได้รับผลกระทบจากกระแสของ โลกสภาพสังคม การเป็นคนไทยเชื้อสายจีนที่มีทั้งความเป็นไทยและความเป็นจีน การเป็นคนที่มีนับถือศาสนาอิสลามอยู่ในคนเดียวกัน และพูดได้หลากหลายภาษา เช่น ภาษาไทยกลาง ภาษาจีนกลาง ภาษาเหนือและภาษาอาหรับ นิยมอาศัยอยู่กันเป็นกลุ่มชุมชน โดยมีมัสยิดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และมีผู้นำศาสนาเป็นผู้นำชุมชน

พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง พลวัตของความเป็นชาวจีนยูนนาน ใน ภาคเหนือของประเทศไทย : การบูรณาการเข้าสู่รัฐไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงของความเป็นชาติพันธุ์จีนยูนนานในบูรณาการประเทศไทย 2) เพื่อศึกษาการสร้าง แตกต่างและความเหมือนกว่าทางสังคมระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ 3) เพื่อศึกษาองค์กรทางสังคมชาวจีนยูนนานในประเทศไทย ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษากลุ่มคนที่เรียกตัวเองว่า “จีนยูนนาน” และเชื่อว่าตนเองสืบทอดเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษที่เป็นคนจีนยูนนาน และพวกเขาได้อพยพเข้ามาในประเทศไทยหลังปี พ.ศ. 2496 จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2553) นอกจากนี้ การศึกษาสามารถได้ขยาย ขอบเขตกลุ่มนี้ในช่วงที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศจีนและประเทศพม่าด้วย และได้ข้อมูลเบื้องต้นจากการเก็บข้อมูลภาคสนามในหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นโดยทหารจีนคณะชาติ จำนวน 12 พื้นที่ และหมู่บ้านที่เป็นของประชาชน ได้แก่ บ้านเวียงหมอก และบ้านถ้ำ จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า การที่คนยูนนานในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายที่รัฐบาลไทยพยายามสร้างความเป็นจีนยูนนานจนกระทั่งได้ผสมผสานกลมกลืนกับคนไทยชาติพันธุ์อื่น ๆ และ กลายเป็นพลเมือง ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งคือคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานฝ่ายที่ไม่ยอมกลมกลืนกับชาติพันธุ์อื่น ๆ จนรักษาความเป็นคนจีนอยู่ อย่างไรก็ตามคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยมักมีรูปแบบ 3 แบบ ได้แก่ แบบที่ 1 คือ คนที่สืบเชื้อสายความเป็นคนจีนจากบิดาเท่านั้น และคนกลุ่มนี้มักจะเข้าเป็น พลเมืองของเมืองรัฐไทย แบบที่ 2 คือ คนที่สืบเชื้อสายความเป็นคนจีนจากบิดาเท่านั้นและบิดามักมี อำนาจทางเศรษฐกิจและอยู่ในพื้นที่ทางสังคมที่สามารถ

แสดงถึงความเป็นจีน คนกลุ่มนี้กลายเป็นคน ไทยเชื้อสายจีนยูนนาน แบบที่ 3 คือ กลุ่มคนที่กำลัง หวนกลับไปเป็นส่วนหนึ่งของชาติพันธุ์ของ ประเทศจีน

YUAN FANG (2550) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาภาษาจีนยูนนานของคนจีนยูนนาน ดอยแม่สลองในภาคเหนือของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้ภาษาจีนยูนนานสำหรับ คนจีนยูนนานดอยแม่สลองในภาคเหนือของประเทศไทย ขอบเขตของการวิจัยคือ คนจีนยูนนานที่ ดอยแม่สลองในภาคเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ดอยแม่สลองมีภาษาจีนยูนนานสามภาษา ได้แก่ ภาษาจีนยูนนานแบบลั่นซัง (美斯乐澜沧话 MEI SI LEI LAN CANG HUA) ภาษาจีนยูนนานแบบ ถึงซง (美斯乐腾冲话 MEI SI LEI TENG CHONG HUA) ภาษาจีนยูนนานแบบกัวกัน (美斯乐果敢话 MEI SI LEI GUO GAN HUA) ภาษาจีนยูนนานแต่ละแบบย่อมมีความเหมือนกับภาษาจีนยูนนานที่มณฑล ยูนนานของประเทศจีน

HE PING (2546) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาคนจีนยูนนานที่อพยพในประเทศไทย ในอดีต และปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในประเทศไทย ขอบเขต ของการ วิจัยคือ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า คนจีนยูนนานที่ อพยพมายัง ภาคเหนือของประเทศไทยยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณีจีนไว้ รวมทั้งคนจีนยูนนานที่ อาศัยอยู่ในทั้งตัวเมืองและชนบท และคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็น ชาวนาและมิดิน กลุ่มหนึ่งที่ประกอบอาชีพเป็นนักธุรกิจ นอกจากนี้ผลการศึกษายังพบว่า มณฑลยูนนาน ได้หันได้ส่งผู้เชี่ยวชาญปลูกชามาที่ภาคเหนือ และได้หันยังส่งครูอาสาสมัครที่สอนภาษาจีนมายัง ประเทศไทย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้เป็นลูกหลานของทหาร คณะชาติจีนก๊กมินตั๋ง ดังนั้น พวกเขาจึงได้รับความช่วยเหลือจากไต้หวันอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะ ไต้หวันสร้างที่อยู่อาศัย คลินิก เชื้อน้ำให้แก่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ภาคเหนือ และลูกหลานของ คนไทยเชื้อสายจีนยูน นานสามารถไปศึกษาที่ไต้หวันโดยไม่มีค่าใช้จ่าย แต่ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีน ยูนนานได้ติดต่อกับ มณฑลยูนนานมากขึ้นเรื่อย ๆ และลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานก็ได้ กลับบ้านกำเนิดของตนเอง ที่มณฑลยูนนานของประเทศจีน

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในสังคมไทยทำให้เห็นการที่ คนยูนนานในประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็นสองฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายที่รัฐบาลไทยพยายามสร้าง ความเป็นจีนยูนนานจนกระทั่งได้ผสมผสานกลมกลืนกับคนไทยชาติพันธุ์อื่น ๆ และกลายเป็นพลเมือง ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งคือคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานฝ่ายที่ไม่ยอมกลมกลืนกับชาติพันธุ์อื่น ๆ จนรักษา ความเป็นคนจีนอยู่และปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานยังรักษาวัฒนธรรมทางภาษาไว้ ซึ่งภาษาจีน ยูนนานในประเทศไทยมีสามแบบ ได้แก่ ภาษาจีนยูนนานแบบลั่นซัง (美斯乐澜沧话 MEI SI LEI LAN CANG HUA) ภาษาจีนยูนนานแบบถึงซง (美斯乐腾冲话 MEI SI LEI TENG CHONG HUA) และ ภาษาจีนยูนนานแบบกัวกัน (美斯乐果敢话 MEI SI LEI GUO GAN HUA) ส่วนภาษาที่คนไทยเชื้อสายจีน

ยูนนานกลุ่มนี้ใช้มากที่สุดคือ ภาษาไทย รองลงมาคือภาษาจีน และในสถานการณ์ที่แตกต่างกันภาษาที่ใช้ก็ย่อมมีความแตกต่างกัน และความสามารถการใช้ภาษาไทยดีที่สุด ส่วนภาษาที่ได้รับความสนใจมากที่สุดคือ ภาษาจีนกลาง รองลงมาคือ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีนยูนนาน และภาษาไทย ทำให้พบว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานแต่ละคนมีความต้องการในการใช้ภาษาแตกต่างกัน

2.5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชนและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชนที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย มีผู้วิจัยที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ชุมชนที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทยในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

LI HOUJIE (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่าของประเทศไทยและชนเผ่าฮาหนีของสาธารณรัฐประชาชนจีนในด้านความเชื่อและเครื่องแต่งกาย มีวัตถุประสงค์ สองประการ ประการแรกคือ เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางด้านความเชื่อและเครื่องแต่งกายของชนเผ่าอา ข่าประเทศไทยและชนเผ่าฮาหนีของสาธารณรัฐประชาชนจีน ประการที่สองคือ เพื่อเปรียบเทียบ ความเหมือนและความแตกต่างทางด้านความเชื่อและเครื่องแต่งกายของชนเผ่าอาข่าประเทศไทย และชนเผ่าฮาหนีของสาธารณรัฐประชาชนจีน ขอบเขตของการวิจัยคือ การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จากผู้สูงอายุ 50 ปีขึ้นไป ได้แก่ ชนเผ่าอาข่า ในหมู่บ้านปากกล้วย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประเทศไทย จำนวน 20 คน และชนเผ่าฮาหนี ในหมู่บ้านเหยียนยิ่น (甲寅 JIA YIN) อำเภอหงเหอ เขตปกครองตนเองหงเหอ มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่า ชนเผ่าอาข่าในประเทศไทยมีความเชื่อ คือ ความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษ ความเชื่อศาสนา และความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรม ส่วนชนเผ่าฮาหนีในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติ ความเชื่อจิตวิญญาณและเทพเจ้า และความเชื่อบรรพบุรุษ การแต่งกายชนเผ่าอาข่าในประเทศไทยมีการแต่งกายคือ อยู่แล้วอาข่า โลมีอาข่า และผาหม้ออาข่า การแต่งกายของชนเผ่าอาข่าแต่ละแบบไม่มีความแตกต่างกันมาก ส่วนชนเผ่าฮาหนีในสาธารณรัฐประชาชนจีนเสื้อผ้าที่นำมาสวมใส่จะเกิดจากการทอขึ้นใช้เอง ส่วนวัฒนธรรมทั้งสองถิ่นฐานมีมีความคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่

ZHU WANYING (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอ : กรณีศึกษาชนเผ่าลีซอจังหวัดเชียงใหม่ประเทศไทยและชนเผ่าลีซอเขตปกครองตนเองนุ่เจียง สาธารณรัฐประชาชนจีน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอในประเทศไทยและวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอในสาธารณรัฐประชาชนจีน และเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอในประเทศไทยและวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอในสาธารณรัฐประชาชนจีน และเพื่อ ค้นหาเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าลีซอในประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีน ขอบเขต ของการวิจัย คือ การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 20 คน ได้แก่ ชนเผ่า ลีซอหมู่บ้านซุนแจ ตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย จำนวน 10 คน และชนเผ่า

ลือชอ หมู่บ้านต่งฟางหง ตำบลช่างเจียง อำเภอหลูซวย เขตปกครองตนเองนู่เจียง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมของชนเผ่าลือชอในประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาชนจีนในด้านอาหารการกินการแต่งกายความเชื่อ และประเพณีมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง ส่วนความเหมือนชาวลือชอของทั้งสองที่นิยมรับประทานโจ๊กข้าวโพดขม ข้าวเหนียว ขนมห้าวโพด ส่วนความแตกต่างคือ ชาวลือชอไทยรับประทานเนื้อหมูดิบสับน้ำข้าวโพด แต่ชาวลือชอในจีนไม่นิยมรับประทาน ส่วนด้านการแต่งกายผู้หญิงชนเผ่าลือชอไทยนิยมใส่เสื้อตัวยาวกับกางเกงขาสั้น และผู้หญิงชนเผ่าลือชอจีนนิยมใส่เสื้อแบบสั้นกับกระโปรงยาว ส่วนด้านความเชื่อชาวลือชอไทยและจีนห้ามก้าวข้ามที่ตั้ง 3 ขา ส่วนเรื่องประเพณีชาวลือชอจีนจะมีพิธีกรรมไหว้ผีในพิธีการ แต่งงาน แต่ชาวลือชอไทยไม่มีพิธีกรรมไหว้ผีในพิธีการแต่งงาน

มาฆะ ขิตตะสังคะ (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง วัฒนธรรมและภาษาสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี ระบบความเชื่อ วิถีคิด และวิถีการดำรงชีวิต การปะทะสังสรรค์ท่ามกลางความต่างทาง วัฒนธรรมท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย 2) เพื่อศึกษากระบวนการ ขัดเกลาของครอบครัวชาติพันธุ์ต่อการถ่ายทอดวัฒนธรรมการดำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ 3) เพื่อศึกษา การรับรู้และการเรียนรู้ความเข้าใจต่อระบบการศึกษาของเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีฐานการใช้ภาษาถิ่นใน ครอบครัว และการเรียนในชั้นเรียนด้วยภาษาไทย 4) เพื่อศึกษาการรวมตัวการสร้างเครือข่ายของกลุ่มชาติพันธุ์ในการดำรงเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ต่อการประสานความร่วมมือ ระหว่างสถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขอบเขตการวิจัยคือ โดยจังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่ศึกษา การเลือกมาจากเครือข่ายผู้รู้ที่มีโครงการบันทึกความร่วมมือทางวิชาการและงานด้านชาติพันธุ์วิทยาลัยนานาชาติ ภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ในเบื้องต้นจำนวน 12 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ 1) ม้ง 2) อาข่า 3) ไทลื้อ 4) จีนยูนนาน 5) ล่าหู่ 6) ขมุ 7) อีวเมี่ยน 8) กะเหรี่ยง 9) ลีซู 10) ลัวะ 11) ไทใหญ่ 12) ไตหย่า ผลการวิจัยพบว่า ทุกคนใช้ภาษาถิ่นชาติพันธุ์ตั้งแต่ปฐมวัย และการที่เรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองเป็นสิ่งที่ชาติพันธุ์เริ่มต้นเรียนรู้วัฒนธรรมที่ตามกระแสหลัก ซึ่งครูที่สอนอาจไม่ใช่ชาติพันธุ์ก็ได้ แต่เป็นผู้ที่รู้จักการเรียนการสอนและมีผลกระทบต่อเยาวชน ดังนั้นจึงทำให้เยาวชนที่เป็นชาติพันธุ์สามารถผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมกับภาษา หรือพวกเขาสามารถเรียนรู้วัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกับวัฒนธรรมของตนเองดำรงชีวิต

ภัททิยา ยิมเรวัต และดำรงค์พันธ์ อินฟ้าแสง (2552) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง กลุ่มชาติพันธุ์ลือชอ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เรื่องราววิถีชีวิตของชาวลือชอที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ลือชอ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ลือชอ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ยังยึดถือประเพณีปฏิบัติตนตาม

ชนบประเพณีที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษของตนเอง แต่ชาวลีซอก็มีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิต และผสมกลมกลืนกับสังคมไทยอีกด้วย โดยเฉพาะด้านการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า และชาวลีซอ ยังนับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์ นอกจากนี้ชาวลีซอคงยังเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม และวัฒนธรรมของอำเภอเวียงแหงร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ อีกด้วย

สุขุม อรุณจิต (2549) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนของชาวประมงพื้นบ้านจากการระเบิดแก่งในแม่น้ำโขง : กรณีศึกษาตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนประมงพื้นบ้าน ต.เวียง อ.เชียงของ จ.เชียงราย ด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม และเพื่อศึกษารูปแบบการเคลื่อนไหวและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการคัดค้านการระเบิดแก่งแม่น้ำโขง ผลการวิจัยพบว่าชุมชนประมงมีวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในแม่น้ำโขง แต่หลังจากการระเบิดแก่งแม่น้ำโขงตั้งแต่ปี 2545 ระบบนิเวศในแม่น้ำโขงเปลี่ยนแปลงไป จำนวนปลาลดลง ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพสูงขึ้นในขณะที่รายได้กลับลดลง ชาวประมงต้องเป็นหนี้สินมากขึ้น ภายใต้ภาวะกดดันทางเศรษฐกิจชาวประมงหลายคนต้องเลิกประกอบอาชีพประมง หันไปประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจการท่องเที่ยว รับจ้าง ธุรกรรมก่อสร้าง ทั้งในและนอกชุมชน เมื่อระบบผลิตเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้ความเชื่อต่อสิ่งเหนือธรรมชาติลดลง พิธีกรรมของชุมชนเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนไม่เหนียวแน่นดังเช่นในอดีต ความเดือดร้อนที่ชาวประมงได้รับ ทำให้ชาวประมงพื้นบ้านรวมตัวกันเพื่อคัดค้านการระเบิดแก่ง โดยการรวมกลุ่มชาวประมงกับองค์กรท้องถิ่น เกิดเป็นขบวนการศึกษาวิจัยแม่น้ำโขงและทรัพยากรธรรมชาติในแม่น้ำโขง และขบวนการรณรงค์เรียกร้องสิทธิของชุมชนในการคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้สร้างเครือข่ายพันธมิตรกับองค์กรภายนอกท้องถิ่นมีกระบวนการเคลื่อนไหวที่เป็นรูปธรรมชัดเจนและมีความต่อเนื่อง ทำให้รัฐบาลหันมาให้ความสนใจให้ความร่วมมือในการรับฟังและแก้ไขปัญหาของชุมชน ระเบียบการดำเนินการระเบิดแก่งชั่วคราวจนถึงปัจจุบัน

กอนแก้ว ปัญญา และคณะ (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง วิถีชุมชนกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดอยแม่สลอง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตชุมชนกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดอยแม่สลองและเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนดอยแม่สลอง ขอบเขตการวิจัยคือ

- 1) ศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนดอยแม่สลอง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- 2) ศึกษาวิถีชุมชน จารีต ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมของชุมชนดอยแม่สลอง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
- 3) ศึกษาองค์ประกอบและโครงสร้างโดยรวมของชุมชน ดอยแม่สลอง ตำบลแม่สลอง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ผลการวิจัยพบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก มีส่วนสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมเทศกาลการท่องเที่ยว อย่างเช่น วันตรุษจีน เทศกาล

ชิมชาบนดอยแม่สลองประจำปี โดยการนำอัตลักษณ์ที่มีของแต่ละชนเผ่ามาแสดงแก่นักท่องเที่ยวได้ชม โดยวิถีชุมชนดังกล่าวเป็นวิถีชุมชนของชุมชนดอยแม่สลองจริง ๆ ด้านอัตลักษณ์ที่สำคัญของดอยแม่สลองคือวัฒนธรรมเกี่ยวกับชาของชาวจีน ดอยแม่สลองจึงรายล้อมไปด้วยไร่ชา ทั้งยังมีประเพณีและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยเชื้อสายจีน ทางด้านความเชื่อ ผู้คนในชุมชนดอยแม่สลอง โดยเฉพาะชาวจีนยูนนานมีความเชื่อ แบบดั้งเดิม คือการนับถือลัทธิเต๋า และนับถือบรรพบุรุษ มีวัดทางศาสนาพุทธอยู่ 2 แห่ง และที่เป็นจุดรวมใจของชาวพุทธอยู่ตรงวัดครุบา ตั้งอยู่ทางตะวันออกของหมู่บ้าน ดอยแม่สลองมีการเรียนการสอนที่แตกต่างจากที่อื่น นักเรียนที่ดอยแม่สลอง นอกจากเรียนหนังสือ หลักสูตรบังคับขั้นพื้นฐานของไทยแล้ว ยังมีโรงเรียนสอนภาษาจีนที่ใช้หลักสูตรแบบไต้หวัน จนทำให้คนแม่สลองส่วนใหญ่สามารถสื่อสารได้ถึง 2 ภาษาขึ้นไป นอกจากภาษาชนเผ่าภาษาถิ่นและภาษาไทย ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลองนอก ได้มีการสนับสนุนให้ทุกเผ่าในพื้นที่ได้มีโอกาสแสดงวิถีชนเผ่าผ่านเทศกาลท่องเที่ยวอยู่เสมอมาเสมอในทุก ๆ ปี เพื่อให้สืบทอดและถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไม่ให้เสื่อมคลาย

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องวิถีชีวิตชุมชนที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ส่วนใหญ่ศึกษาวิถีชีวิตของชาวบ้าน โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาติพันธุ์ในท้องถิ่น และผลกระทบต่าง ๆ ที่ต่อวิถีชีวิตของชุมชนและวิถีชีวิตของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้เห็นถึงวิถีชีวิตและบทบาทหน้าที่ของชุมชนที่อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย

2.5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อสังคมไทย มีดังนี้

CHU LULU (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง วิถีชีวิตของพ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดเก่าเยาวราช มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตพ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดเก่าเยาวราช จังหวัดกรุงเทพมหานคร และวิเคราะห์บทบาทพ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดเก่าเยาวราชที่มีผลต่อการค้าของตลาดเก่าเยาวราช ขอบเขตของการวิจัยคือใช้วิธีเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์พ่อค้าแม่ค้าที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดเก่าเยาวราช จำนวนทั้งสิ้น 30 คน จาก 30 ร้านค้า และลูกค้านับจำนวน 90 คน (ร้านค้าละ 3 คน) รวมทั้งสังเกตการณ์ชีวิตของพ่อค้าแม่ค้าในตลาดเก่าเยาวราช ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของพ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดเก่าเยาวราช ได้พบว่ามีประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ การค้าขายของพ่อค้ามีการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของบริเวณตลาดเก่าเยาวราช ให้เป็นเศรษฐกิจที่ดี ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) ด้านสังคม พ่อค้าแม่ค้ามีบทบาทต่อสังคมในด้านความสัมพันธ์ของชุมชนภายในครอบครัวและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในแบบจีนคือ การเป็นปีกแผ่นของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน 3) ด้านวัฒนธรรมประเพณี พ่อค้าแม่ค้ามีคติความเชื่อบรรพบุรุษและการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งยังคงสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีจีนเหล่านี้ให้คงอยู่สืบไปในสังคมไทย

มูจลินทร์ เพ็ชรรุ่ง (2553) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาบทบาทของชาวจีนใน อ. เมือง จ. เชียงใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนจีนในเมืองเชียงใหม่ และการมีบทบาทสำคัญของชาวจีนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจในช่วงรัชกาลที่ 5 ถึง รัชกาลที่ 7 ของสมัยรัตนโกสินทร์ เพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและวัฒนธรรมใน จังหวัด เชียงใหม่ และเพื่อศึกษาถึงรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับคนจีนและการผสมผสาน ระหว่าง สถาปัตยกรรมจีนกับไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาเฉพาะภายใน อ. เมือง จ. เชียงใหม่เท่านั้น โดยศึกษาข้อมูลจากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศิลปากร หอสมุดปริทัศน์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หอสมุดกลางและ ศูนย์ข้อมูลล้านนามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ช่วงรัชกาลที่ 5 ของสมัย รัตนโกสินทร์มีคนจีนอพยพมาอยู่ในเมืองเชียงใหม่มากที่สุด ปัจจุบันพวกเขาประสบความสำเร็จใน ด้านการค้าขาย และมีบทบาทด้านเศรษฐกิจคือ คนจีนกลุ่มนี้ได้จ่ายภาษีเป็นจำนวนมากและทำให้ เศรษฐกิจของเมือง เชียงใหม่ได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้คนจีนที่ อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่ เชียงใหม่กลุ่มนี้ยังมีบทบาทด้านศาสนา เช่น ที่วัดเกตการามซึ่งตั้งอยู่ในย่านของ กลุ่มชาวจีนตั้งแต่ เริ่มแรกที่มีการอพยพตั้งถิ่นฐาน มีการสร้างหอธรรม ที่ได้จากการบริจาคเงินของ เจ้าแก้วและภรรยา ให้เป็นสถานที่ที่เก็บคัมภีร์ไบเบิลที่เขียนอักษรพื้นเมือง

อังคณา แสงสว่าง (2550) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ระหว่าง พ.ศ. 2398 – 2475 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้ชาวจีนอพยพ เข้าไปตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา และศึกษาบทบาททางด้านเศรษฐกิจของชาวจีนในด้าน การพัฒนาพาณิชย์กรรม เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมระหว่าง ปี พ.ศ. 2398 – 2475 และเพื่อวิเคราะห์ บทบาททางด้านเศรษฐกิจของชาวจีนต่อพัฒนาการของจังหวัดฉะเชิงเทราระหว่าง ปี พ.ศ. 2398 – 2475 ขอบเขตของการวิจัยคือ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคนจีนในจังหวัดฉะเชิงเทรารวมทั้งเอกสารที่ตีพิมพ์ และยังไม่ตีพิมพ์ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลบางส่วนเกิดจากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า การอพยพ เข้าไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทราเนื่องจากภายในประเทศจีนเกิดปัญหาทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ส่วนบทบาทด้านเศรษฐกิจของชาวจีนคือ การเป็นพ่อค้า พ่อค้าย่อย พ่อค้าคนกลาง และนายทุนเจ้าของกิจการ การประกอบธุรกิจการค้าของชาวจีนทำให้เกิดย่านการค้าที่สำคัญใน จังหวัดฉะเชิงเทราหลายแห่ง ส่วนบทบาทด้านเกษตรกรรมคือ ชาวจีนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ริเริ่มจาก การทำสวน ทำไร่ เพื่อการค้าพืชที่นิยมปลูก ได้แก่ มะพร้าว และอ้อย เป็นต้น ส่วนอุตสาหกรรมคือ ชาวจีนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ริเริ่มจากอุตสาหกรรมน้ำตาลทราย ต่อมาก็มียังโรงสีข้าวโดยการทำโรงสีข้าว ทำให้รัฐบาลได้เพิ่มรายได้เป็นอย่างมาก

ศศิวิมล ศรีวิโรจน์มณี (2543) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของครอบครัวไทยเชื้อสายจีน ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร : กระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมชุมชนคลองคูเมืองเดิมสามแพร่ง

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของครอบครัวไทยเชื้อสายจีน ในการอบรมเลี้ยงดูบุตรว่ามีผลทำให้เกิดการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมเข้ากับสังคมไทยและเพื่อศึกษาค่านิยม และทัศนคติที่สำคัญของครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ขอบเขตของการวิจัยคือ เก็บข้อมูลจากการศึกษาบทบาทของครอบครัวไทยเชื้อสายจีนจำนวน 8 ครอบครัว โดยใช้วิธีการในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์กับครอบครัวคนไทยเชื้อสายจีน ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในการอบรมเลี้ยงดูบุตรคลายความเข้มงวดลงให้อิสระกับลูกมากขึ้นและการผสมกลมกลืนทางด้านวัฒนธรรม ที่มีผลถึงการยอมรับในการปฏิบัติปฏิบัติตามวัฒนธรรม และประเพณีที่สำคัญทำให้มีการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม มีการดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์วัฒนธรรมจีนที่พ่อแม่ ถ่ายทอดไว้ให้ เช่น การไหว้เจ้า การไปศาลเจ้า การเซ่นไหว้บรรพบุรุษ การคงอยู่ของลักษณะ วัฒนธรรมบางประการของลูกหลานจีนในเมืองไทย

ศุภวรรณ ขวรัตน์วงศ์ (2543) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทของชาวจีนในไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายถึงสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2172-2394 มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษา ปัจจัยที่ทำให้ชาวจีนมีบทบาทในไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาจนถึงรัชกาลที่ 3 ในปี พ.ศ. 2172 – 2349 และศึกษาบทบาทของชาวจีนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการเมืองในสมัยที่กล่าวถึง และศึกษาผลกระทบที่เกิดจากบทบาทของชาวจีนที่มีต่อสังคมไทย ขอบเขตของการวิจัยคือศึกษาเอกสารชั้นต้นที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์ คือ จดหมายเหตุรัชกาลที่ 1 – 3 และข้อมูลชั้นต้นที่ได้ตีพิมพ์ ได้แก่ กฎหมาย ตราสามดวง หนังสือราชกิจจานุเบกษา จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 จ.ศ. 1171 – 1172 และจดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จ.ศ. 1186 – 1192 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวจีนเดินทางเข้ามาใน เมืองไทยเป็นระลอก ๆ อย่างต่อเนื่อง เพราะว่า สถานการณ์ทางการเมืองในประเทศจีน บทบาทที่สำคัญของชาวจีนที่มีต่อสังคมไทยมีด้วยกันหลายด้านคือ ชาวจีนเข้ามามีบทบาทอย่างสูงต่อเศรษฐกิจ ของไทยในด้านการค้า ทั้งการค้าภายในและการค้ากับต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเพิ่มพูนรายได้ให้กับ ราชสำนักไทยเพื่อนำไปใช้ในการบริหารแผ่นดินไทยในด้านต่าง ๆ ส่วนในด้านการเมืองพบว่า ชาวจีนเข้ารับราชการเป็นขุนนางในกรมกองต่าง ๆ ในประเทศไทย แต่ชาวจีนในไทยก็ได้สร้างปัญหาแก่ สังคมไทยอีกด้วย เช่น การลักลอบการค้าฝิ่น เป็นต้น

สรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อสังคมทำให้เห็นถึงบทบาทคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยจนเกิดบทบาทที่สำคัญต่อสังคมไทย ในทางด้านทั้งเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการเมือง เนื่องจากการค้าขายของพ่อค้า มีการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของบริเวณตลาดเก่าเยาวราช ให้เป็นเศรษฐกิจที่ดี ทั้งยังเป็นการ ส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายจีนสามารถเพิ่มพูนรายได้ให้กับราชสำนักไทยเพื่อนำไปใช้ในการบริหารแผ่นดินไทย นอกจากนี้คนไทยเชื้อสายจีนยังมีบทบาทต่อสังคมในด้านความสัมพันธ์

ของชุมชนภายในครอบครัวและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในแบบจีนคือ การเป็นปีกแผ่นของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน อย่างไรก็ตาม บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยทำให้ประเทศได้พัฒนาด้วยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจะนำแนวคิดทฤษฎี และผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เพื่อให้การศึกษานี้มีแนวทางการวิจัยที่ชัดเจน

บทที่ 3
วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย
ตำบลเทอดไทย อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย

บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงรายเป็นแหล่งที่พักอาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน และเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายจีนทางภาคเหนือ ถึงแม้ว่าปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้จะเป็นลูกหลานของคนจีนที่ได้อพยพมาตั้งแต่ออดีต แต่ปัจจุบันนี้พวกเขาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงรายในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย

- 3.1.1 ที่อยู่อาศัย
- 3.1.2 การแต่งกาย
- 3.1.3 ภาษา
- 3.1.4 อาหารการกิน
- 3.1.5 การรักษาโรค
- 3.1.6 การนับถือศาสนา
- 3.1.7 การประกอบอาชีพ
- 3.1.8 การศึกษา

3.2 ประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย

- 3.2.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต
- 3.2.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

3.3 การผสมกลมกลืนของวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยกับสังคมไทย

- 3.3.1 นโยบายภาครัฐ
- 3.3.2 ด้านการศึกษา
- 3.3.3 ด้านการย้ายถิ่นและการแต่งงาน
- 3.3.4 ด้านการประกอบอาชีพ

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย

ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ อีกทั้งยังมีความยิ่งใหญ่ทางเศรษฐกิจ เพราะมีประชากรเป็นจำนวนมากถึง 1,306 ล้านคน นอกจากนี้ยังมีคนจีนที่อพยพไปยังประเทศต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เช่น ประเทศไทย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินโดนีเซีย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่ทำให้คนจีนอพยพไปยังประเทศไทยมีสามประการ ประการแรกคือ ภายในประเทศจีนไม่สงบ ประการที่สองคือ การค้าขายกับคนไทย ประการที่สามคือ คนจีนมีความสามารถในการเดินเรือ (พรพวรรณ จันทโรนานนท์. 2549)

คนจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานและอาศัยที่ประเทศไทยมีอยู่หลายกลุ่ม ได้แก่ จีนแต้จิ๋ว จีนฮกเกี้ยน จีนไหหลำ จีนแคะ จีนกวางตุ้ง และจีนยูนนาน การอพยพเข้าไปประเทศไทยส่วนใหญ่จะอยู่ในรัชสมัย รัชกาลที่ 3 ถึง รัชกาลที่ 5 ถึงเป็นช่วงที่มีคนจีนอพยพมายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม คนจีนแต่ละกลุ่มที่อพยพมายังประเทศไทยต่างก็ย่อมมีความคิด และมีวิถีชีวิตวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ซึ่งพวกเขาต่างพยายามที่จะรักษาวิถีชีวิตที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตน โดยคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยได้กระจายตัวอยู่ในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย

โดยทั่วไปแล้ว คนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นคนจีนแต้จิ๋ว และคนจีนแต้จิ๋ว แต่ละรุ่นจะเดินทางโดยเรือสำเภามายังจังหวัดที่ติดกับทะเลของประเทศไทย เช่น จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดเพชรบุรี เป็นต้น เพื่อมาตั้งถิ่นฐาน และประกอบอาชีพการค้าขาย โดยสาเหตุหลัก ๆ ที่ทำให้คนจีนอพยพมายังประเทศไทยคือ ภายในประเทศจีนเกิดความไม่สงบและเกิดความวุ่นวายทางการเมือง จึงส่งผลให้การดำเนินชีวิตของประชาชนค่อนข้างยากลำบาก ดังนั้น คนจีนที่อาศัยอยู่ริมทะเลจึงได้ออกเดินทางมายังประเทศที่อยู่ติดริมทะเล เพื่อหาที่ทำกินใหม่และเพื่อ ดำรงชีวิตที่ดี นอกจากนี้ยังมีคนจีนอีกกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ที่ศตตะวันตกเฉียงใต้ โดยคนจีนกลุ่มนี้ได้ อพยพมายังประเทศไทยผ่านเส้นทางประเทศเมียนมาร์ (อำเภอแม่สายกับอำเภอเชียงแสน) และ ประเทศลาว (อำเภอเชียงทอง) เข้ามายังทางภาคเหนือประเทศไทย (โดยส่วนใหญ่จะอาศัยที่จังหวัด เชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่เป็นหลัก) ปัจจุบันลูกหลานของคนจีนกลุ่มนี้จะถูกคนไทยเรียกว่า “คนจีนฮ่อ” หรือคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ซึ่งคนจีนกลุ่มนี้มีประวัติความเป็นมาและการดำรงวิถีชีวิต เฉพาะตน และพวกเขายังคงรักษาวิถีชีวิตที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษไว้เป็นอย่างดี สำหรับคนไทย เชื้อสายจีนที่ตั้งรกรากอาศัยอยู่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายมี วิถีชีวิตความเป็นตัวตนโดยดั่งรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 ที่อยู่อาศัย

“ที่อยู่อาศัย” หมายถึง อาคารบ้านเรือน รวมถึงตึก และแพต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยทั้งกลางวันและกลางคืน ภายในที่อยู่อาศัยประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ มีอำนาจ

ความสะดวกสบาย มีอุปกรณ์และสิ่งที่ใช้สอยที่จำเป็นตามความต้องการทางด้านร่างกาย จิตใจ และความเป็นอยู่ที่ดีงามทั้งส่วนตัวและครอบครัวของผู้พักอาศัย (दनัย บวรเกียรติกุล. ม.ป.ป. : 1)

ดังเช่นคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยแต่ละกลุ่มย่อมจะมีวิธีการตั้งถิ่นฐานของตนเองตามภูมิภาคที่พึงพาอาศัย ตัวอย่างเช่น คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานจะตั้งถิ่นฐานอยู่บนสถานที่สูง โดยส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่บนภูเขาหรือต้นน้ำของแม่น้ำ เนื่องจากความกลัวว่าจะเกิดภัยต่าง ๆ จากธรรมชาติ โดยสุภางค์ จันทวานิช (2539 : 31) ยังได้กล่าวถึงลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนไว้ว่า คนจีนหรือลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนนิยมตั้งที่อยู่อาศัยอบนบก ไม่ว่าจะป็นร้านค้าก็ตาม เพราะว่า การที่อยู่บนบกสามารถทำให้มีความรู้สึกปลอดภัย อย่งไรก็ตาม ยุคสมัยก่อนประเทศจีนมีปัญหาทั้งภายในและภายนอก โดยเฉพาะความยากลำบากในการดำเนินชีวิตของประชาชน และภายในประเทศเกิดสงครามระหว่างกองทัพคอมมิวนิสต์กับกองทัพก๊กมินตั๋ง ดังนั้นจึงส่งผลให้คนจีนตัดสินใจที่จะแสวงหาถิ่นฐานใหม่ ๆ หลายที่ เช่น ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย เป็นต้น เมื่อคนจีนอพยพยั้งถิ่นใด พวกเขา ก็พยายามปรับตัววิถีชีวิตของตนให้เข้ากับสังคมนั้น ในถิ่นฐานนั้น พวกเขาตั้งรกรากของตนเอง และตั้งครอบครัว ตั้งใจทำงานเพื่อครอบครัวที่ตั้งไว้ อย่งไรก็ตาม ลูกหลานของคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยจึงถูกเรียกว่า คนไทยเชื้อสายจีน แต่อย่างลูกหลานของคนจีนแต่จิวจะถูกเรียกว่า คนไทยเชื้อสายจีนแต่จิว ส่วนลูกหลานของคนจีนที่อพยพจากมณฑลยูนนานกับมณฑลเสฉวนจะถูกเรียกว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน หรือคนจีนฮ่อ คำว่า “ฮ่อ” หมายถึงคนจีนที่อพยพมาจากภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศจีนและตั้งรกรากที่อยู่อาศัยที่ดอยของภาคเหนือประเทศไทย

ส่วนบรรพบุรุษคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่มาตั้งถิ่นฐานอาศัยที่บ้านเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายของประเทศไทยที่มาตั้งถิ่นฐานโดยรวมแล้วสามารถแบ่งเป็นสองช่วงช่วงแรกคือ ช่วงสมัยโบราณ อพยพมาประเทศไทยเพื่อการการขาย ส่วนอีกช่วงหนึ่งช่วงที่ภายในประเทศจีนเกิดสงครามและคนที่อพยพล้วนแล้วเป็นทหารคณะชาติก๊กมินตั๋ง ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานปราชญ์ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“คนจีนรุ่นแรกที่มาที่นี่คือ คนที่มาค้าขาย เมื่อพวกเขา มาถึงที่นี่แล้วรู้สึกว่ บ้านเทอดไทยมีทุกอย่างในการดำเนินชีวิต และเป็นถิ่นฐานที่น่าสนใจ ดังนั้นพวกเขาจึงตัดสินใจสร้าง ครอบครัวที่นี่ ส่วนคนจีนอีกรุ่นหนึ่งมาที่นี่ล้วนแล้วเป็นทหารของ คณะชาติก๊กมินตั๋งและมีจำนวนมาก เมื่อทหารกลุ่มนี้มาถึงบ้าน เทอดไทยแล้วจึงทำไร่ทำนา ปลูกบ้านสร้างครอบครัว”

(ตัวน เจีย โช้ว. 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทยในสมัยก่อนที่มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านเทอดไทยคือ ชาวจีนกลุ่มนี้มีความสนใจกับพื้นที่นี้และคิดว่าพื้นที่นี้จะมีการดำเนินชีวิตสบายกว่าบ้านเกิดของตนเอง เนื่องจากคนจีนยูนนานรุ่นแรกที่มาค้าขายที่ภาคเหนือของประเทศไทยมีวิถีชีวิตที่ประเทศจีนค่อนข้างยากลำบาก ส่วนเทอดไทยเต็มไปด้วยอุดมสมบูรณ์ ส่วนบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอีกกลุ่มหนึ่งที่อพยพมานั้นเพราะหนีสงครามที่เกิดขึ้นภายในประเทศจีน และคนจีนยูนนานกลุ่มนั้นอพยพมายังเทอดไทย พวกเขา รู้สึกบ้านเทอดไทยเป็นสถานที่สงบสุขและอยู่ห่างไกลจากเมือง โดยคิดว่าไม่มีผู้ใดที่จะมาทำลายวิถีชีวิตของพวกเขาได้ ดังนั้น คนจีนยูนนานกลุ่มนี้จึงประกอบอาชีพการรับจ้าง (แรงงาน) ทำไร่ทำนา เมื่อได้รับรายได้แล้วจึงปลูกบ้านสร้างครอบครัว

อย่างไรก็ตาม เมื่อก้าวถึงลักษณะการตั้งถิ่นฐานของบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย พวกเขาจะนิยมสร้างบ้านบนภูเขา ดังที่ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2554 : 1) ได้อธิบายว่า คนจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อในประเทศไทยจะตั้งที่อยู่อาศัยในบริเวณที่สูง และนิยมตั้งที่อยู่อาศัยตามภูเขา หรือแหล่งต้นแม่น้ำในภาคเหนือของประเทศไทย อย่างเช่น ดอยแม่สลอง ดอยล้าน ดอยเทอดไทย ดอยแม่สลอง ดอยผา ดอยผาหม่น และคนจีนยูนนานมีชื่อเรียกตามแหล่งที่อยู่อาศัย เนื่องจากการอยู่บนภูเขาทำให้รู้สึกสบายใจ ปลอดภัยโดยไม่มีใครสามารถทำร้ายชีวิตตนเองได้ ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“คนจีนยูนนานนิยมตั้งถิ่นฐานบนภูเขา ไม่ชอบอยู่สร้างบ้านใต้ภูเขา เพราะว่าในฤดูฝนมักจะเกิดน้ำท่วมได้ง่าย ประชาชนจึงเกิดความยากลำบาก ส่วนตั้งอยู่บนภูเขาก็กจะไม่ภัยธรรมชาติ เหล่านั้นเกิดขึ้น อยู่อย่างปลอดภัยและสบายใจ อีกอย่างหนึ่งคือ ในจิตใจของคนจีนคิดอยู่เสมอว่า อยู่สูงก็สามารถมองเห็นได้ไกลกว้าง นอกจากนี้อยู่บนภูเขาก็กี่สะดวกที่จะทำไร่ทำนา เพราะถ้าหากว่าครอบครัวไหนสร้างบ้านที่ภูเขารูปเดียว บ้านนั้นก็สามารถใช้ภูเขานั้น ๆ ประกอบการงานได้”

(ตัวน เจีย โช่ว. 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายจะนิยมตั้งถิ่นฐานหรือสร้างบ้านบนภูเขา เนื่องจากการอยู่บนภูเขาสามารถทำให้การดำเนินชีวิตอยู่อย่างสุขสบายและปลอดภัย โดยไม่มีผู้ใดมาทำลายวิถีชีวิตของพวกเขาได้ นอกจากนี้จากข้อมูลการสัมภาษณ์ก็ยังสะท้อนให้เห็นว่า ลักษณะการตั้งถิ่นฐานของบรรพบุรุษนั้นมีอิทธิพลต่อลูกหลานมาก

และบ้านเทอดไทยเป็นสถานที่ส่วนกลางสำหรับชาวบ้านในชุมชนรวมถึงชุมชนบริเวณใกล้เคียง เนื่องจากที่นี่เป็นที่ตั้งของสถานีนอนามัย โรงพยาบาล โรงเรียน ที่ตั้งอยู่ภายในตำบลเทอดไทยแห่งนี้ อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีจีนด้วย ดังนั้น บ้านเทอดไทยแห่งนี้จึงเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“คุณตาเป็นผู้ที่อพยพจากมณฑลยูนนาน ย้ายมาที่นี่ตั้งแต่เด็ก คนที่ย้ายมากับคุณตาบางคนอาศัยอยู่ที่บ้านเทอดไทย บางคนอยู่แม่สลองใน บางคนอยู่แม่สลองนอก ตามที่คุณตาเคยเล่าให้ฟังว่า ครั้งแรกที่มาอาศัยที่นี่แต่ละคนสร้างบ้านแบบเรียบง่าย ทั้งบ้านประกอบด้วยไม้ไผ่ ต่อมาก็ได้เปลี่ยนมาใช้ไม้ ส่วนปัจจุบันก็ได้เปลี่ยนไปมากแล้ว แต่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานส่วนใหญ่ยังอาศัยอยู่ที่บ้านเทอดไทย เพราะใช้ชีวิตที่เทอดไทยรู้สึกสบาย ๆ มีอาหารกินมีที่อยู่อาศัย”

(รุ่งนภา ระเบียบปริดา. 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บ้านเทอดไทยเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอย่างมาก ซึ่งวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้จะมีความผูกพันกับบ้านเทอดไทย เนื่องจากคนจีนยูนนานได้เข้ามาอาศัยในพื้นที่นี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้ว่าในอดีตบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่อาศัยอยู่ที่นี่ยังคงยากลำบาก แต่พื้นที่นี้ยังคงเป็นพื้นที่ที่ทำให้ชาวบ้านมีความสุขที่ได้อาศัยอยู่

จากการลงพื้นที่ภาคสนาม ผู้วิจัยได้สังเกตที่พักอาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย จะนิยมสร้างบ้านแบบเรียบง่ายเหมือนในอดีตที่ประเทศจีน คือไม่สร้างบ้านแบบหุรหุรา ลักษณะภายในบ้านจะมีห้องสามห้อง และมีประตูเข้า – ออกเพียงห้องเดียว โดยประตูจะตั้งอยู่ที่ห้องกลาง อีกสองห้องจะต้องเป็นทางเข้า – ออกโดยผ่านห้องกลางเท่านั้น ส่วนบ้านใดไม่ได้สร้างบ้านลักษณะแบบนี้ ก็จะออกแบบทางเข้า – ออกโดยประตูทั้งสามบานของแต่ละห้อง และการจัดวางตำแหน่งของแต่ละห้องก็จะเหมือนกันกับประเทศจีนในอดีตหนึ่งร้อยเปอร์เซ็นต์ โดยห้องส่วนกลางจะเป็นห้องรับแขก และภายในห้องรับแขกจะมีโต๊ะที่บูชาบรรพบุรุษ และอีกมุมหนึ่งภายในห้องยังมีมุมสำหรับผู้ที่มาเยี่ยมเยือนที่บ้าน ในส่วนของห้องด้านซ้ายมือจะเป็นห้องนอนของผู้ใหญ่ภายในบ้าน หากผู้ใดที่มีฐานะหรือมีอายุมากที่สุดก็จะอยู่ห้องนี้ ส่วนห้องด้านขวามือจะเป็นห้องนอนของผู้ที่อายุรองลงมาในครอบครัว ดังภาพที่ 1 คือ ภายในของห้องรับแขกของชาวบ้านเทอดไทย และภาพที่ 2 คือ บ้านของชาวบ้านในบ้านเทอดไทย

ภาพที่ 1 ภายในห้องรับแขกของชาวบ้านเทอดไทย

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

ภาพที่ 2 บ้านของชาวบ้าน

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

การตกแต่งในห้องแต่ละห้องของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยมีลักษณะเหมือนมณฑลยูนนานประเทศจีนในสมัยก่อน โดยเฉพาะห้องรับแขก ภายในบ้านของชาวจีนยูนนานนั้น ในห้องแต่ละห้องมีการตกแต่งให้มีลักษณะคล้ายบ้านเรือนในมณฑลยูนนานสมัยก่อน (ปี ค.ศ. 1950) โดยเฉพาะห้องรับแขกบริเวณพื้นที่ติดผนังมีการติดตู้เหล็ก (ตู้เหล็ก คือ คำขวัญหรือคำอวยพร

ให้แก่คนในครอบครัวของตนเองที่ติดตรงผนังของห้องรับแขก) ซึ่งผนังของห้องด้านล่างที่ติดกับพื้นจะมีตู้เก็บของวางอยู่ บนตู้มีรูปถ่ายของบรรพบุรุษที่เสียชีวิตไปแล้ว และยังมีเหล่าชาว ผลไม้ ข้าวสวายเป็นต้น วางอยู่บนโต๊ะเพื่อบูชาบรรพบุรุษของตนเอง

คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยนิยมสร้างบ้านมีลักษณะสองแบบคือ บ้านที่มีลักษณะแบบจีน และบ้านที่เป็นแบบประเทศจีนผสมผสานกับประเทศไทย โดยเฉพาะชาติพันธุ์ทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่อาศัยอยู่บนดอยในพื้นที่สูง ดังนั้น จึงทำให้ชาวบ้านบางครอบครัวนิยมสร้างบ้านในรูปแบบเดินจากประเทศจีน แต่บางครอบครัวจึงได้รับอิทธิพลของคนพื้นเมืองจึงสร้างบ้านแบบประเทศจีนผสมผสานกับชาติพันธุ์อื่น ๆ ตามถิ่นฐานที่อาศัย ดังที่ ชาวบ้านบ้านเทอดไทยได้กล่าวว่า

“ผมเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานรุ่นที่สอง พ่อเป็นทหารของกองทัพจีนก็กินตั้ง พ่อมากับกองทัพเลยครับ แรก ๆ ที่ที่พ่อมาที่นี่ ที่นี้ก็ยากจนไม่มีอะไรสามารถทำได้เลย และไม่มีที่พักอาศัยด้วย ทุกคนต้องรวมกันสร้างบ้านของตนเอง ช่วงแรก ๆ ทุกคนสร้างบ้านแบบประเทศจีนเลย ทุกอย่างเหมือนอยู่ที่ประเทศจีนเลยนะ แต่ต่อ ๆ มาพบปัญหาว่าไม่สามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนท้องถิ่นได้ ทุกคนจึงปรับไปตามคนท้องถิ่น การตกแต่งภายนอกบ้านให้บางอย่างคล้ายเหมือนกับคนท้องถิ่น แต่การตกแต่งภายในยังเป็นแบบประเทศจีนเลย”

(จิรเมธ แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่า ที่พักอาศัยของคนไทยเชื้อสายจีนในภาคเหนือมีสองรูปแบบ คือ รูปทรงตามแบบประเทศจีน และรูปทรงตามแบบประเทศจีนที่มีการผสมผสานกับชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามถิ่นฐานที่อาศัย ดังภาพที่ 3 เป็นบ้านของชาวบ้านเทอดไทย อย่างไรก็ตาม การเลือกรูปแบบการสร้างบ้านย่อมมีเหตุผล โดยรูปทรงแบบประเทศจีนเกิดขึ้นโดยคนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยที่ยังคงรักษาวัฒนธรรมตามแบบบรรพบุรุษคือเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมของตนเองให้คงอยู่ ส่วนที่อยู่อาศัยที่สร้างขึ้นตามรูปทรงแบบประเทศจีนโดยผสมผสานกับรูปทรงแบบชาติพันธุ์คนไทยทางภาคเหนือ เพราะว่าการปรับตัวเพื่อให้ผสมผสานกลมกลืนกับคนในพื้นที่ และสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับคนในพื้นที่นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 3 บ้านของชาวบ้านในตำบลเทอดไทย

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่อาศัยอยู่ในบ้านเทอดไทยนิยมตั้งถิ่นฐานบนภูเขา เนื่องจากคนจีนยูนนานเชื่ออยู่เสมอว่า การที่ดำเนินชีวิตอยู่บนภูเขาสามารถทำให้อยู่อย่างสบายและสามารถหนีจากภัยอันตราย จากทั้งสัตว์ร้ายและภัยธรรมชาติ สำหรับคนจีนยูนนานที่ตั้งถิ่นฐานในบ้านเทอดไทยจะแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มคนที่สร้างบ้านรูปทรงตามแบบประเทศจีน และอีกกลุ่มหนึ่งที่สร้างบ้านรูปทรงตามแบบประเทศจีนที่มีการผสมผสานกับชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามถิ่นฐานที่อาศัย

3.1.2 การแต่งกาย

การแต่งกาย หมายถึง การแต่งร่างกายด้วยเสื้อผ้าของมนุษย์ รวมทั้งเครื่องประดับต่าง ๆ ตั้งแต่ศีรษะจนถึงเท้า เนื่องจากการแต่งกายที่จะต้องเหมาะสมกับตนเองหรือเหมาะสมกับสถานการณ์นั้น และถูกกาลเทศะ เช่น นักเรียนไปโรงเรียนควรใส่เครื่องแบบนักเรียน เจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องการท่องเที่ยวก็ควรสวมใส่ให้เหมาะสมกับงานและอาชีพ เป็นต้น (การพัฒนาบุคลิกภาพ. ม.ป.ป. : ออนไลน์)

บ้านเทอดไทยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้แก่ ขนเผ่าอาข่า ขนเผ่าลาหู่ ขนเผ่าไทยใหญ่ ขนเผ่าม้ง ขนเผ่าลีซู ขนเผ่าลีว๊ะ และขนเผ่าจีนฮ่อ และทุกคนเผ่าย่อมมีเอกลักษณ์การแต่งกายที่เป็นของตนเอง ดังเช่น ขนเผ่าจีนยูนนานหรือจีนฮ่อที่ในอดีตพวกเขาแต่งกายในแบบคนจีนภาพที่ 4 คือ การแต่งกายของคนจีนยูนนานที่อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทย พวกเขาแต่งกายแบบจีนโดยไม่มีลักษณะใดคล้ายคลึงคนไทย แต่ในเวลาต่อมาก็ได้รับอิทธิพลจากชนเผ่าอื่น ดังนั้นจึงมี

การเปลี่ยนแปลงลักษณะของการแต่งกายบางประการ แต่ในปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมไทย อันเนื่องจากอิทธิพลของถิ่นที่อยู่ก็ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับคนไทยในพื้นที่ดังกล่าว

ภาพที่ 4 การแต่งกายของคนจีนยูนนานที่อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทย

ที่มา: เรือนไทย.วิชาการ.คอม (เรื่องจีนฮ่อ และสงครามปราบฮ่อ) ค้นมาเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562

อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานหรือคนจีนฮ่อที่อาศัยอยู่ในบ้านเทอดไทยก็มีเอกลักษณ์การแต่งกายเป็นของตนเอง ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ในสมัยก่อนช่วงแรก ๆ บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานแต่งกายแบบคนจีนร้อยเปอร์เซ็นต์ ส่วนคนจีนที่ย้ายมาที่นี่ที่เป็นทหาร ล้วนแล้วทุกคนใส่ชุดทหารของคณะชาติก็มินตั้ง เพราะว่าพวกเขาคิดว่าตนเป็นทหารก็ต้องใส่ชุดทหารตลอดเวลา ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ต่อมาลูกหลานของพวกเขา ก็เลิกใส่ชุดทหารใส่แบบคนธรรมดา อย่างที่เห็นในทุกวันนี้ ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในปัจจุบันก็ใส่ตามสังคมนิยม แต่ในวันที่สำคัญ ๆ ก็ต้องใส่ชุดสีแดง อย่างงานแต่ง เจ้าบ่าวเจ้าสาวมักจะใส่ชุดแดง เพื่อสิริมงคล อย่างงานศพทุกคนมักจะใส่เสื้อสีขาว”

(รุ่งนภา ระเบียบปรีดา. 10 ตุลาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในช่วงแรกที่อยู่พม่ายังประเทศไทย พวกเขาได้รักษาวัฒนธรรมการแต่งกายที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่เมื่ออาศัยอยู่ในสังคมไทยเป็นระยะเวลาานาน พวกเขาจึงได้รับอิทธิพลจากสังคมไทย และเมื่อพวกเขาอาศัยอยู่ในสังคมไทยจึงเกิดการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย ส่วนบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่เป็นทหารนั้นก็ยังคงแต่งกายแบบทหารจนถึงเวลาสุดท้ายของชีวิต เนื่องจากมีความคิดว่า ทหารนั้นไม่ว่าอยู่ที่ใดก็ตาม พวกเขาก็จะรักษาความเป็นทหารของตนตลอดชีวิต ส่วนลูกหลานของทหารจะไม่ได้รักษาแนวคิดเหมือนบรรพบุรุษ เนื่องจากพวกเขาเติบโตในสังคมไทย และได้สัมผัสกับแผ่นดินไทยตั้งแต่ได้เกิด แต่บรรพบุรุษของพวกเขาล้วนแล้วเป็นคนจีน ดังนั้น พวกเขาจึงได้รักษาวิถีชีวิตการแต่งกายจากบรรพบุรุษและยังผสมกลมกลืนกับสังคมไทยได้ดี และผู้วิจัยได้พบว่า ในวันที่จัดงานเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีจีน ชาวบ้านจะใส่เสื้อสีแดง ดังภาพที่ 5 เป็นการแต่งกายของคนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยในวันฉลองวันตรุษจีน เพราะเชื่อว่าสีแดงคือความสิริมงคล โดยบนเสื้อจะตกแต่งด้วยอักษร คือ คำว่า “福” เป็นคำสิริมงคล (ภาษาไทยอ่านว่า ฝู และแปลว่า โชคดี วาสนา)

ภาพที่ 5 การแต่งกายของคนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยในวันฉลองวันตรุษจีน

ที่มา: เฟสบุ๊ก (โรงเรียนต้าถงวิทยาคม 满星叠大同中学) ค้นมาเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2562

จึงสรุปได้ว่า เครื่องแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยได้ทราบว่าเป็นอดีตคนจีนยูนนานจะแต่งกายแบบจีน ซึ่งเป็นการแต่งกายที่สืบทอดจากบรรพบุรุษโดยตรง และเมื่ออาศัยอยู่ในสังคมไทยก็ได้รับการเปลี่ยนแปลงตามสังคมไทย ในปัจจุบันลูกหลานของคนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยไม่นิยมใส่ชุดจีน เช่น กี่เพ้า ชุดจีนฮั่นฝู เป็นต้น แต่พวกเขานิยมใส่ชุดเหล่านี้ในวันสำคัญ เช่น วันตรุษจีน วันยวนเซียว เป็นต้น และชุดจีนที่พวกเขาใส่ล้วนแล้วเป็นสีแดง ดังนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานให้ความสำคัญกับสีแดงเป็นอย่างมาก เนื่องจากสีแดงเป็น

สิ่งที่แสดงถึงสิริมงคล ความสุขและมีพลัง อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าสังคมแต่ละท้องถิ่นเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม แต่คนจีนเชื้อสายจีนย่อมรักษาวิถีชีวิตทางการแต่งกายที่สืบทอดจากบรรพบุรุษไว้เป็นอย่างดี

3.1.3 ภาษา

ภาษา คือเสียงพูดและสัญลักษณ์ที่มนุษย์สื่อสารทำความเข้าใจกัน ระหว่างมนุษย์ กลุ่มเดียวกัน เผ่าพันธุ์เดียวกัน ทั้งเสียงพูด และสัญลักษณ์ (ตัวอักษร ท่าทาง) ต้องเข้าใจตรงกัน สื่อความเข้าใจซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง” (ธวัช ปุณโณทก. 2545 : 1)

ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารของมนุษย์แต่ละคน ในยุคสมัยก่อนคนจีนรุ่นแรก ๆ ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นคนจีนแต้จิ๋ว คนจีนแคะ หรือคนจีนยูนนานก็ตาม แต่ละกลุ่มย่อมใช้ภาษาของตนเองในการสื่อสารเป็นหลัก แต่การที่พวกเขาไม่สามารถสื่อสารภาษาในพื้นที่นั้น ๆ ได้ จึงเกิดปัญหากับคนในพื้นที่ ดังนั้น คนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยจึงเริ่มเรียนภาษาไทย หลังจากได้เรียนรู้ภาษาไทยแล้ว คนจีนจึงทำงานร่วมกับคนไทยได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุนี้สะท้อนให้เห็นว่า คนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมทางภาษาเป็นอย่างมาก ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางศาสนาและภาษา ดังนั้นคนในประเทศไทยจึงมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและศาสนา แต่ละเชื้อชาติก็ย่อมมีภาษาเป็นของตนเอง โดยเฉพาะคนจีนในสังคมไทยแต่ละกลุ่มย่อมมีภาษาถิ่นเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นสำเนียงหรือคำพูดก็มีความแตกต่างกัน ดังเช่น คนจีนยูนนานที่อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทย ทุกคนนิยมใช้ภาษาจีนยูนนานเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานยังคงใช้ภาษาจีนยูนนานในการสื่อสารกับผู้คนในครอบครัวและหมู่บ้าน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“พ่อผมอพยพมาจากมณฑลยูนนานของประเทศจีน ซึ่งพ่อผมใช้ภาษาจีนท้องถิ่นยูนนาน และพ่อผมพูดไทยไม่ได้เลย เนื่องจากพ่อผมมากับกองทัพทหาร ทุกคนพูดแต่ภาษาจีนยูนนานมาเป็นจำนวนมากเหลือเกิน ในกลุ่มนี้ทุกคนอาศัยเป็นกลุ่ม โดยไม่ได้พึ่งพาอาศัยกับคนใดคนหนึ่ง ดังนั้นพ่อผมจึงไม่สามารถพูดไทยได้เลย ส่วนมากเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สอง ผมได้เข้าโรงเรียนภาษาไทยกับโรงเรียนภาษาจีน ดังนั้นผมจึงพูดได้สามภาษา ได้แก่ ภาษาจีนยูนนาน ภาษาจีนกลาง ภาษาไทย แต่ภาษาท้องถิ่นยูนนานเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร เมื่อคุยกันระหว่างคนในครอบครัวหรือคุยกันระหว่างคนในหมู่บ้านก็มักจะใช้ภาษาท้องถิ่นยูนนาน”

(จิรเมธ แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนที่เข้ามายังบ้านเทอดไทยต่างยังคงใช้ภาษาถิ่นจีนยูนนานในการสื่อสารเป็นหลัก โดยเฉพาะคนจีนรุ่นแรกที่เข้ามาอาศัยที่ประเทศไทย ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ และไม่มีโอกาสได้เข้าโรงเรียนเพื่อเรียนรู้ภาษาไทย เนื่องจากคนจีนรุ่นแรกที่อพยพมาประเทศไทยก็เพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพตนเองเท่านั้น ไม่ได้คิดว่าตนจะต้องเข้าโรงเรียนเพื่อเรียนรู้ภาษาไทย แต่ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนทุกคนมีโอกาสได้เข้าโรงเรียนสอนภาษาจีนและโรงเรียนภาษาไทย จากการที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานยังใช้ภาษาท้องถิ่นจีนยูนนานในการสื่อสารแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนทุกคนย่อมมีความผูกพันกับประเทศจีนเป็นอย่างมากและระลึกอยู่เสมอว่า ตนมาจากที่ใด บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร คนไทยเชื้อสายจีนปัจจุบันได้เรียนรู้ระบบทั้งภาษาจีนกลางและภาษาไทย จึงสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญของการเรียนภาษาไทย เนื่องจากการที่เรียนภาษาไทยสามารถทำให้ทุกคนได้ผสมกลมกลืนกับสังคมไทย

เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานเป็นกลุ่มคนที่เกิดและเติบโตในสังคมไทย และได้สัญชาติไทย ปัจจุบันทุกหมู่บ้านที่ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายแห่งนี้ได้รับความสนใจจากภาครัฐ โดยรัฐได้เข้ามาช่วยพัฒนาโดยการสร้างโรงเรียนตระเวนชายแดนไว้ทุกหมู่บ้าน จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ตำบลเทอดไทย ได้มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนตระเวนชายแดนเพื่อเรียนรู้ภาษาไทย ดังนั้นคนไทยเชื้อสายจีนจึงพูดได้ทั้งภาษาท้องถิ่นยูนนานกับภาษาไทยได้ ดังที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“บรรพบุรุษของฉันทันเป็นคนจีนยูนนาน จากอำเภอฟิ่งชิ่ง (Fengqing county) นครหลินชิ่ง (Lincang city) มณฑลยูนนาน ประเทศจีน แต่ฉันทันจำไม่ได้ว่าตัวเองเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่เท่าไรแล้ว ถ้าพูดถึงเรื่องภาษา ฉันทันสามารถพูดได้ทั้งภาษาท้องถิ่นจีนยูนนาน ภาษาจีนกลาง และภาษาไทย แต่ภาษาท้องถิ่นจีนยูนนานเป็นภาษาที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะคุยกับพ่อแม่หรือลูก ๆ ก็จะใช้ภาษาจีนท้องถิ่นยูนนาน ส่วนภาษาจีนกลางคือได้เรียนรู้จากโรงเรียนภาษาจีน เนื่องจากทางประเทศจีนจะส่งครูอาสาสมัครมาเป็นครูภาษาจีนกลาง สอนระบบภาษาจีนกลางให้เป็นระเบียบ ส่วนภาษาไทยได้เรียนมาจากโรงเรียนภาษาไทย รัฐบาลได้สร้างโรงเรียนภาษาไทยไว้ทุกแห่งตามหมู่บ้าน และครูในโรงเรียนภาษาไทยส่วนมากเป็นทหารตระเวนชายแดนกับข้าราชการ เราจึงได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาไทย แต่ฉันทันคิดว่าภาษาไทยมีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของตัวเองเป็นอย่างมาก เนื่องจากหมู่บ้าน

ได้รับอิทธิพลจากสังคมไทยเป็นอย่างมาก และหากเราอยากทำ
การค้าขายกับคนไทยก็ต้องได้ภาษาไทยก่อน ถ้าหากว่าเราพูดไทย
ไม่ได้ เราก็ไม่สามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนไทยด้วยดีนะ เพราะภาษา
เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก ๆ ต่อชีวิตของเรา”

(สุชาดา แซ่เฉิน. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ลูกหลานคนจีนยูนนานที่อพยพจากมณฑลยูนนาน
ที่ดำเนินชีวิต ณ ภาคเหนือของประเทศไทยสามารถพูดได้สามภาษาหลัก ๆ ได้แก่ ภาษาท้องถิ่นจีนยูนนาน
ภาษาจีนกลาง และภาษาไทย แต่ภาษาท้องถิ่นจีนยูนนานมีผลกระทบต่อพวกเขามากที่สุด เนื่องจาก
ภาษาท้องถิ่นจีนยูนนานเป็นภาษาที่บรรพบุรุษนำมาจากถิ่นกำเนิดของตนเอง และทุกคนนิยมใช้ภาษา
ท้องถิ่นจีนยูนนานในการสื่อสารระหว่างผู้คนในครอบครัว และชาวบ้านในชุมชน ส่วนการที่ได้เรียนรู้
ภาษาจีนกลางจากอาสาสมัครจากแผ่นดินใหญ่ของประเทศจีน สะท้อนให้เห็นว่า รัฐบาลจีนให้
ความสนใจกับคนไทยเชื้อสายจีน และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนเป็นอย่างดี
ส่วนการที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานได้เรียนรู้ภาษาไทยยังสะท้อนให้เห็นสองประการหลัก ๆ คือ
ประการแรก คือ คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ที่ภาคเหนือของประเทศไทยได้รับความสนใจจากรัฐบาลไทย
และภาครัฐบาลได้พยายามให้ความช่วยเหลือชุมชนชาวดอย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนชาวดอย
ประการที่สอง คือ การเรียนภาษาไทยเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน
เนื่องจากการที่ได้ทราบภาษาไทยสามารถทำให้เข้าใจวิถีชีวิตของคนไทยง่ายขึ้น สามารถผสมกลมกลืน
กับคนไทยและยังสามารถช่วยในการประกอบอาชีพต่าง ๆ ร่วมกับคนไทยได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยส่วนใหญ่จะสามารถพูดภาษาจีน
ท้องถิ่นยูนนาน ภาษาจีนกลาง และภาษาไทย แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบางคน
ที่พูดภาษาท้องถิ่นจีนยูนนานได้เป็นภาษาเดียวเท่านั้น ไม่สามารถพูดภาษาจีนกลาง และภาษาไทยได้
ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
ได้กล่าวว่า

“ผมปีนี้อายุ 58 แล้ว เป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สอง พ่อผม
มาจากอำเภอเถิงซง เมืองเป่าซาน มณฑลยูนนาน พ่อผมจากที่
อพยพไปยังประเทศพม่า ต่อมาก็ได้อพยพมายังประเทศอีกครั้ง
เนื่องจากที่บ้านเกิดยากจนจึงเดินทางไปหาถิ่นฐานใหม่ แต่เมื่ออยู่
ประเทศพม่าก็ยากจนเหมือนที่บ้านเกิด จนตัดสินใจอพยพมายัง
ประเทศไทย และพ่อผมพูดได้ภาษาท้องถิ่นจีนยูนนานเป็นภาษา
เดียวเท่านั้น ผมก็เหมือนพ่อเลย ไม่สามารถพูดภาษาไทยและ
ภาษาจีนกลางได้ เพราะว่าในรุ่นผม ผมไม่มีโอกาสได้เรียน

ภาษาไทยหรือภาษาจีนกลางได้หрок ส่วนภาษาถิ่นยูนนานที่ใช้ใน
วันนี้ผมก็แค่ได้เรียนมาจากพ่อแม่เอง ทุก ๆ วันนี้ผมก็ไม่ได้ไป
ที่ไหนหрок อยู่แต่หมู่บ้านนี้ ผมก็ใช้ภาษาท้องถิ่นยูนนานเป็น
ภาษาเดียว ผมสามารถใช้ภาษาท้องถิ่นยูนนานซื้อได้ทุกอย่างที่ผม
อยากได้”

(ชัยชนะ แซ่จาง. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานส่วนใหญ่จะพูดได้
ทั้งภาษาท้องถิ่นยูนนาน ภาษาจีนกลาง และภาษาไทย แต่ก็คงยังมีคนกลุ่มหนึ่งพูดได้แค่ภาษาท้องถิ่น
จีนยูนนานภาษาเดียวเท่านั้น คนที่พูดได้แค่ภาษาท้องถิ่นยูนนานจะเป็นผู้สูงอายุ สาเหตุเพราะพวกเขา
ได้ใช้ชีวิตอยู่อย่างยากลำบากในอดีตและไม่มีโอกาสเข้าโรงเรียน รวมถึงไม่ได้ติดต่อกับบุคคลภายนอก
ดังนั้นพวกเขาจึงสามารถพูดได้ภาษาท้องถิ่นยูนนานเป็นภาษาเดียวเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม นอกจากภาษาพูดแล้ว ยังมีตัวอักษรภาษาจีนอีกด้วย ในปัจจุบันตัวอักษร
ภาษาจีนถูกแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่ อักษรจีนตัวย่อ (简体字 JIAN TI ZI) และอักษรจีนตัวเต็ม
(繁体字 FAN TI ZI) ส่วนอักษรจีนตัวย่อ (简体字 JIAN TI ZI) หมายถึงภาษาจีนที่ถูกเขียนง่ายขึ้นกว่าเดิม
และจีนแผ่นดินใหญ่ของประเทศจีนก็ใช้อักษรจีนตัวย่อ (简体字 JIAN TI ZI) เป็นภาษาราชการ
ส่วนอักษรจีนตัวเต็ม (繁体字 FAN TI ZI) หมายถึง ตัวหนังสือจีนดั้งเดิม โดยจีนแผ่นดินใหญ่เลิกใช้ภาษาจีน
ตัวเต็มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 ปัจจุบัน ฮองกง มาเก๊าของประเทศจีนคงยังใช้อักษรจีนตัวเต็มเป็นภาษาราชการ
ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่เป็นผู้สูงอายุเขียนได้เฉพาะอักษรจีนตัวเต็ม (繁体字 FAN TI ZI) เท่านั้น
ส่วนคนรุ่นใหม่เขียนได้เฉพาะอักษรจีนตัวย่อ (简体字 JIAN TI ZI) เท่านั้น ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน
บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอย่างผมเขียนภาษาจีนตัวย่อ
ไม่เป็นหрок เพราะว่าเมื่อก่อนที่โรงเรียนภาษาจีน ครูสอนแต่แบบ
ตัวเต็มนะ แต่ครูในปัจจุบันสอนตัวอักษรจีนแบบตัวย่อ เพราะฉะนั้น
ลูกหลานจึงไม่สามารถเขียนอักษรจีนตัวเต็มได้นะ ผมคิดว่าแต่ละแบบ
ย่อมมีข้อดีและข้อเสีย ถ้าเราเรียนแบบตัวย่อก็มักจะเข้ากับสังคม
ปัจจุบันมากกว่า แต่ถ้าเราทิ้งตัวอักษรจีนตัวเต็มก็เหมือนกับว่าทิ้ง
วัฒนธรรมและปรัชญาของบรรพบุรุษไว้”

(ตัวน เจีย โซ่ว. 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

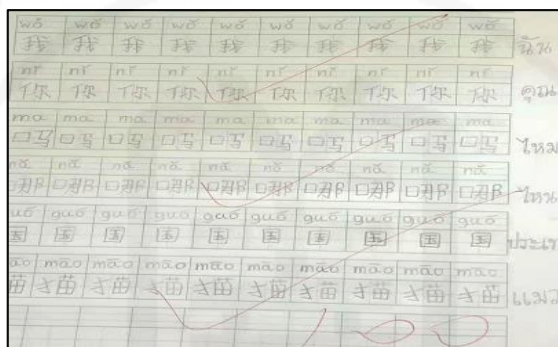
และยังมีชาวบ้านอีกคนหนึ่ง ได้กล่าวไว้ว่า

“ถึงแม้ว่าภาษาจีนมีภาษาพูดหลากหลาย แต่ภาษาเขียน
มีแต่แบบเดียวเท่านั้น”

(อดิคร แซ่หลี่. 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

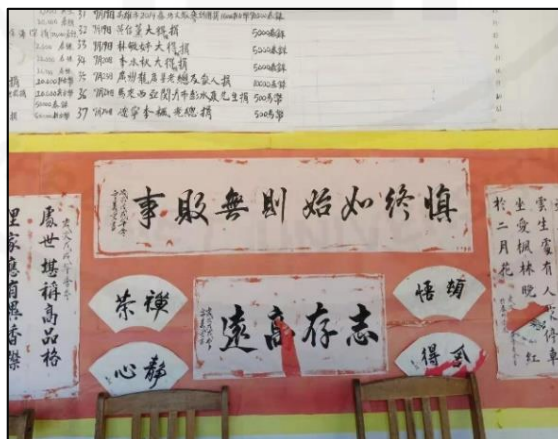
จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ตัวอักษรของภาษาจีนสามารถแบ่งออกเป็นสองรูปแบบ ได้แก่ อักษรจีนตัวย่อ (简体字 JIAN TI ZI) ดังภาพที่ 6 อักษรจีนตัวย่อ (简体字 JIAN TI ZI) และอักษรจีนตัวเต็ม (繁体字 FAN TI ZI) ดังภาพที่ 7 อักษรจีนตัวเต็ม (繁体字 FAN TI ZI) แต่ไม่ว่าภาษาพูดของจีนจะมีกี่ภาษา แต่รูปแบบการเขียนก็จะมีแบบเดียวเท่านั้น ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย จะเขียนตัวอักษรจีนได้แบบใดแบบหนึ่ง สำหรับผู้สูงอายุจะเขียนได้อักษรจีนตัวเต็ม ส่วนคนรุ่นใหม่จะเขียนได้อักษรจีนตัวย่อ เนื่องจากสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนของทั้งสองรุ่นนี้มีความแตกต่างกัน

ภาพที่ 6 อักษรจีนตัวย่อ (简体字 JIAN TI ZI)

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2562

ภาพที่ 7 อักษรจีนตัวเต็ม (繁体字 FAN TI ZI)

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2562 ที่บ้านเทอดไทย โรงเรียนจินตังวิทยาแคม (满星叠大同中学 MAN XING DIE DA TONG ZHONG XUE)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทยสามารถพูดได้สามภาษาคือ ภาษาจีนยูนนาน ภาษาจีนกลาง และภาษาไทย แต่ภาษาจีนยูนนานจะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนจีนยูนนานกลุ่มนี้มากที่สุด เนื่องจากภาษาจีนยูนนานเป็นภาษาของบรรพบุรุษ และทุกคนนิยมใช้

ภาษาจีนยูนนานในการสื่อสารในครอบครัว ส่วนสาเหตุที่สามารถพูดภาษาไทยได้เพราะได้รับอิทธิพลจากสังคมไทย นอกจากนี้รูปแบบการเขียนตัวอักษรของภาษาจีนกลางสามารถแบ่งออกเป็นสองรูปแบบ ได้แก่ อักษรจีนตัวย่อและอักษรจีนตัวเต็ม แต่ไม่ว่าภาษาพูดของจีนมีกี่ภาษาก็ตาม แต่รูปแบบการเขียนจะเป็นแบบเดียว และคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้สามารถเขียนได้ตัวอักษรจีนแบบใดแบบหนึ่ง สำหรับผู้สูงอายุจะเขียนภาษาจีนได้ตัวอักษรตัวเต็ม ส่วนวัยรุ่นจะเขียนภาษาจีนได้ตัวอักษรแบบตัวย่อ เพราะสภาพการเรียนของทั้งสองรุ่นย่อมมีความแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้ สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานยังคงสืบทอดวิถีชีวิตจีนทางด้านภาษาจีนอยู่ในสังคมจีน ณ บ้านเทอดไทยแห่งนี้ อย่างสม่ำเสมอ

3.1.4 อาหารการกิน

อาหารการกินเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับมนุษย์ทุกคน หากไม่มีอาหารการกินมนุษย์ทุกคนไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ และไม่ว่าอยู่ในสังคมไหนก็ตาม สังคมนั้นจะมีวัฒนธรรมอาหารเป็นของตนเอง โดยเฉพาะสังคมคนจีนที่ให้ความสำคัญเรื่องอาหารการกินไม่แพ้ชาติอื่นซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยทุกคนจะสามารถทำอาหารจีนยูนนานได้ ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ถ้าพูดถึงอาหารจีนยูนนาน รุ่นพ่อที่เข้ามายังภาคเหนือของประเทศทุกคนทำอาหารยูนนานด้วยตนเอง ไม่ค่อยมีใครกินอาหารไทยของภาคเหนือเลย เนื่องจากรสชาติมีความแตกต่างกันมาก คนจีนที่มารุ่นแรก ๆ กินอาหารไทยไม่เป็นเลย เพราะอาหารที่นี่หวานเกินไปสำหรับรุ่นพ่อผม แต่ละคนชอบแต่อาหารที่มีรสชาติเผ็ด ๆ ”

(จิริเมธ แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนที่อพยพเข้ามายังภาคเหนือของประเทศไทยจะต้องฝึกฝีมือการทำอาหารจีนยูนนานที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตนเอง นอกจากนี้แสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมอาหารการกินระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนมีความแตกต่างกัน เช่น คนจีนนิยมรับประทานอาหารรสชาติเผ็ด ดังภาพที่ 8 “PAO CAI” (泡菜) ที่ขายในตลาดเทอดไทย ซึ่ง “PAO CAI” (泡菜) เป็นอาหารจีนยูนนานที่มีรสชาติเผ็ด ส่วนคนไทยนิยมรับประทานอาหารที่มีรสชาติหลากหลาย บางพื้นที่ก็นิยมรสชาติเผ็ด บางพื้นที่ก็ไม่นิยมรสชาติเผ็ด เป็นต้น

ภาพที่ 8 “PAO CAI” (泡菜) ที่ขายในตลาดเขตไทย

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2562 ที่ตำบลเขตไทย

อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนปัจจุบันที่อาศัยอยู่ในบ้านเขตไทยคงยังรักษาวัฒนธรรมอาหารไว้ได้อย่างดี เพราะทุกคนในชุมชนยังคงนิยมรับประทานอาหารจีนเป็นหลัก และยังชอบรับประทานอาหารรสชาติเผ็ด ๆ ในแบบของตนเอง จึงสามารถผสมผสานกลมกลืนกับอาหารไทยท้องถิ่นของภาคเหนือได้อย่างดี ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเขตไทย ตำบลเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ผมเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บรรพบุรุษมาจากมณฑลยูนนานของประเทศจีน ตั้งแต่เด็กผมก็ได้กินอาหารจีนเกือบทุกมื้อ เนื่องจากบุคคลในบ้านแต่ละคนล้วนเป็นคนไทยเชื้อสายจีนเลย ทุกคนกินแต่อาหารจีนยูนนานเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็วิธีทำใส่เครื่องปรุงหรือรสชาติก็ตาม ไม่ค่อยได้กินอาหารไทยเลยครับ ต่อ ๆ มาจนถึงปัจจุบันก็ได้กินอาหารไทยไปด้วย และอาหารจีนบางอย่างก็ได้ผสมกับอาหารไทย มีรสชาติทั้งไทยกับจีน ไม่เพียงแต่เป็นอาหารยูนนานอย่างเดียวแล้ว ”

(กัมปนาท วิวัฒน์ทนา. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในสมัยก่อนนิยมรับประทานอาหารเพียงอาหารจีนยูนนานเพียงอย่างเดียว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนไม่ว่าอยู่ในสังคมใดก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมอาหารตามของบรรพบุรุษไว้ได้ และคนไทยเชื้อสายจีนในชุมชนนิยมรับประทานอาหารที่มีรสชาติความเป็นจีนยูนนานมากกว่ารสชาติอาหารประเภทอื่น ๆ แต่ทว่าในยุคปัจจุบันอาหารจีนยูนนานนั้นได้มีการผสมผสานกับอาหารไทย เพราะอาศัยอยู่ในประเทศไทย และต้องใช้ชีวิตในสังคมไทย จึงเกิดการผสมผสานได้อย่างลงตัว

เมื่อผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ซึ่งเป็นผู้ทำอาหารจีนยูนนาน ดังภาพที่ 9 อาหารจีนยูนนานที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานทำที่บ้านเทอดไทย อาหารนั้นเรียนว่า “PAO CAI” (泡菜) ซึ่ง“PAO CAI” (泡菜) เป็นอาหารจีนยูนนานที่มีรสชาติเผ็ด และได้รับความนิยมจากคนจีนยูนนานทุกคนในชุมชน และภาพที่ 10 คือ ซาลาเปาที่ขายในตลาดเทอดไทย ซึ่งผู้ทำซาลาเปานั้นเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานเพราะซาลาเปาถือเป็นเมนูของโปรดสำหรับคนจีนยูนนานที่เทอดไทยแห่งนี้ ดังนั้น จึงได้ทราบว่า พวกเขาได้สืบทอดฝีมือการกระทำอาหารจีนยูนนานจากบรรพบุรุษ ซึ่งบรรพบุรุษของเขาได้มาจากมณฑลยูนนาน และสาเหตุที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานยังรักษาวัฒนธรรมจีนทางอาหารไว้เป็นอย่างดีคือ หัวใจของทุกคนมีความผูกพันกับอาหารจีนยูนนาน ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งมีลูกหลาน ไม่มีวันใดที่จะไม่กินอาหารจีนยูนนาน ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้วัฒนธรรมจีนทางอาหารจีนยูนนานที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษ ยังคงดำรงอยู่ในวิถีชีวิตของคนรุ่นลูก รุ่นหลานจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 9 อาหารจีนยูนนานที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานทำที่บ้านเทอดไทย

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

ภาพที่ 10 ซาลาเปาที่ขายในตลาดเหนือไทย

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2562 ที่ตำบลเหนือไทย

อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนในยุคสมัยก่อนรับประทานอาหารเพียงอาหารจีนยูนนานเพียงอย่างเดียว และในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ก็ยังคงรักษาวิธีการปรุงอาหาร รวมทั้งรสชาติที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษไว้เป็นอย่างดี แต่ในปัจจุบันอาหารจีนยูนนานได้มีการผสมผสานกับอาหารไทยภาคเหนือ สาเหตุที่ทำให้วัฒนธรรมอาหารจีนได้ผสมผสานกับอาหารไทยคือ การมีวิถีชีวิตร่วมกับคนไทยในแผ่นดินไทย (คนไทยเชื้อสายจีนตั้งถิ่นฐานในสังคมไทยก็ต้องใช้ชีวิตร่วมกันกับคนในสังคมไทย) ชาวจีนกลุ่มนี้จึงได้มีการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับคนไทย เพื่อให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขจนกลายเป็นครอบครัวเดียวกันในที่สุด

3.1.5 การรักษาโรค

การรักษาโรค หมายถึง การที่ทำให้หายจากโรคภัยไข้เจ็บ แต่ละพื้นที่ย่อมมีวิธีการที่รักษาโรคภัยไข้เจ็บ เมื่อผู้วิจัยได้ลงภาคสนาม สัมภาษณ์และสัมภาษณ์กับชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเหนือไทย พบว่า ในปัจจุบันนี้ (พ.ศ. 2562) บ้านเหนือไทยได้เป็นหมู่บ้านที่มีความเจริญมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับหมู่บ้านในตำบลใกล้เคียง โดยบ้านเหนือไทยก็ได้กลายเป็นศูนย์กลางสำหรับชาวบ้านตำบลเหนือไทยและตำบลใกล้เคียง เนื่องจากในบ้านเหนือไทยเป็นที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบล โรงเรียน ปิมน้ำมัน ตลาดตำบลเหนือไทย และเป็นที่จัดโครงการเจริญดาวเด็กด้อยโอกาสเหนือไทย แต่สิ่งที่สำคัญคือที่นี่ยังเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเหนือไทย ดังภาพที่ 11 ในแต่ละวันมีผู้มารับรักษาภายในโรงพยาบาลแห่งนี้จำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นคนในพื้นที่ที่มีทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เป็นผู้สูงอายุ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวไทใหญ่ อาข่า เป็นต้น

ภาพที่ 11 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขตไทย

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2562 ที่ตำบลเขตไทย

การจัดตั้งโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเขตไทยสามารถทำให้คุณภาพชีวิตของชาวบ้านเขตไทยดีขึ้น และไม่ต้องใช้วิธีการรักษาทางไสยศาสตร์ดังเช่นในอดีต อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านพบข้อมูลว่า วิธีการรักษาโรคมัยไข้เจ็บในอดีต พวกเขาจะรักษาด้วยหมอชาวบ้าน เนื่องจากหมอชาวบ้านในหมู่บ้านเขตไทยทราบวิธีการรักษาโรคต่าง ๆ ดังเช่น เวลาเด็กเป็นไข้ควรรับประทานยาสมุนไพรที่แก้ร้อน หรือเวลาเด็กมีอาการไอ ควรรับประทานน้ำขิงผสมกับน้ำผึ้งเพื่อบรรเทาอาการไอ เป็นต้น จึงสะท้อนให้เห็นว่า ในอดีตเมื่อหมู่บ้านไม่มียาที่มาจากต่างประเทศรักษาโรค ไม่มีโรงพยาบาล ชาวบ้านจะรักษาโรคด้วยยาสมุนไพรในท้องถิ่นตนเองเป็นหลัก และชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานยังได้รักษาโรคด้วยการฝังเข็ม แต่ในปัจจุบันหากเป็นโรคเพียงเล็กน้อย ชาวบ้านก็จะรักษาตนเองด้วยสมุนไพร เพราะชาวบ้านยังคิดอยู่เสมอว่า หากไม่ได้เป็นเรื่องใหญ่ไม่จำเป็นต้องไปโรงพยาบาล จะได้ไม่ต้องเสียค่ารักษาโรค อีกประการคือ ชาวบ้านยังคิดว่ายาที่จากต่างประเทศจะมีผลกระทบที่ไม่ดีต่อร่างกายมากกว่ายาสมุนไพร

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กับชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่มีอายุสูงหลาย ๆ คนพบว่า ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเขตไทยคลอดลูกเองที่บ้าน โดยใช้หมอชาวบ้านมาทำคลอดให้ โดยในการคลอดลูกนั้นจะมีพิธีสวดมนต์ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้แม่คลอดลูกได้ปลอดภัย แต่ในปัจจุบันชาวบ้านกลุ่มนี้จะคลอดลูกที่ศูนย์อนามัยหรือบางครอบครัวไปคลอดลูกที่โรงพยาบาล

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเขตไทยรักษาโรคด้วยสมุนไพรต่าง ๆ และรักษาโรคด้วยการฝังเข็ม แต่ในปัจจุบันบ้านเขตไทยได้พัฒนาพร้อมกับหมู่บ้านทั่วไปในประเทศไทย เนื่องจากพื้นที่แห่งนี้ได้มีการสร้างโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพโดยภาครัฐ

ซึ่งทำให้คุณภาพชีวิตของชาวบ้านดีกว่าในอดีต โดยเฉพาะการคลอดบุตร ซึ่งไม่ต้องคลอดที่บ้าน และใช้หมอชาวบ้านมาทำคลอดให้ แต่ในปัจจุบันชาวบ้านสามารถคลอดลูกที่ศูนย์อนามัยหรือโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพของตำบลเขตไทย ดังนั้น การพัฒนาของประเทศไทยนั้นทำให้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานแห่งนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

3.1.6 การนับถือศาสนา

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของคำว่า ศาสนา คือ ลัทธิ ความเชื่อถือของมนุษย์ อันมีหลักคือ แสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก เป็นต้น ส่วนศาสนาที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ณ บ้านเขตไทย ตำบลเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายนับถือ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

คนจีนยูนนานที่อพยพมายังบ้านเขตไทย มีความเชื่อที่เกี่ยวกับการเคารพจิตวิญญาณของบรรพบุรุษ ทุกคนจะไหว้บรรพบุรุษของตนเองในวันสำคัญ โดยเฉพาะเทศกาลของคนจีน เช่น วันตรุษจีน วันไหว้พระจันทร์ วันไหว้บ๊ะจ่าง พวกเขาจะนึกถึงบรรพบุรุษของตนเองเสมอ ดังที่ ชาวบ้านเขตไทย ตำบลเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า

“พ่อเป็นคนจีนยูนนานคนหนึ่งที่เคยเคารพจิตวิญญาณ
บรรพบุรุษ เมื่อมีงานอะไรก็ตาม ทุกคนในบ้านมักจะไปไหว้บรรพ
บุรุษของตนเอง”

(สุชาดา แซ่เจิน. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงว่า ความเชื่อดั้งเดิมของคนจีนยูนนานคือการเคารพจิตวิญญาณของบรรพบุรุษ และในวันสำคัญมาถึงเมื่อไร ทุกคนในครอบครัวก็จะไปไหว้บรรพบุรุษทันที เพื่อเป็นการระลึกบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

ในปัจจุบันนี้ คนไทยเชื้อสายจีนก็ยังคงเคารพจิตวิญญาณของบรรพบุรุษอยู่เสมอ แต่มีกลุ่มหนึ่งที่นับถือศาสนาพุทธ เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากสังคมไทย เมื่อมีเทศกาลใดก็ตาม และนอกจากพวกเขาจะทำพิธีกรรมไหว้บรรพบุรุษแล้ว พวกเขายังเข้าวัด และกราบไหว้พระพุทธรูป ซึ่งในหมู่บ้านยังมีวัดประจำหมู่บ้านด้วย ดังที่ ชาวบ้านเขตไทย ตำบลเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะนับถือศาสนา
พุทธแบบประเทศไทย ไม่ได้เหมือนศาสนาพุทธในประเทศจีน
ชาวบ้านชอบเข้าวัดขอพร เพื่อให้ลูกหลานหรือทุกคนในครอบครัว
สุขภาพแข็งแรง ก้าวหน้าในกิจการงาน ฯลฯ ”

(จิรเมธ แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ที่บ้านเทอดไทย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ สะท้อนให้เห็นว่า คนจีนรุ่นแรก ๆ ที่อพยพมายังที่แห่งนี้ยังไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ แต่เมื่อได้ตั้งรกรากอยู่ในประเทศไทย จึงได้รับอิทธิพลจากสังคมไทย เพราะเชื่อว่าศาสนาพุทธเป็นสิ่งที่ดีต่อจิตใจและเป็นสิ่งที่สำคัญทำให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ดังนั้นคนไทยเชื้อสายจีนจึงได้นับถือศาสนาพุทธ ทั้งยังปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนา

คนไทยเชื้อสายจีนนอกจากนับถือศาสนาพุทธแล้ว ยังมีคนกลุ่มหนึ่งนับถือศาสนาคริสต์ จากชาวฮังกงและชาวตะวันตกเป็นผู้ที่เผยแพร่ศาสนาคริสต์ ดังที่ ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า

“ศาสนาที่คนไทยเชื้อสายจีนในหมู่บ้านนี้มีสองประเภทหลัก ๆ ได้แก่ ศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ เมื่อก่อนชาวบ้านส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ แต่ไม่กี่ปีที่แล้ว มีทั้งคนฮังกงและชาวฝรั่งเข้ามาในหมู่บ้าน เผยแพร่ศาสนาคริสต์ แล้วก็มีคนหลาย ๆ คนนับถือศาสนาคริสต์ ตอนนี้มีชาวบ้านจำนวนมากที่ได้นับถือศาสนาคริสต์ ในหมู่บ้านก็มีโบสถ์ด้วย”

(สุธิดา แซ่เอ๋อย. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ที่บ้านเทอดไทย มีบางส่วนที่นับถือศาสนาคริสต์ โดยมีผู้เผยแพร่ศาสนาคริสต์ที่เป็นชาวจีนฮังกงและชาวต่างประเทศอื่น ๆ เข้ามาเผยแพร่ศาสนาในหมู่บ้านนี้ สะท้อนให้เห็นว่าในปัจจุบันนี้ได้มีการติดต่อกับชาวต่างประเทศมากขึ้น โดยมีชาวต่างประเทศเข้ามาเผยแพร่ศาสนา

จากประวัติศาสตร์การอพยพของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้พบข้อมูลว่า พวกเขาเข้ามาในประเทศไทยเพื่อการค้าขายกับคนไทย และพวกเขาจะถูกเรียกว่า ชาวหุยเจี้ยว (回教人 HUI JIAO REN) หมายถึง ผู้คนที่นับถือศาสนาอิสลาม มีมัสยิดเพื่อประกอบพิธีต่าง ๆ ดังภาพที่ 12 คือ มัสยิดฮิดายะดีลพัตตาท่เทอดไทย แสดงให้เห็นถึง ปัจจุบันลูกหลานของคนจีนยูนนานหรือชาวหุยเจี้ยว (回教人 HUI JIAO REN) ที่อพยพมาที่บ้านเทอดไทยยังคงนับถือศาสนาอิสลามเช่นกัน และยังคงสะท้อนให้เห็นถึงชาวหุยเจี้ยว (回教人 HUI JIAO REN) ที่อพยพที่บ้านเทอดไทยคงยังมีอิทธิพลต่อลูกหลานทางด้านกรนับถือศาสนา

ภาพที่ 12 มัสยิดฮิดายะตุลพัตตาทhailand

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่า บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายเป็นสถานที่ที่มีความหลากหลายทางศาสนา แต่ศาสนาหลัก ๆ ที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน คงยังนับถือมีสามศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ส่วนศาสนาพุทธได้รับอิทธิพลจากสังคมไทย ส่วนศาสนาคริสต์ได้รับอิทธิพลจากชาวจีนฮ่องกง และชาวต่างชาติ ส่วนศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตนเอง

3.1.7 การประกอบอาชีพ

อาชีพ หมายถึง งานสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มนุษย์ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพทั้งตนเองและครอบครัวส่วนคนจีนยูนนานรุ่นแรกที่อยู่พวยพมาประเทศไทยจะประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นส่วนใหญ่

ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานรุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 บรรพบุรุษของพวกเขาส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกร แต่ก็ยังมีบางกลุ่มหนึ่งนอกจากประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรแล้ว ยังเป็นปราชญ์หมู่บ้านโดยเป็นครูสอนภาษาจีนให้แก่ลูกหลาน เพื่อให้ลูกหลานได้เรียนรู้ภาษาจีน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“บรรพบุรุษ มาจากเมืองเป่าซัน (Baoshan city) มณฑลยูนนาน รุ่นปู่รุ่นตาเป็นรุ่นที่อยู่พวยพมาภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งนานมากแล้ว ตั้งแต่ปู่กับตายังเป็นเด็ก ๆ แต่ไม่ใช่อพยพมาช่วงสงครามภายในประเทศจีนนะ แรก ๆ ที่ปู่อพยพมาที่นี่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร ทำไร่ทำนา หลังจากได้รายได้เล็ก ๆ

น้อย ๆ ปู่จึงสร้างบ้าน ต่อมาเมื่อมีลูกหลานแล้ว ปู่จึงเริ่มสอนการอ่านและการเขียนภาษาจีนให้กับลูกหลาน หลังจากการสอนภาษาจีนให้กับลูกหลาน ปู่จึงกลายเป็นครูภาษาจีนสอนเด็กทั้งหมดในโรงเรียน เนื่องจากรุ่นปู่เห็นถึงลูกหลานไม่สามารถอ่านและเขียนภาษาจีน และในฐานะที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนก็ต้องรู้และเข้าใจภาษาจีนด้วยดี”

(ลีลี่ แซ่ซู. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนได้อพยพมายังประเทศไทยตั้งแต่สมัยก่อน และช่วงแรก ๆ ที่พวกเขาอพยพมายังประเทศไทยจะประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่ไม่ต้องการใช้เงินทุนมาก ใช้แต่แรงงานอย่างเดียว ดังนั้นอาชีพเกษตรกรสามารถถือได้ว่าเป็นอาชีพที่ทุกคนทำได้ นอกจากนี้อาชีพนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตของคนจีนรุ่นแรก ๆ ที่อพยพมายังประเทศไทยว่า มีวิถีชีวิตที่มีความยากลำบากมาก และพวกเขามีความอดทนสูง มีความหมั่นเพียรพยายาม

ดังนั้น อาชีพหลักของคนจีนทุกกลุ่มที่เข้ามาประเทศไทยส่วนใหญ่คือ เกษตรกร หรือรับจ้าง เพราะว่าคนจีนรุ่นแรกที่มาในประเทศไทยไม่มีเงินติดตัว และสาเหตุหลักที่ทำให้คนจีนอพยพมายังประเทศคือ ครอบครัวมีฐานะยากจน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“รุ่นพ่อรุ่นแม่มาในฐานะเป็นทหารของกองทัพจีนก็กินตั้งพ่อแม่แล้วให้ผมฟังว่า เมื่อพ่อแม่ผมมาถึงเทอดไทยแล้ว ที่นี้ก็ยากจนไม่มีอะไรสามารถให้ทำได้ หากินก็ค่อนข้างยาก ทุกคนใช้ชีวิตอย่างยากลำบากเช่นกัน แต่แรก ๆ ที่มาเราไปทำไร่ทำนา เพราะว่าวิธีที่สามารถทำให้ครอบครัวมีอะไรกินก็ต้องออกไปปลูกข้าวด้วยตนเอง”

(ธนชาติ แซ่หลัว. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่อพยพมายังบ้านเทอดไทย มีชีวิตที่ยากลำบากมาก โดยช่วงแรกที่เขาต้องทำไร่ทำนา เพื่อเลี้ยงชีพตนและครอบครัว นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้มีการดำรงชีวิตต้องการความอดทนสูง ขยันทำงาน ต่อสู้กับความยากลำบาก โดยไม่ท้อแท้สิ้นหวังหรือหมดกำลังใจกับชีวิต พวกเขามีความมานะพยายามในการดำเนินชีวิตเพื่อลูกหลานของเขา

เนื่องจากมีการคมนาคมที่ไม่สะดวกจึงส่งผลให้คนจีนยูนนานที่อาศัยอยู่ในบ้านเทอดไทยไม่ได้ติดต่อกับภายนอก อันเนื่องจากการขาดการติดต่อก็ยอมทำให้คนจีนยูนนานกลุ่มนี้ไม่สามารถการค้าขายกับสังคมภายนอกได้ นี่คงเป็นสาเหตุที่ทำให้พวกเขาจำเป็นต้องทำไร่ทำนา ประกอบอาชีพ

เกษตรกรเป็นหลัก ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมะนัง พัทลุง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“..... พ่อเป็นคนจีนที่มาจากอำเภอเพ็งซิ่ง มณฑลยูนนาน ตอนใต้ของประเทศจีน แรก ๆ ที่พ่อผมมาที่ประเทศไทยประกอบอาชีพเกษตรกร พ่อขยันทำงานหารายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว และพ่อผมนำรายได้ที่เหลือมาสร้างบ้านแบบแนวจีน คนจีนยูนนานอย่างพ่อผมอพยพมาจากมณฑลยูนนาน ประเทศจีนใช้ชีวิตยากลำบากมาก หารายได้ยากมาก ๆ เลย และรุ่นพ่อผมก็ไม่สามารถไปที่ไหนได้ ต้องอยู่บนคอยตลอดเวลา เนื่องจากไม่มีรถสามารถไปได้ เพราะฉะนั้นรุ่นพ่อผมก็อยู่คอยทำอะไรทำมาตลอดชีวิต”

(สรวิศ เฉิน. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนที่อพยพมายังบ้านเทอดไทยมีชีวิตที่ยากลำบากมาก ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพ ทำไร่ทำนา การที่พวกเขาทำไร่ทำนาสะท้อนให้เห็นว่าสถานที่ที่คนจีนยูนนานตั้งถิ่นฐานอยู่บนคอยสูง และห่างไกลจากเมือง การคมนาคมก็ไม่สะดวก พวกเขาไม่สามารถติดต่อกับภายนอกได้ ดังนั้นจึงส่งผลให้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอยู่คอยนั้นไม่สามารถติดต่อการค้าขายกับภายนอกได้ และทุกคนจำเป็นประกอบอาชีพทำไร่ทำนาอย่างเดียวเท่านั้นเพื่อหาเลี้ยงชีพของตนเองและครอบครัว

อย่างไรก็ตาม คนจีนรุ่นแรกที่เข้ามาตั้งบ้านเทอดไทยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร แต่ก็ยังมีกลุ่มบางคนที่ประกอบอาชีพประเภทอื่น เช่น มีคหุเทศก์ ครูสอนภาษาจีน ล่ามแปลภาษา เป็นต้น ปัจจัยที่ทำให้พวกเขาสามารถประกอบอาชีพเหล่านี้ได้ ก็เพราะว่าพวกเขาสามารถพูดได้อย่างน้อยสองภาษา นั่นก็คือ ภาษาจีนกับภาษาไทย ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมะนัง พัทลุง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นปัจจุบันบางคนเป็นชาวนา ทำไร่ทำนา บางคนเป็นครูสอนภาษาจีนกลางในโรงเรียนภาคเหนือของประเทศไทย มีทั้งโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนมัธยมต้นและโรงเรียนมัธยมปลายและยังมีบางคนเป็นคนครูสอนภาษาจีนในมหาวิทยาลัย คนไทยเชื้อสายจีนนอกจากเป็นชาวนาและครูภาษาจีนแล้ว ยังมีหลาย ๆ คนเป็นไกด์ที่กรุงเทพฯ พัทยา ภูเก็ต ฯลฯ เพราะว่าพวกเขาพูดได้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทย อย่างน้อยสองภาษา”

(จิรเมธ แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนรุ่นแรกที่เข้ามาตั้งบ้านเรือนที่ไทยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร แต่ลูกหลานของพวกเขานอกจากประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรแล้วยังมีหลายคนประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาจีนกลางและประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์หรือไกด์ที่เมืองหลวงหรือตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย ดังนั้น ทำให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีบทบาทต่อสังคมไทยอย่างมาก โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน จึงส่งผลให้ทั้งสังคมจีนกับสังคมไทยต้องการผู้ที่สามารถพูดทั้งภาษาจีนและภาษาไทยได้เป็นต้น

สรุปได้ว่า ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานนอกจากประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรแล้ว ยังมีบางคนได้ประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาจีนกลางและประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ที่แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีบทบาทต่อสังคมไทยในด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก เพราะการมีมัคคุเทศก์ที่พูดภาษาจีนได้ถือเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยว อีกทั้งเป็นการสร้างอาชีพให้บุคคลอีกด้วย

3.1.8 การศึกษา

การศึกษา หมายถึง การเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างต่อเนื่องเพื่อความเจริญก้าวหน้าของมนุษย์ การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้ที่ได้มาจากการเรียนรู้ไปปรับใช้กับชีวิตของตนเองและเพื่อพัฒนาสังคมมนุษย์ให้บุคคลแต่ละคนเกิดความเข้าใจกัน รักใคร่กัน ส่วนการศึกษาที่เกิดขึ้นที่ชาวบ้านไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวบ้านได้มีความรู้ไปพัฒนาชุมชนของตนเองและเพื่อให้คุณภาพชีวิตของตนเองกับครอบครัวดีขึ้น ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ในยุคสมัยก่อนบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ไม่มีโรงเรียนทั้งภาษาจีนกับภาษาไทย ต่อมาคนไทยเชื้อสายจีนจึงก่อตั้งโรงเรียนภาษาจีนขึ้นเพื่อให้ลูกหลานได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาแม่ของตนเอง แต่อีกไม่นานรัฐบาลไทยไม่ให้ออกตั้งโรงเรียนภาษาจีน ครูภาษาจีนจึงสอนภาษาให้กับคนไทยเชื้อสายจีนหนีไปหนีมา พยายามหาที่เผยแพร่ภาษาจีนให้กับลูกหลาน ต่อมาหลังจากรัฐบาลให้เปิดโรงเรียนสอนใช้ภาษาจีนในการเรียนการสอน แล้วตอนนี้ที่หมู่บ้านมีทั้งโรงเรียนภาษาจีนและโรงเรียนภาษาไทย ครูในโรงเรียนภาษาจีนส่วนใหญ่มาจากแผ่นดินใหญ่ของประเทศจีนและมณฑลไต้หวันของประเทศจีน พวกเขาจะเป็นนักศึกษาชั้นปีที่สามหรือปีที่สี่ และมาเป็นครูอาสาสมัครฝึกสอน

ภาษาจีน ส่วนโรงเรียนภาษาไทยเป็นโรงเรียนของรัฐบาลไทย นอกจากนี้ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนเกือบทุกคนจะเข้าเรียนทั้งโรงเรียนภาษาไทยและโรงเรียนภาษาจีน วันจันทร์ถึงวันศุกร์ในเวลา 8 โมงเช้าถึงบ่ายสามโมงครึ่ง นักเรียนที่โรงเรียนภาษาไทยเรียนทุกวิชาเหมือนนักเรียนคนไทยที่เรียนในเมือง ส่วนหลังบ่ายสามครึ่ง นักเรียนจะทยอยเข้าโรงเรียนภาษาจีน ที่โรงเรียนเน้นในการเรียนวิชาภาษาจีนเป็นวิชาหลัก ใช้ภาษาจีนเป็นการสื่อสารในการเรียนการสอน ดังนั้นคนไทยเชื้อสายจีนที่นี้จะพูดได้สามภาษา ได้แก่ ภาษาท้องถิ่นจีนยูนนาน ภาษาจีนกลาง และภาษาไทย หลังจากเรียนจบ ม. 6 บางคนเข้าเรียนต่อมหาวิทยาลัย บางคนทำงานเป็นครูภาษาจีนในโรงเรียนของชนบท บางคนไปเป็นไกด์ที่กรุงเทพฯ พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต”

(จिरเมธ แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านทอดไทยพยายามค้นหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านภาษาจีนให้แก่ลูกหลาน โดยเฉพาะในช่วงหนึ่งที่ภาครัฐไม่อนุญาตให้จัดการเรียนการสอนภาษาจีนโดยเด็ดขาด แต่พวกเขาก็พยายามเผยแพร่หาวิธีการเผยแพร่วรรู้แก่ลูกหลาน ดังนั้น จึงสะท้อนให้เห็นว่า คนจีนยูนนานกลุ่มนี้ย่อมเห็นถึงความสำคัญของการเรียนภาษาจีน คนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยได้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการเรียนภาษาจีน ในปัจจุบันองค์การของประเทศจีนได้จัดส่งครูอาสาสมัครมายังประเทศไทย ดังภาพที่ 13 โดยครูสอนภาษาจีนเป็นครูอาสาสมัครจากประเทศจีนในโรงเรียนเจี้ยนฉวนวิทยา (健群中学 JIAN QUN ZHONG XUE) ชื่อ LIU JING เป็นนักศึกษาจีนชั้นปีที่สี่ จากมหาวิทยาลัยเจาหลงของประเทศจีน (ZHAO TONG UNIVERSITY OF CHINA) ที่อาสาสมัครฝึกสอนภาษาจีนให้แก่ทั้งคนไทยเชื้อสายจีนกับชาติพันธุ์อื่น ๆ และเด็กกำพร้าโดยไม่มีสัญชาติ และครูสอนภาษาจีนจะใช้ภาษาจีนกลางเป็นสื่อในการเรียนการสอน จึงสะท้อนให้เห็นว่าประเทศจีนให้ความสนใจในคนไทยเชื้อสายจีนในประเทศไทย โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา และภาครัฐไทยก็ให้ความสนใจทางด้านการศึกษาแก่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ อันเนื่องจากในปัจจุบันพวกเขาสามารถเข้าเรียนที่โรงเรียนไทยได้ การเข้าโรงเรียนไทยทำให้พวกเขาได้เรียนรู้ภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนไทยได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 13 โรงเรียนสอนภาษาจีน

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562 ที่โรงเรียนตำบลเทอดไทย

และปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานทุกคนย่อมได้รับการศึกษาอย่างน้อยถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสอนภาษาจีน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ได้กล่าวว่า

“หนูจบ ม. 3 จากโรงเรียนสอนภาษาจีนคะ และจบ ม. 2 จากโรงเรียนภาษาไทย ส่วนสาเหตุที่หนูไม่ได้เรียนต่อเพราะว่าถ้าจบ ม. 3 จากโรงเรียนภาษาจีนแล้วหนูสามารถไปทำงานร่วมกับคนจีนได้ในประเทศไทย อย่างเช่นเป็นไกด์ให้คนจีน และถ้าเรียนจบ ม. 2 ที่โรงเรียนจีน หนูก็สามารถได้ภาษาไทยแล้ว แล้วก็สามารถอยู่แบบไม่ลำบากในสังคมไทย ตอนนี้หนูได้ออกมาทำงานปีกว่า ๆ แล้ว”

(รุ่งนภา ระเบียบปริดา. 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

และยังมีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ได้กล่าวว่า

“ผมจบ ม. 3 จากโรงเรียนภาษาจีน และจบ ป. 6 จากโรงเรียนภาษาไทย ผมไม่ชอบเรียนหนังสือมาก เรียนไปก็ง่วงนอนทันที เลิกเรียนเมื่อไรก็ตื่นทันที แล้วก็ผมคิดว่าการศึกษาของผมสามารถไปทำงานได้แล้ว”

(ลธิทิพร. 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทยเรียนไม่สูงมาก ส่วนใหญ่จะออกจากเรียนในขณะที่ตนเองรู้สึกว่าคุณู้ที่ได้มาจากโรงเรียนมากนั้นมีความเพียงพอในการประกอบอาชีพ

ถึงแม้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานการศึกษาไม่สูงมากนั้น แต่อย่างน้อยพวกเขาก็ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนที่ทั้งโรงเรียนภาษาไทยและโรงเรียนสอนภาษาจีน อีกประการคือ ปัจจุบัน พ่อแม่ของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบังคับให้บุตรหลานตนเองต้องศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการศึกษาขั้นต่ำ เนื่องจากพวกเขาเชื่อว่า การศึกษาสามารถเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของลูกหลานได้ ดังที่ประชาชนชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ในปัจจุบัน แม่พ่อแม่ที่ได้รับการศึกษาไม่สูงก็ยอมจะบังคับให้ลูกเข้าโรงเรียน เพราะพ่อแม่คิดว่า ถ้าลูกหลานได้รับการศึกษา ระดับสูง ก็จะไม่ต้องมาประกอบอาชีพที่เหนื่อยเหมือนตนเอง และความรู้ที่ได้มาจากโรงเรียนสามารถทำให้ลูก ๆ รู้จักคิด ทำสิ่งที่ไม่ผิดกฎหมาย และตอนนี้รัฐบาลไทยได้ช่วยเหลือเด็กที่นี้ตลอดเวลา ให้ทุนการศึกษา และสมเด็จพระเทพทรงให้ทุนแก่นักเรียนที่นี้เช่นกันและพระองค์เสด็จพระราชดำเนินยังเทอดไทยในเดือนกุมภาพันธ์ของทุก ๆ ปี นอกจากประเทศจีนยังบริจาคหนังสือโต๊ะต่าง ๆ ให้แก่โรงเรียนสอนภาษาจีนอีกด้วย และที่นี้ยังมีครูที่เป็นอาสาสมัครจากประเทศจีนตลอดเวลา”

(อดิคร แซ่หลี่. 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า พ่อแม่ของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานให้ความสำคัญกับการศึกษาอย่างมาก เพราะว่าพวกเขาทราบว่า ระดับการศึกษาที่ตนเองได้รับไม่สูงจึงทำให้พวกเขาดำเนินชีวิตอย่างยากลำบากมาก ดังนั้นพวกเขาจึงบังคับให้ลูกหลานของพวกเขาต้องเข้าเรียนจนกระทั่งถึงระดับการศึกษาสูง และได้รับความรู้ที่มากเพียงพอเพื่อนำไปดำเนินชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถนำความรู้ต่าง ๆ ที่ได้มาจากโรงเรียนนั้นไปปรับใช้ในชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในบ้านเทอดไทยไม่เพียงแต่เรียนจากหนังสือเรียนอย่างเดียวเท่านั้น หากยังมีการจัดกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมประเพณีจีนอีกด้วย ดังเช่น ภาพที่ 14 โรงเรียนสอนภาษาจีนของตำบลบ้านเทอดไทยจัดกิจกรรมร้องเพลงภาษาจีนในเทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง และภาพที่ 15 โรงเรียนสอนภาษาจีนของตำบลบ้านเทอดไทยจัดกิจกรรมการแสดงเชิดสิงโต (โรงเรียนตั้งถงวิทยา 大同中学 DA TONG ZHONG XUE) เป็นต้น เพื่อให้ลูกหลานเรียนรู้ภาษาจีนจากวัฒนธรรมจีนด้วย

ภาพที่ 14 โรงเรียนสอนภาษาจีนของตำบลบ้านเทอดไทยจัดกิจกรรมร้องเพลงภาษาจีน (เทศกาลไหว้บ๊ะจ่าง)

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

ภาพที่ 15 โรงเรียนสอนภาษาจีนของตำบลบ้านเทอดไทยจัดกิจกรรมการแสดงเชิดสิงโต

ที่มา: เฟสบุ๊ก (โรงเรียนต้าถงวิทยาคม 滿星疊大同中學) ค้นมาเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2562

จากการลงภาคสนามในเมื่อวันที่ 15 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยพบว่า มีหนังสือเรียนในโรงเรียนสอนภาษาจีนจะเป็นภาษาจีนทั้งหมด ดังภาพที่ 16 คือ หนังสือเรียนวิชาภาษาจีนของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 อย่างไรก็ตาม ทางโรงเรียนสอนภาษาจีนยังจัดสอนวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์จีน ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์จีน และความรู้เบื้องต้นเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีน เป็นต้น

ภาพที่ 16 หนังสือเรียนวิชาภาษาจีนของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน

ที่มา : ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2562

สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาจีน เนื่องจากพวกเขาต้องเข้าศึกษาโรงเรียนภาษาจีน เรียนรู้วิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน ได้แก่ ประวัติศาสตร์จีน ภูมิศาสตร์จีน วัฒนธรรมกับประเพณีจีน สำนักวจิน เป็นต้น ซึ่งการศึกษาที่บ้านเทอดไทย มีทั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนและภาษาไทย แสดงให้เห็นว่าคนไทยเชื้อสายจีนให้ความสนใจกับภาษาจีน เพื่อให้ลูกหลานสืบทอดวัฒนธรรมจากบรรพบุรุษจีน และให้ความสนใจกับภาษาไทยเพื่อให้ลูกหลานได้ดำเนินชีวิตร่วมกับคนไทยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้พ่อแม่ยังคงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา พวกเขาจึงบังคับให้บุตรหลานต้องเข้าโรงเรียนเพื่อได้ความรู้สูงที่สุดเพื่อจะได้นำความรู้ไปใช้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและมีอนาคตที่ดีต่อไป

3.2 ประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย

ประเพณี หมายถึง สิ่งที่คนในสังคมหนึ่ง ๆ ประพฤติปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน จนถือเป็นระเบียบแบบแผน และเป็นแนวทางที่ดีของคนในสังคมนั้น ๆ จะพึงปฏิบัติสืบต่อกันไป (ประชิด สุกฤษณ์พัฒน์. 2546 : 118) ทุกสังคมนย่อมมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและสังคมเป็นของตนเอง ส่วนประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยแบ่งประเพณีเกี่ยวกับชีวิตออกเป็น 4 ส่วนหลัก ได้แก่ ประเพณีการเกิดและการตั้งชื่อ ประเพณีแต่งงาน ประเพณีฉลองอายุของเด็กครบ 1 ขวบ ประเพณีฉลองอายุครบ 60 ปี และประเพณีงานศพ

1) ประเพณีการเกิดและการตั้งชื่อ

ประเพณีการเกิดมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนจีน เนื่องจากคนจีนถือว่าการเกิดเป็นจุดเริ่มต้นของชีวิต ดังนั้นคนจีนย่อมมีพิธีในการเกิดสำหรับทั้งแม่กับลูก

เมื่อผู้วิจัยได้ลงภาคสนาม และสัมภาษณ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย จังหวัดเชียงรายพบว่า อดีตคนไทยเชื้อสายจีนแห่งนี้จะทำคลอดบุตรเองที่บ้าน โดยใช้หมอชาวบ้านมาทำคลอดให้และในการคลอดลูกนั้นจะมีพิธีสวดมนต์ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้แม่คลอดลูกได้อย่างปลอดภัย แต่ในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้จะคลอดลูกที่ศูนย์อนามัยหรือบางครอบครัวไปคลอดลูกที่โรงพยาบาล และหลังการเกิดของแม่ลูกอย่างมีความปลอดภัยแล้วคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยจะตั้งชื่อทั้งภาษาจีนกับภาษาไทย อันที่จริงพวกเขาไม่นิยมตั้งชื่อภาษาไทย แต่เมื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมไทยแล้ว ทุกคนต้องมีชื่อภาษาไทยเพื่อทำบัตรประชาชน ดังนั้น คนไทยเชื้อสายจีนจึงมีทั้งชื่อภาษาจีนกับภาษาไทย ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า

“ฉันมีชื่อทั้งภาษาจีนและภาษาไทย เมื่อฉันอยู่ที่บ้านหรืออยู่กับเพื่อนคนจีนหรือเพื่อนคนไทยเชื้อสายจีนทุกคนจะเรียกชื่อภาษาจีนของฉัน โดยทุกคนไม่ค่อยได้รู้ชื่อภาษาไทยของฉันหรือจะไปโรงเรียน ครูหรือเพื่อนที่โรงเรียนก็จะรู้ชื่อภาษาไทยของฉัน จะไม่รู้จักชื่อภาษาจีน คนไทยเชื้อสายจีนอย่างฉันทุกคนมีชื่อภาษาจีนและภาษาไทย เพราะในหมู่บ้านคนไทยเชื้อสายจีนนิยมพูดภาษาจีน ดังนั้นก็ต้องเรียกเป็นชื่อภาษาจีน ส่วนไปโรงเรียน เราต้องมีบัตรประชาชน ในบัตรก็ต้องมีชื่อภาษาไทย จึงตั้งชื่อภาษาไทยขึ้นตามความหมายที่คล้ายกับชื่อภาษาจีน และชื่อของคนจีนมักจะตั้งชื่อที่สวยงาม มีความหมายดี”

(อาหวู่ แซ่หยี่. 16 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทย ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใดก็ตาม ทุกคนย่อมตั้งชื่อเป็นภาษาจีน เพื่อเตือนใจให้กับตนเองอยู่เสมอว่า บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร มาจากที่ใด แต่เมื่ออพยพตั้งถิ่นฐานในสังคมไทยทุกคนมีความจำเป็นต้องตั้งชื่อภาษาไทยด้วย และชื่อภาษาไทยที่ตั้งมีความหมายใกล้เคียงกับชื่อภาษาจีน แต่ละชื่อเพื่อแสดงถึงสิริมงคล นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงคนไทยเชื้อสายจีนทุกคนถึงแม้จะอยู่ในสังคมไทยก็ยังคงรักษาประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษไว้เป็นอย่างดี

แต่การตั้งชื่อของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ย่อมมีวิธีในการตั้งชื่อเป็นภาษาจีน พวกเขาควรยังตั้งชื่อแบบบรรพบุรุษ ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า

“การตั้งชื่อของลูก ๆ ที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่นี่ ต้องตั้งชื่อเป็นภาษาจีนนั้น ไม่ใช่ว่าตั้งชื่อตามที่ชอบอย่างเดียวนะ พ่อแม่มักจะชวนคนที่ดูดวงมาตั้งให้ คนดูดวงจะตามวันเวลาที่เกิด สถานที่เกิด วันเกิดของพ่อแม่ หลังจากนั้นก็ใช้ข้อมูลนั้นไปตั้งชื่อให้ลูก ๆ ต่อมาครอบครัวก็จะจัดงานเลี้ยง ชวนญาติ ๆ พี่น้องมา กินข้าวด้วยกัน เพื่อฉลองการเกิดและการตั้งชื่อของลูก เพื่อให้ลูก ๆ เติบโตด้วยดี สุขภาพแข็งแรง เป็นเด็กดี เชื่อฟังพ่อแม่ ไม่เกเร มีอนาคตที่ดี ”

(อาหวู่ แซ่หยี่. 16 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทย มีประเพณีการตั้งชื่อให้แก่ลูกหลาน โดยผู้ตั้งชื่อต้องเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในด้านการดูดวง และการตั้งชื่อนั้นย่อมตั้งตามวันเวลาเกิดของพ่อแม่และลูก เนื่องจากการที่ดูวันเดือนปีเกิดนั้นสามารถสะท้อนความเชื่อเรื่องความมีสิริมงคลสำหรับเด็ก ในวันที่ตั้งชื่อเด็กจะจัดงานเลี้ยงกับเครือญาติ เพื่อแสดงถึงสิริมงคลอวยพรให้ลูกเติบโตด้วยดี มีสุขภาพแข็งแรง เป็นเด็กดี มีอนาคตที่ดี อีกทั้งให้เป็นผู้ที่มีประโยชน์ต่อสังคม

2) ประเพณีฉลองอายุของเด็กครบ 1 ขวบ

ประเพณีฉลองอายุของเด็กครบ 1 ขวบเป็นประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษคนจีนยูนนาน ในปัจจุบัน มณฑลยูนนานกับมณฑลเสฉวนยังคงรักษาประเพณีที่เกี่ยวกับการฉลองอายุของเด็กครบ 1 ขวบอยู่ทั้งนี้ เพื่อเป็นสิริมงคลให้กับตัวของเด็ก ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“เมื่อครอบครัวไหนมีเด็กครบ 1 ขวบ ก็จะจัดงานฉลอง เพื่อให้เด็กสุขภาพแข็งแรง เจอแต่สิ่งดี ๆ ”

(สุชาดา แซ่ฉิน. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

“ถ้าบ้านไหนมีเด็กครบ 1 ขวบ บ้านเขาก็จัดงานอายุครบ 1 ขวบของเด็ก วันจัดงานมีคนมากินข้าวกันหลาย ๆ คนนะ ”

(นิตยา แซ่ลี. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทยจะจัดประเพณีฉลองอายุของเด็กครบ 1 ขวบให้กับเด็กในบ้าน เพื่อเป็นสิริมงคลให้กับเด็กที่จะได้เติบโตด้วยสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ และเป็นเด็กดี

3) ประเพณีฉลองอายุครบ 60 ปี

ประเพณีฉลองอายุครบ 60 ปี จะจัดให้ผู้คนในบ้านเมื่อมีอายุครบ 60 ปี ดังที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ถ้าครอบครัวไหนมีใครอายุจะครบ 60 ปี ครอบครัวนั้น
ก็จำเป็นต้องจัดงานฉลองครบ 60 ปี ถ้าลูกชาย ลูกสาวที่ทำงาน
ไกลก็ต้องกลับบ้านฉลองให้กับพ่อแม่เพื่อให้อายุยืนยาว สุขภาพ
แข็งแรง ”

(สุชาติ แซ่เจิน. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทย จัดประเพณีฉลองอายุครบ 60 ปีให้แก่บุคคลในครอบครัว และหากสมาชิกในครอบครัวอาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่อื่น ก็จะต้องกลับมาที่บ้านเพื่อเข้าร่วมประเพณีฉลองอายุครบ 60 ปีให้แก่พ่อแม่ปู่ย่าตายายของตนเอง การจัดงานประเพณีฉลองอายุครบ 60 ปีนั้นก็เพื่อถือเป็นงานสิริมงคล เพื่ออวยพรให้มีสุขภาพแข็งแรง อายุยืนยาว นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนเชื่อในเรื่องการจัดประเพณีให้กับผู้ใหญ่ในบ้านเพื่อเป็นสิ่งที่สิริมงคลด้วย

4) ประเพณีงานศพ

ประเพณีงานศพถือเป็นงานที่มีความสำคัญมากสำหรับคนไทยเชื้อสายจีน การจัดงานศพให้กับบุคคลในครอบครัวถือเป็นการแสดงว่าลูกหลานหรือคนในครอบครัวให้ความเคารพหรือความรักใคร่ต่อผู้เสียชีวิต จึงมีสำนวนจีนกล่าวไว้ว่า “死者为大” แปลเป็นภาษาไทยว่า ผู้ตายยิ่งใหญ่ที่สุด พวกเราควรให้ความเคารพต่อผู้เสียชีวิต ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“งานศพในหมู่บ้านเราเป็นงานที่สำคัญมาก ๆ เมื่อใคร
เสียชีวิตลูกหลานก็มักจะจัดงาน และทุกคนในหมู่บ้านก็ทยอยมา
ช่วยเหลือกัน และงานศพที่นี้ก็เหมือนกับมณฑลยูนนานเลย”

(สุชาติ แซ่เจิน. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทยถือว่าการงานศพเป็นประเพณีที่มีความสำคัญมาก ๆ ต่อครอบครัว เพราะถือเป็นการเคารพผู้เสียชีวิตและการขอบคุณที่ผู้เสียชีวิตนั้นได้ให้ทุกอย่างไว้แก่ตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ทุกขั้นตอนของการจัดงานศพของชาวบ้านเทอดไทยจะมีลักษณะเหมือนงานศพที่จัดที่มณฑลยูนนานของจีนอีกด้วย

ดังนั้นงานศพของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทยก็จะมีลักษณะเหมือนงานศพที่จัดที่มณฑลยูนนานของจีน อย่างเช่น ผู้ที่เข้าร่วมงานศพควรใส่เสื้อสีขาว ส่วนผู้เสียชีวิตจะมีผู้สูงอายุในหมู่บ้านช่วยเปลี่ยนเสื้อผ้าให้เป็นเสื้อผ้าสำหรับผู้เสียชีวิต โดยเสื้อผ้าส่วนใหญ่จะใส่เป็น

สีแดงหรือสีฟ้า ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“งานศพของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่นี่ไม่เหมือนกับชาติพันธุ์อื่น ๆ อย่างคนไทยในงานศพจะใส่เสื้อสีดำ แต่งงานศพที่นี่มักจะใส่เสื้อสีขาว และผู้ตายนั้นจะถูกคนแก่เปลี่ยนเสื้อให้เป็นเสื้อผ้าใหม่ ส่วนมากเป็นสีแดงหรือสีฟ้า และวันเวลาที่ฝังศพที่นี่ก็ต้องมีผู้ดูดวงดูให้ว่า ต้องฝังทางทิศไหน ในวันไหนในเวลากี่โมง”

(นิตยา แซ่ลี. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนในบ้านเทอดไทย ผู้เข้าร่วมงานศพจะต้องใส่เสื้อสีขาว เพราะคนจีนเชื่อว่าสีขาวเป็นสีที่เศร้าโศก เป็นสีที่ไม่สิริมงคล และสีขาวมีความหมายที่ไม่ดีสำหรับคนจีนในบ้านเทอดไทย ดังนั้น จากคติความเชื่อนี้จึงทำให้สีขาวกลายเป็นสีของเสื้อผ้าในงานศพที่พวกเขาได้สืบทอดประเพณีนี้มาอย่างต่อเนื่อง ส่วนผู้เสียชีวิตก็จะมีผู้สูงอายุเปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่โดย (เสื้อผ้าที่เปลี่ยนของผู้ตายเรียกว่า 寿衣 SHOU YI อ่านว่า โช่วยี้) ผู้เปลี่ยนเสื้อผ้าสีแดง และสาเหตุที่ผู้เสียชีวิตต้องใส่เสื้อสีแดงก็เพราะคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้มีความเชื่อว่าจะถึงแม้ว่าตนจะสิ้นชีวิตไปแล้ว แต่ก็ใส่เสื้อสีแดงเพื่ออวยพรให้ลูกหลานเจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต

จากการศึกษาประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานจึงสรุปในภาพรวมได้ ดังนี้ 1) ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทยคลอดลูกเองที่บ้าน โดยใช้หมอชาวบ้านมาทำคลอดให้และในการคลอดลูกนั้นจะมีพิธีสวดมนต์ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้แม่คลอดลูกได้อย่างปลอดภัย คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ไม่ว่าอยู่ในสังคมใดก็ตาม ทุกคนย่อมตั้งชื่อเป็นภาษาจีนเพื่อเตือนใจให้กับตนเองอยู่เสมอว่า บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร และชื่อของลูกหลานนั้นสามารถแสดงถึงสิริมงคล และการตั้งชื่อมีลักษณะคล้ายงานการตั้งชื่อที่จัดที่มณฑลยูนนาน ถึงแม้ว่าไม่ได้อยู่ในแผ่นดินจีนก็ยังคงสืบทอดจนถึงปัจจุบัน 2) จัดประเพณีฉลองอายุของเด็กครบ 1 ขวบ ให้กับสมาชิกที่เป็นเด็กในครอบครัวเมื่อครบ 1 ขวบ ทั้งนี้เพื่อเป็นสิริมงคลให้กับเด็ก และได้เติบโตด้วยสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ อีกทั้งอวยพรขอให้เด็กได้มีอนาคตที่ดีต่อไป 3) จัดประเพณีฉลองอายุครบ 60 ปี ให้กับบุคคลในครอบครัว ทั้งนี้เพื่อเป็นงานสิริมงคล และเป็นการอวยพรขอให้มีความสุขแข็งแรง อายุยืนยาว อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อในเรื่องการจัดประเพณีให้กับผู้ใหญ่ในบ้านเพราะถือเป็นการมงคลภายในบ้าน 5) คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทยถือว่างานศพเป็นประเพณีที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถือเป็นการแสดงความเคารพและการขอบคุณต่อผู้เสียชีวิตที่ได้มีบุญคุณและการทำทุกอย่างไว้ให้กับตนเองและครอบครัว นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า ในทุกขั้นตอนของงานศพของชาวบ้านเทอดไทยจะมีลักษณะเหมือนงานศพที่จัดที่มณฑลยูนนานของจีน รวมทั้งการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ เช่น วันใดควรเป็นวันฝังศพ ศพควรฝังที่ใด ศพควรเก็บไว้ที่บ้านกี่วัน เป็นต้น

ซึ่งที่กล่าวมาข้างต้นถือได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อของตนไว้ได้เป็นอย่างดี

3.2.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยมีลักษณะเหมือนกับประเพณีในประเทศจีนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนในการจัดพิธีกรรม หรือการปฏิบัติในพิธีก็จะมีลักษณะเหมือนกับประเทศจีนเกือบทุกขั้นตอน ทั้งนี้เนื่องจากประเพณีทุกประเพณีได้มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษของตนเองและบรรพบุรุษก็เป็นผู้นำประเพณีเหล่านี้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยด้วย เช่น เทศกาลวันตรุษจีน วันเซ็งเม้ง วันไหว้บ๊ะจ่างและวันไหว้พระจันทร์ที่ลูกหลานยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

1) เทศกาลวันตรุษจีน

วันตรุษจีน ถือว่าเป็นวันหรือเทศกาลที่สำคัญที่สุดสำหรับคนจีน โดยเฉพาะคนจีนยูนนานที่ได้อพยพไปยังต่างประเทศ เนื่องจากคนจีนทุกคนถือว่าวันตรุษจีนเป็นวันขึ้นปีใหม่ตามปฏิทินประเทศจีน (ปฏิทินจันทรคติของประเทศจีน) วันตรุษจีนของคนจีนเท่ากับวันสงกรานต์ของคนไทย โดยในวันตรุษจีนแต่ละปีคนจีนจะจัดงานอย่างยิ่งใหญ่ และวันตรุษจีนคงยังเป็นวันครอบครัวสำหรับคนจีน เพราะช่วงวันตรุษจีนทุกคนจะเดินทางกลับบ้านเพื่ออยู่กับครอบครัว และฉลองปีใหม่ร่วมกัน ซึ่งปีใหม่ของแต่ละท้องถิ่นก็จะมีกิจกรรมหรือพิธีที่แตกต่างกัน ดังนั้น วันตรุษจีนจึงถือว่ามีสำคัญต่อทั้งคนจีนทุกคน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“วันตรุษจีนเป็นวันที่สำคัญมาก ๆ สำหรับคนจีน หรือคนไทยเชื้อสายจีน ที่ไหนมีคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่ที่นั่นก็จะมีการจัดงานวันตรุษจีนแน่นอน ในวันตรุษจีนทุกคนจะกลับบ้าน ไม่ว่าจะทำงานที่ไหนก็ตาม ก่อนวันตรุษจีน ทุกคนในครอบครัวก็จะกลับมาถึงบ้านครบทุกคน วันตรุษจีนมี 15 วัน แต่แต่ละวันมักจะจัดงานไม่เหมือนกัน”

(ลีสี่ แซ่ซู่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า วันตรุษจีนถือว่าเป็นเทศกาลที่มีความสำคัญยิ่งใหญ่สำหรับคนจีน และสิ่งที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนคือ วันตรุษจีนคนที่อยู่ต่างถิ่นก็จะเดินทางกลับบ้านก่อนวันตรุษจีนของทุกปี เนื่องจากวันตรุษจีนจะเป็นวันครอบครัวแล้ว ในช่วงวันตรุษจีนยังเป็นอีกวันหนึ่งที่ทุกคนอยู่ร่วมกันเพื่อไหว้บรรพบุรุษ เพื่อแสดงความกตัญญูต่อบุพการี และขอบคุณบรรพบุรุษที่ให้อาชีพและแสดงออกถึงความเคารพรัก อย่างไรก็ตาม ในช่วงวันตรุษจีนแต่ละวันจะมีพิธีต่าง ๆ ดังที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“วันตรุษจีนเป็นวันโดยรวมแล้วมี 16 วัน วันแรกคือวันสิ้นปีหรือวันส่งท้ายปีเก่าของแต่ละปีหรือในภาษาจีนเรียกว่าชัณซี (三十) วันที่สองเป็นวันแรกของแต่ละปีหรือเรียกว่าวันขึ้นปีใหม่หรือซูอี (初一) ต่อมาก็คือ ซูเออร์ (初二) ซูซัน (初三) ซูซี (初四) ซูหวู่ (初五) ซูหลิว (初六) ซูซี (初七) ซูปา (初八) ซูจีว (初九) ซูฉือ (初十) ฉืออี (十一) ฉือเออร์ (十二) ฉือซัน (十三) ฉือซี (十四) ฉือหวู่ (十五) ส่วนชัณซี (三十) เป็นวันที่สมาชิกในครอบครัวรวมกลุ่มกัน ไม่ว่าจะใครทำงานที่ต่างจังหวัดก็มักจะกลับบ้านแล้วตอนนี้ทั้งบ้านจะเอาอาหารไปไหว้บรรพบุรุษ หลังจากไหว้เสร็จก็กินข้าวกัน และในวันที่เป็นชัณซี (三十) แต่ละครอบครัวมักจะทำความสะอาดบ้าน แล้วผู้ใหญ่ในบ้านก็เขียนชุนเทียน (春联 chun lian) วันต่อมาที่อยู่บ้านตนเองอย่างเดียวโดยไม่ออกจากบ้าน ส่วนวันที่สามก็เริ่มไปหาเพื่อนหรือญาติได้ เมื่อถึงวันที่ 7 ก็คือซูหลิว (初六) เริ่มมีคนทยอยกลับที่ทำงานแล้ว ส่วนวันที่ 16 ก็คือ ฉือหวู่ (十五) หากใครยังอยู่บ้านก็ได้ทำอาหารด้วยกัน แล้วไหว้บรรพบุรุษเป็นวันสุดท้ายในเทศกาลวันตรุษจีน ส่วนในช่วงตรุษจีนเครื่องที่ไหว้บรรพบุรุษมีข้าว กับข้าว เหล้าขาว ไบชาหรือน้ำชา ซาลาเปา ผลไม้ต่าง ๆ แล้วจุด รูป เทียน”

(อดิศร แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า เทศกาลวันตรุษจีนถือว่าเป็นวันที่สำคัญมากที่สุดสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเหนือไทย และในช่วงตรุษจีนแต่ละวันจะมีการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ อยู่เสมอ ซึ่งประเพณีที่ปฏิบัติทุกวันในช่วงเทศกาลตรุษจีนคือ ไหว้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วของครอบครัว และคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเหนือไทยคงยังให้ความสำคัญกับแต่ละวัน ส่วนในวันส่งท้ายปีเก่าหรือในภาษาจีนเรียกว่าชัณซี (三十) สมาชิกในครอบครัวทุกคนจะร่วมกันทำความสะอาดบ้านแสดงให้เห็นว่า ในวันสุดท้ายของแต่ละปีพวกเขาจะร่วมกันทำความสะอาดเพื่อไล่สิ่งที่ไม่ดีออกจากบ้านของตนเองและต้อนรับปีใหม่ร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ประเพณีในแต่ละวันที่ปฏิบัติคือ การไหว้บรรพบุรุษ พิธีไหว้บรรพบุรุษจะจัดขึ้นก่อนรับประทานอาหารของแต่ละมื้อ เมื่อทำพิธีไหว้บรรพบุรุษจำเป็นต้องมีอาหาร (ข้าวเป่ล่า กับข้าวเล็กน้อย เนื้อหมู ซาลาเปา) เหล้าขาว ไบชาหรือน้ำชา กระดาษเผา รูปเทียนจุด ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า การที่มีการไหว้บรรพบุรุษก่อนรับประทานอาหารร่วมกันทั้งนี้เพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษของตนและเป็นการแสดงความกตัญญูทวดที่ต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วและยังถือเป็นการขอพรเพื่อให้บรรพบุรุษอวยพรให้ครอบครัวมีความสุขอีกด้วย

นอกจากนี้ วัฒนธรรมที่ประกอบในเทศกาลวันตรุษจีนคือ ผู้ใหญ่ให้คำอวยพรแก่ ลูกหลาน และผู้ใหญ่ให้อั่งเปาหรือหงเปา (红包 HONG BAO) แก่ลูกหลาน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ตรุษจีนจะได้รับอั่งเปาจากพ่อแม่ทุกปี บางปีได้มาก
บางปีได้น้อย แต่ก็รู้สึกดีใจที่ได้รับอั่งเปาจะพ่อแม่”

(รุ่งนภา ระเบียบปรีดา. 10 สิงหาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ของขวัญที่ยิ่งใหญ่ที่สุดสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยในวันตรุษจีนคือ การได้รับอั่งเปาจากผู้ใหญ่ในครอบครัว เพราะลูกหลานคิดว่าการได้รับอั่งเปาเป็นสิ่งที่ดีและพวกเขาก็ดีใจที่สามารถนำเงินนั้น ๆ ไปซื้อสิ่งของที่ตนเองอยากได้ แต่อันที่จริงการที่ผู้ใหญ่ให้อั่งเปาแก่ลูกหลานนั้น หมายความว่า เพื่อขอให้สมาชิกในครอบครัวสุขภาพแข็งแรง มีความสุข ความโชคดี ไม่มีโรคร้าย เดินทางปลอดภัยพร้อมทั้งให้ร่ำรวย มีเงินใช้ตลอดปี เป็นต้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเกตว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยยังนิยมติด ซุนเหลียน (ซุนเหลียน 春联 หมายถึง คำขวัญคู่ที่ติดไว้บนประตูแต่ละบานในเทศกาลวันตรุษจีน) ในช่วงวันตรุษจีน ซุนเหลียนที่ติดบนประตูของบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย มีดังนี้

富贵门庭日兴旺，幸福人家永吉祥。อ่านว่า ฟู่กั๋วเหมินตึงอี้ซังวัง ซึ่งผู้ เหนอเจียหย่งจี้เซียง แปลว่า ครอบครัวจะดีกว่าเดิมทุก ๆ วัน ร่ำรวยขึ้นทุก ๆ วัน และทั้งครอบครัวมีความสุข มีความเป็นสิริมงคล

心想事成财源广，满门迎来富贵春。อ่านว่า ซินเซียงซีเฉินไฉ้ยวนกว่าง หมั่นเหมินหนิงไห่ลู่ฟู่กั๋วซุน แปลว่า ขอสิ่งใดก็ได้สิ่งนั้น ร่ำรวยขึ้น และทั้งบ้านพร้อมที่จะต้อนรับ ความร่ำรวยเข้าบ้าน

年年如意全家福，岁岁平安好运来。อ่านว่า เหนียนเหนียนอู่อี้ช้วนเจียฝู่ ซู่ซู่ผิงอันท่าวุ่นไห่ลู่ แปลว่า ทุก ๆ ปีขอสิ่งใดก็ได้สิ่งนั้น ทั้งครอบครัวมีความสุข และตลอดปีมีความปลอดภัยและความโชคดี

年年顺景开鸿运，岁岁平安发大财。อ่านว่า เหนียนเหนียนซุ่นเจียงไคหงยวน ซู่ซู่ผิงอันฟาต้าไฉ้ แปลว่า มีความโชคดีตลอดปี ทำสิ่งใดได้สิ่งนั้นตลอดปี และมีความปลอดภัยตลอดปี ร่ำรวย

合家欢乐迎富贵，内外平安好运来。อ่านว่า เทอเจียฮ้วนเหลื่อหนิงฟู่กั๋ว ไน่ห้วยผิงอันท่าวุ่นไห่ลู่ แปลว่า ครอบครัวมีความสุขกันทุกคน ต้อนรับความร่ำรวยกัน สมาชิกใน ครอบครัวปลอดภัยทุกคน ไม่ว่าจะเป็นคนที่อยู่บ้านหรือทำงานนอกบ้านก็ตาม และมีโชคดีตลอดเวลา

吉祥如意万事兴，平安富贵全家福。อ่านว่า จี้เซียงยู้อ้วนซี่ซิง ผิงอัน ฟู่ก๊วยชวยวนเจียฝู แปลว่า มีโชคดี ทำสิ่งใดได้สิ่งนั้น ไม่มีสิ่งใดเป็นสิ่งที่ทำไปโดยไม่สมหวัง และครอบครัวมีความสุข ทุกคนปลอดภัย ร่ำรวย

新正如意，新年发财。อ่านว่า ซินเจ็งหุยอี้ ซินเหนียนฟาไซ้ แปลว่า ทำหรือขอสิ่งใดก็ได้สิ่งนั้น สมปรารถนาทุกสิ่งทุกอย่างและร่ำรวยในวันปีใหม่

财源广进，生意兴隆。อ่านว่า ไ้หวยนกวางจั้ง เซ็งอี้ซิงหลง แปลว่า มีเงินทองทยอยเข้ามา ธุรกิจเจริญ

ตัวอย่างชุนเหลียนที่ติดบนประตูของบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ดั่งภาพที่ 17 – 18 ชุนเหลียนที่ติดบนประตูของบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ตำบลเทอดไทย

ภาพที่ 17 ชุนเหลียนที่ติดบนประตูของบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ตำบลเทอดไทย

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

ภาพที่ 18 ชุนเหลียนที่ติดบนประตูของบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ตำบลเทอดไทย

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

จากตัวอย่างข้อความบนซุนเหลียนหรือคำขวัญคู่ที่ติดไว้บนประตูแต่ละบานใน เทศกาลวันตรุษจีนที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การติดซุนเหลียนเป็นประเพณีอย่างหนึ่งที่สำคัญในเทศกาล วันตรุษจีนสำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย จากความหมายของซุนเหลียนนั้น สะท้อนให้เห็นถึง ในช่วงเทศกาลวันตรุษจีนคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานจะติดคำขวัญที่แสดงถึงเรื่องสิริมงคล โดยรวมแล้วคือ เพื่อขอให้สมาชิกในครอบครัวสุขภาพแข็งแรง มีความสุขตลอดเวลา มีความโชคดีตลอดปี ไม่มีภัยไข้เจ็บมีแต่ความปลอดภัยตลอดปี ร่ำรวย มีเงินใช้ตลอดปี ดังนั้น ถึงได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน มีความเชื่อเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทศกาลตรุษจีนและการติดป้ายซุนเหลียน

สรุปได้ว่า วันตรุษจีนถือว่าเป็นเทศกาลที่สำคัญมากที่สุดสำหรับทั้งคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีน โดยช่วงตรุษจีนลูกหลานที่อาศัยอยู่ต่างถิ่นก็จะกลับบ้านเพื่อฉลองวันปีใหม่กับญาติพี่น้อง ในครอบครัวระยะเวลาของวันตรุษจีนมีทั้งสิ้นจำนวน 16 วัน โดยแต่ละวันจะมีพิธีต่าง ๆ การไหว้บรรพบุรุษ ก่อนรับประทานอาหาร เพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษของตนเองและเพื่อแสดงถึงความกตัญญูทวดเวทีต่อบรรพบุรุษ อีกทั้งยังเป็นการขอพรจากบรรพบุรุษด้วย นอกจากนี้สิ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์สำคัญของวันตรุษจีนคือ อั่งเปาและซุนเหลียน ไม่ว่าจะเป็นอั่งเปาหรือซุนเหลียนก็ตาม ต่างก็มีความหมายเดียวกันคือ การอวยพรเพื่อขอให้สมาชิกในครอบครัวมีสุขภาพแข็งแรง มีความสุขตลอดเวลา มีความโชคดีตลอดทั้งปี ไม่มีโรคภัยมีแต่ความปลอดภัยตลอดปี มีความร่ำรวย มีเงินทองใช้ตลอดปี

2) วันเซ็งเม้ง

วันเซ็งเม้งเป็นวันที่สำคัญของคนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย พวกเขาจะปฏิบัติตามประเพณีที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษ และขั้นตอนในวันเซ็งเม้งจะมีลักษณะคล้ายมณฑลยูนนานของประเทศจีน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“วันเซ็งเม้งถือเป็นวันสำคัญมาก ๆ ของลูกหลานคนจีนนะ ในครอบครัวของคนจีนก็จะจัดงานเซ็งเม้งทุกปี และขั้นตอนในประเพณีนี้เหมือนยูนนาน”

(ลี้ลี่ แซ่ซู่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยให้ความสำคัญกับวันเซ็งเม้งอย่างมาก ซึ่งในปัจจุบันลูกหลานยังคงสืบทอดประเพณีวันเซ็งเม้งและปฏิบัติทำตามทุกขั้นตอนตามแบบบรรพบุรุษ ชาวบ้านเทอดไทยได้จัดตามแบบที่มณฑลยูนนานของประเทศจีน

วันเซ็งเม้งจัดขึ้นในวันที่ 5 เดือนเมษายน ตามปฏิทินจันทรคติของประเทศจีน เทศกาลนี้จัดขึ้นเพื่อให้ลูกหลานทุกคนที่อยู่ใกล้หรือไกลจะต้องเดินทางมาอยู่ร่วมกันไหว้บรรพบุรุษของตนเองที่สุสาน เพื่อเป็นการแสดงถึงความคิดถึง ความกตัญญูทวดเวที ในวันไหว้บรรพบุรุษลูกหลานควรทำ

ความสะอาดบริเวณสุสานของบรรพบุรุษ และเตรียมเครื่องเซ่นไหว้ต่าง ๆ ที่จะต้องนำไปเซ่นไหว้ เช่น กระดาษเงิน กระดาษทอง ธูป เทียน น้ำชาหรือใบชา อาหารต่าง ๆ เช่น ไข่ หัวหมูที่ถูกนำไปต้มสุก ข้าวเปล่า ผลไม้ และเหล้าขาว เป็นต้น ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“เซ็งเม้งจัดในวันที่ 5 เดือนเมษายน ก่อนหลัง 15 วันเซ็งเม้ง เป็นวันที่ทุกคนอยู่ร่วมกันไปไหว้บรรพบุรุษของตนเอง ในวันที่ไปไหว้ เราจะเตรียมของต่าง ๆ ไปที่สุสาน เช่น มีทั้งอาหาร เหล้าขาว ผลไม้ ธูปเทียน น้ำชา กระดาษ ก่อนที่ไหว้เราจะช่วยกันทำความสะอาดบริเวณสุสานให้สะอาด แต่ก่อนต้องเผากระดาษด้วยจริง ๆ แล้ว วันเซ็งเม้งมักจะเป็นวันที่ทุกคนคิดถึงความคิดถึงที่บรรพบุรุษทำให้เราไว้ และขอบคุณบุญคุณที่ได้มาจากบรรพบุรุษ”

(ลี้ลี่ แซ่ซู. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า วันเซ็งเม้งจะจัดทุกวันที่ 5 เมษายนของทุกปี การไหว้เซ็งเม้งนั้นสามารถจัดงานวันก่อนหรือหลัง 15 วันของวันที่ 5 เมษายน ก่อนวันเซ็งเม้งต้องเตรียมเครื่องเซ่นไหว้ให้ครบและเครื่องเซ่นไหว้ที่นำไปไหว้นั้นต้องมีความหลากหลายตามคติความเชื่อ เช่น อาหารคาว อาหารหวาน เครื่องดื่ม เครื่องใช้ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่าวันเซ็งเม้งไม่เพียงแต่เป็นวันที่คนในครอบครัวอยู่ร่วมกันไหว้บรรพบุรุษเท่านั้น หากยังเป็นวันที่รำลึกถึงความคิดถึงที่บรรพบุรุษได้เคยทำไว้ให้กับลูกหลาน และเป็นวันที่แสดงถึงกตัญญูกตเวทิตะ และแสดงความขอบคุณระลึกถึงบุญคุณบรรพบุรุษด้วย

3) เทศกาลวันไหว้บ๊ะจ่าง

เทศกาลวันไหว้บ๊ะจ่าง เป็นอีกหนึ่งเทศกาลสำคัญของทั้งคนจีนและเชื้อสายจีน เนื่องจากเทศกาลวันไหว้บ๊ะจ่างเป็นเทศกาลที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานมาก และได้จัดขึ้นในทุกวันที่ 5 เดือนพฤษภาคม ตามปฏิทินจันทรคติประเทศจีนของทุกปี

เทศกาลบ๊ะจ่างที่ประเทศจีนนั้น เกิดขึ้นเพื่อเป็นการรำลึกถึงนักแต่งกวีผู้มีความสามารถ อีกทั้งยังเป็นขุนนางผู้ซื่อสัตย์ รักชาติ จงรักภักดี ยึดถือคุณธรรม และชอบช่วยเหลือชาวบ้านแห่งรัฐฉู่ชื่อ ชูหยวน (屈原 Qu Yuan) การมีวันไหว้บ๊ะจ่างนั้นก็เพื่อเป็นการระลึกถึงบุญคุณและของท่านโดยมีการเซ่นไหว้ด้วยบ๊ะจ่าง ดังนั้นจึงยกให้บ๊ะจ่างเป็นของไหว้ศักดิ์สิทธิ์ที่ได้นำความสงบสุขกลับมาให้แก่บ้านเมือง ดังนั้นเมื่อถึงวันที่ 5 เดือน 5 ของทุกปีชาวบ้านจึงผูกบ๊ะจ่างเพื่อทำการสักการะกราบไหว้เทพเจ้าและบรรพบุรุษ เพื่อขอบคุณที่ช่วยให้บ้านเมืองอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข (PLOOK BLOG : ออนไลน์) ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ทุกครอบครัวจะจัดวันไหว้บ๊ะจ่างทุก ๆ ปี บางปีเราจะมาจัดงานที่โรงเรียนภาษาจีนกับเด็กนักเรียนคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อให้ลูกหลานไม่ลืมประเพณีทุกอย่างที่ได้มาจากบรรพบุรุษ”

(ลี้ลี่ แซ่ซู่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ชาวบ้านจะร่วมกันทำบ๊ะจ่างกัน ดังภาพที่ 19 โดยโรงเรียนสอนภาษาจีนของตำบลบ้านเทอดไทยมีการจัดกิจกรรมทำบ๊ะจ่าง และจัดงานวันไหว้บ๊ะจ่างด้วยกัน ดังภาพที่ 20 ซึ่งในวันงานจะมีการจัดกิจกรรมประกวดการพูดในวันไหว้บ๊ะจ่างด้วย (โรงเรียนต้าถงวิทยาคม 满星叠大同中学) อีกทั้งการจัดงานนี้เพื่อให้ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน ยูนนานได้จดจำประเพณีของบรรพบุรุษ และสำนึกในบุญคุณของบุคคลสำคัญ และเพื่อขอบคุณคนที่ช่วยให้ครอบครัวของทุกครอบครัวได้อยู่เย็นเป็นสุข

ภาพที่ 19 โรงเรียนสอนภาษาจีนของตำบลบ้านเทอดไทยจัดกิจกรรมทำบ๊ะจ่าง

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

ภาพที่ 20 โรงเรียนสอนภาษาจีนจัดกิจกรรมประกวดการพูดในวันไหว้บ๊ะจ่าง

ที่มา: ZHANG WEN (ณรงค์) ถ่ายเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม 2562 ที่ตำบลเทอดไทย

จากการศึกษาประเพณีทางสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานจึงสรุปได้ว่า

- 1) วันตรุษจีนถือว่าเป็นเทศกาลที่สำคัญสำหรับทั้งคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีน โดยในช่วงตรุษจีนคนที่อยู่ต่างถิ่นก็จะกลับบ้านเพื่อมาฉลองวันปีใหม่นับกับญาติพี่น้องให้ครอบครัวระยะเวลาของช่วงวันตรุษจีนมีทั้งสิ้น 16 วัน โดยในแต่ละวันจะมีพิธีต่าง ๆ คือ ประเพณีการไหว้บรรพบุรุษก่อนรับประทานอาหารร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษของตนและเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วและถือเป็นการขอพรจากบรรพบุรุษเพื่อให้ครอบครัวมีความสุขอีกด้วย นอกจากนี้เอกลักษณ์ที่สามารถแสดงถึงเทศกาลวันตรุษจีนคือ อั่งเปาและซุนเหลียน การขอให้สมาชิกในครอบครัวสุขภาพแข็งแรง มีความสุข มีความโชคดี ร่ำรวย เป็นต้น
- 2) วันเซ็งเม้งจะจัดทุกวันที่ 5 เมษายนของทุกปี การไหว้เซ็งเม้งนั้นสามารถจัดงานวันก่อนหรือหลัง 15 วันของวันที่ 5 เมษายน ก่อนวันเซ็งเม้งต้องเตรียมเครื่องเซ่นไหว้บรรพบุรุษให้ครบถ้วนและเครื่องเซ่นไหว้ที่นำไปไหว้นั้นจะมีความหลากหลายทั้งของคาวและของหวาน วันเซ็งเม้งถือเป็นวันที่คนในครอบครัวต้องอยู่ร่วมกันเพื่อไหว้บรรพบุรุษเพื่อเป็นการรำลึกถึงความดีที่บรรพบุรุษได้เคยทำไว้ให้กับลูกหลาน และแสดงถึงกตัญญูต่อบรรพบุรุษด้วย
- 3) วันไหว้บ๊ะจ่างชาวบ้านจะจัดงานนี้ทุกปีโดยในชุมชนจะจัดงานร่วมกัน เพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีจากบรรพบุรุษ และเพื่อให้สำนึกในบุญคุณของบุคคลสำคัญทั้งยังมีชีวิตอยู่และเสียชีวิตไปแล้ว เพื่อเป็นการขอบคุณที่ช่วยให้ทุกคนครอบครัวในหมู่บ้านแห่งนี้ได้อยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขตลอดไป

3.3 การผสมกลมกลืนของวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านทอดไทยกับสังคมไทย

คนจีนที่อพยพมายังบ้านทอดไทย ตำบลทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย นั้นถึงแม้ว่าการอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยจะมีระยะเวลาที่ยาวนานมาแล้วก็ตาม แต่พวกเขาก็ยังคงรักษาประเพณีต่าง ๆ และคติความคิด ความเชื่อของตนไว้ได้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพวกเขามาตั้งถิ่นฐานดำเนินชีวิตในประเทศไทย จะทำให้มีคติความเชื่อหรือการดำรงชีวิตบางอย่างเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมไทย ดังนั้น วิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านทอดไทยแห่งนี้ก็ย่อมมีการผสมกลมกลืนเข้ากับวิถีชีวิตแบบสังคมไทย มีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 นโยบายภาครัฐ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมาประเทศไทยประเทศไทยต้อนรับผู้อพยพจากต่างประเทศ ดังนั้น จึงมีชาวต่างประเทศจำนวนมากที่อพยพมายังประเทศไทย โดยเฉพาะคนจีน ในเวลานั้นทหารจีนคณะชาติก็ก่อกบฏตั้งจากกองทัพที่ 3 ของ ผู้นำทหารนายพล หลี่ เหวิน ผาน (李文帆 LI WEN FAN) ได้เข้ามายังประเทศไทยและตั้งถิ่นฐานที่บ้านถ้ำจ้อบ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และยังมีกองทัพที่ 5 ของผู้นำทหาร นายพล ต้วน ซี เหวิน (段希文 DUAN XI WEN) ได้เข้ามายังประเทศไทยที่หมู่บ้านแม่สลอง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เมื่อกองทัพคณะชาติก่อกบฏตั้งยังอยู่ในประเทศพม่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีของประเทศไทยมอบหมายให้ พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์

อธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบดูแลงานด้านความมั่นคงปลอดภัยแห่งชาติและเป็นผู้ที่ประสานงานให้กับทหารจีนคณะชาติร่วมกับประเทศสหรัฐซึ่งมีหน่วยงานเป็นของ “Sea Supply” ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และในปีพ.ศ. 2500 พลเอก ประภาส จารุเสถียรเป็นผู้รับผิดชอบด้านความมั่นคงภายใน ต่อมาในปี พ.ศ. 2506 จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นผู้ที่สืบทอดตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเริ่มใช้นโยบายเข้มงวดเพื่อกวดขันกองทัพทหารจีนคณะชาติก็กมินตั้งในประเทศไทย (กาญจนะ ประกาศวุฒิสสาร. 2547 : บทนำ) ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ตัวเองแซ่จาง เป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สาม บู่ย่าเป็นคนจีนแท้ ๆ อพยพมายังประเทศไทยเมื่อ ค.ศ. 1950 อพยพมายังประเทศไทยเนื่องจากประเทศจีนเกิดสงครามภายในประเทศจีน แต่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย และได้สร้างถิ่นฐานที่นี้อยู่เย็นเป็นสุข และยังให้ความช่วยเหลือหลายด้าน สามารถให้อยู่ในสังคมไทยได้”

(เหมย แซ่จาง. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า รัฐบาลไทยออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนคนจีนยูนนานที่อพยพ มายังภาคเหนือของประเทศไทย โดยภาครัฐอนุญาตให้ชาวจีนกลุ่มนี้สามารถตั้งถิ่นฐานดำเนินชีวิตในสังคมไทย และได้กลมกลืนผสมผสานวิถีชีวิตกับคนไทยดังที่ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2554 : 8) กล่าวว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496 ที่คนจีนยูนนานเข้ามาตั้งถิ่นฐานในสังคมไทย พวกเขาจากคนจีนยูนนานกลายเป็น “ไทย” ด้วยวิธีการกลมกลืนกับรัฐบาลไทยในอดีต สาเหตุที่ทำให้สามารถกลมกลืนได้คือ คนจีนยูนนานที่เป็นทหาร (กองกำลังทหารคณะชาติก๊กมินตั้ง) ช่วยเหลือรัฐบาลไทยหลายครั้ง พวกเขาต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายจนได้รับชัยชนะ ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงให้คนจีนยูนนานที่เป็นทหาร (กองกำลังทหารคณะชาติก๊กมินตั้ง) และคนจีนยูนนาน (ไม่ได้เป็นทหาร) ที่มีพฤติกรรมดีได้ถือสัญชาติได้ รวมไปถึงการให้คนจีนยูนนานเหล่านี้มีสิทธิทำมาหากินในแผ่นดินไทย จากข้อมูลที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า คนจีนยูนนานที่เป็นกองกำลังทหารคณะก๊กมินตั้งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้รัฐบาลอนุญาตให้ถือสัญชาติไทยและสามารถมีสิทธิทำมาหากินในแผ่นดินไทย นอกจากนี้คงยังสะท้อนให้เห็นว่าคนจีนยูนนานกลุ่มนี้มีความสำคัญและความจำเป็นต่อรัฐบาลไทยในอดีต ด้วยเหตุนี้ คนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยจึงมีโอกาสได้ตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในประเทศไทยและยังได้ทำมาหากินในสังคมไทยโดยการผสมผสานกลมกลืนกับสังคมไทยได้อย่างดี

อย่างไรก็ตาม การผสมกลมกลืนแบ่งออกเป็น 2 แบบ แบบที่หนึ่งคือการได้ยอมรับ (ยอมรับวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างกัน) โดยไม่ได้ถูกบังคับ หมายถึงพวกเขาสามารถทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ได้ถูกบังคับว่า ต้องเลือกสิ่งใดสิ่งหนึ่งเท่านั้น ส่วนแบบที่สองคือการที่ไม่ยอมรับอย่างแน่นอน

จำเป็นต้องถูกบังคับ หมายถึงพวกเราถูกรัฐหรือหน่วยงานบังคับว่าต้องทำอะไรสิ่งหนึ่งเท่านั้น แต่ไม่ว่าเป็นแบบใดก็จะเกิดผลกระทบเดียวกันคือ การผสมผสานกลมกลืนกับสิ่งนั้น ๆ ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“สมัยก่อน มีอยู่ช่วงหนึ่งรัฐบาลไม่อนุญาตให้เปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนเลย ถ้าที่ไหนยังมีโรงเรียนเปิดสอนภาษาจีน ครูที่นั่นก็จะถูกจับแน่ ๆ เพราะว่าในช่วงนั้นรัฐบาลออกนโยบายว่า ชาตินัชนัทั้งหมดต้องเรียนภาษาไทยและต้องพูดภาษาไทยเป็นภาษาเดียวเท่านั้น ไม่ให้เรียนรู้ภาษาที่นอกเหนือภาษาไทย ในช่วงนั้นเราก็ได้เรียนรู้ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ได้เรียนรู้วัฒนธรรมไทยมาเยอะ”
(อาหู่ แซ่หยี่. 16 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนจีนยูนนานได้ผสมกลมกลืนกับสังคมไทยด้วยรัฐบาลได้ออกนโยบายไม่อนุญาตให้เปิดโรงเรียนสอนภาษาไทยและเผยแพร่วัฒนธรรมจีน และตั้งที่พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2554 : 100) กล่าวว่า โรงเรียนสอนภาษาจีนเคยถูกรัฐบาลควบคุม และรัฐบาลไม่ยอมให้เปิดโรงเรียนสอนภาษาจีน และไม่ยอมให้โรงเรียนที่สอนใช้ภาษาจีนเป็นสื่อในรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม แต่การที่ภาครัฐในช่วงที่ไม่อนุญาตให้คนจีนยูนนานจัดการเรียนการสอนภาษาจีน กำหนดให้พวกเขาเรียนแต่ภาษาไทยอย่างเดียว อันที่จริงแล้ว คนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยก็จะพยายามรักษาวินัยวัฒนธรรมที่ตนเองสืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนเอง อย่างไรก็ตาม การกระทำแบบนี้ในช่วงนั้นยอมทำให้ชาตินัชนัอื่น ๆ ได้ผสมกลมกลืนกับสังคมไทยได้อย่างรวดเร็ว

สรุปได้ว่า รัฐบาลไทยออกนโยบายเพื่อสนับสนุนคนจีนยูนนานที่อาศัยที่ภาคเหนือของประเทศไทย สามารถตั้งถิ่นฐานดำเนินชีวิตได้ในสังคมไทย ดังนั้น ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานจึงได้มีการผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตของคนไทย

3.3.2 ด้านการศึกษา

การศึกษาย่อมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนเกิดการผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตในสังคมไทย เนื่องจากคนจีนรุ่นแรกที่อพยพมายังประเทศไทย โดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่อพยพมายังบนภูเขาทางภาคเหนือ พวกเขาจึงได้สร้างโรงเรียนภาษาจีนขึ้นเพื่อให้ลูกหลานได้มีโอกาสเรียนหนังสือ ต่อมากลุ่มชาตินัชนัอื่น ๆ รวมทั้งคนไทยเชื้อสายจีนได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลไทย โดยรัฐบาลได้ก่อสร้างโรงเรียนภาษาไทยในหมู่บ้าน เพราะฉะนั้น คนไทยเชื้อสายจีนจึงมีโอกาสได้เข้าโรงเรียนภาษาไทย เรียนรู้ภาษาไทยอย่างเป็นระบบ การที่เข้าโรงเรียนภาษาไทยส่งผลให้คนไทยเชื้อสายจีนได้เรียนรู้ความคิด วัฒนธรรมและประเพณีของคนไทย ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานสามารถกลมกลืนกับสังคมไทยได้อย่างดี จากการเข้าโรงเรียนไทยของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานจึงทำให้สามารถสื่อสารกับคนไทยได้มากขึ้นและทำให้มีความรู้สึกรู้ว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทย ดังที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“พ่อผมอพยพมาจากมณฑลยูนนานของประเทศไทย ซึ่งพ่อผมใช้ภาษาจีนท้องถิ่นยูนนาน และพ่อผมพูดไทยไม่ได้เลย เนื่องจากพ่อผมมากับกองทัพทหาร ทุกคนพูดแต่ภาษาจีนยูนนาน มาเป็นจำนวนมากเหลือเกิน ในกลุ่มนี้ทุกคนโดยอาศัยเป็นกลุ่มโดยไม่ได้พึ่งพาอาศัยกับคนใดคนหนึ่ง ดังนั้นพ่อผมจึงไม่สามารถพูดไทยได้เลย ส่วนมากเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สอง ผมได้เข้าโรงเรียนภาษาไทยกับโรงเรียนภาษาจีน ดังนั้นผมจึงพูดได้สามภาษา ได้แก่ ภาษาจีนยูนนาน ภาษาจีนกลาง ภาษาไทย แต่ภาษาท้องถิ่นยูนนานเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร เมื่อคุยกันระหว่างคนในครอบครัว หรือคุยกันระหว่างคนในหมู่บ้านก็มักจะใช้ภาษาท้องถิ่นยูนนาน”

(จิรเมธ แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า บรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานไม่มีโอกาสได้เข้าศึกษาที่โรงเรียนภาษาไทย ส่วนลูกหลานได้ศึกษาในโรงเรียนภาษาไทย ได้เรียนรู้ภาษาไทยจากการที่เรียนรู้ภาษาสามารถทำให้คนไทยเชื้อสายจีนได้ใช้ชีวิตการเรียนกับคนไทย และยังทำให้พวกเขาเข้าใจนิสัย ความคิด และวัฒนธรรมของคนไทยมากขึ้น นอกจากนี้ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานรุ่นที่เกิดในประเทศไทย เมื่อเกิดมาก็ได้อยู่ร่วมกับสังคมไทยมากกว่าบรรพบุรุษของตนเอง และยังมีโอกาสเข้าศึกษาที่โรงเรียนไทย ดังนั้น ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนจึงมีความผูกพันกับสังคมไทยมากกว่าบรรพบุรุษของตนเอง ตรงกันข้าม บรรพบุรุษก็มีความผูกพันกับสังคมจีนมากกว่าลูกหลาน จึงสรุปได้ว่า การศึกษาย่อมทำให้ชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเกิดไทยมีความกลมกลืนกับสังคมไทย

3.3.3 ด้านการย้ายถิ่นและการแต่งงาน

การย้ายถิ่น หมายถึง การย้ายที่อยู่อาศัยจากที่อยู่ดั้งเดิมไปยังอีกที่หนึ่ง หรือจากที่อยู่อาศัยใดอาศัยหนึ่งย้ายไปอยู่อีกที่อยู่อาศัยใดอาศัยหนึ่ง และการย้ายถิ่นเพื่อตั้งถิ่นฐานใหม่ และการย้ายถิ่นนั้นมีทั้งการย้ายถิ่นระยะไกลและใกล้ รวมทั้งการย้ายถิ่นภายในประเทศและการย้ายถิ่นต่างประเทศ (พัชราวลัย วงศ์บุญสิน. 2552)

ในขณะที่คนจีนยูนนานที่อาศัยอยู่ในบ้านเกิดไทย พวกเขาพยายามปรับตัวให้เข้ากับสังคมไทย เช่น ความเชื่อของคนจีนยูนนานที่อพยพมาประเทศไทยกลุ่มนี้จะนับถือลัทธิเต๋า หรือจิตวิญญาณของบรรพบุรุษ ส่วนคนไทยจะนับถือศาสนาพุทธเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันที่คนจีนยูนนานได้อพยพอาศัยอยู่ในสังคมไทยแล้ว พวกเขามีการนับถือทั้งศาสนาตั้งเดิมที่ตนเองสืบทอดมาตลอดและศาสนาพุทธ การที่คนจีนยูนนานกลุ่มนี้นับถือศาสนาพุทธเริ่มจากพวกเขาอาศัยอยู่ในประเทศไทย และในขณะเดียวกัน

คนจีนยูนนานกลุ่มนี้คงยังเรียนรู้ภาษาไทย เมื่อสื่อสารกับคนไทยและเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศไทยแล้ว พวกเขาก็ได้ทราบว่า การที่พูดภาษาไทยได้นั้นสามารถทำให้พวกเขาดำเนินชีวิตร่วมกับชุมชนในท้องถิ่นที่บ้านทอดไทยง่ายขึ้น หากพวกเขาสื่อสารไม่ได้ ก็จะมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านทอดไทย ตำบลทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“อย่างรุ่นพ่อของผม เวลาที่เข้ามาพวกเขาดำเนินชีวิตลำบากมาก เพราะว่าพวกเขาสื่อสารกันไม่ได้ ไม่มีใครสามารถเข้าใจภาษาของแต่ละคน หลังจากนั้นก็มีคนเริ่มเรียนภาษาไทย ต่อมาก็มีคนหลาย ๆ คนเรียนภาษาไทยเช่นกัน หลังจากเรียนรู้ภาษาไทย สามารถพูดกันรู้เรื่องแล้ว ถ้ามีกิจกรรมอะไรพวกเขาก็เรียกเราไปร่วมงาน เมื่อเราจัดงานอะไรก็ไปเรียกเขามาฉลองกันต่อ ๆ มา เราก็ได้รู้จักกับวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละคน แต่ในปัจจุบันนี้ รุ่นผมเกิดที่นี่ แล้วก็ได้ผูกพันกับที่นี่ตั้งแต่เกิด รุ่นผมก็สามารถพูดทั้งภาษาไทยและภาษาจีนและภาษาจีนยูนนานได้ และอย่างผมก็ได้ร่วมงานเทศกาลทั้งไทยและจีน เราใช้ชีวิตร่วมกับคนไทยที่เป็นชาติพันธุ์และคนไทยที่ไม่เป็นชาติพันธุ์ได้เป็นอย่างดี ทุกคนช่วยเหลือกัน”

(อาหวู่ แซ่หยี่. 16 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ขณะที่คนจีนยูนนานอพยพย้ายบ้านทอดไทย ดำรงชีวิตของคนจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้รับการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก พวกเขาพยายามปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อกลมกลืนกับสังคมไทย อย่างเช่น พวกเขาเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อที่จะสื่อสารกับชุมชนที่บ้านทอดไทยได้ และการผสมกลมกลืนกับสังคมไทยโดยการเรียนภาษาไทยเพื่อสื่อสารกับคนไทยและจะได้ดำเนินชีวิต สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ โดยหลังจากที่สื่อสารเข้าใจกันได้ระหว่างคนจีนยูนนานกลุ่มนี้กับคนไทยจึงได้มีการเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรม ประเพณีของสังคมไทยมากขึ้น

การย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยของคนจีนยูนนานที่บ้านทอดไทยทำให้พวกเขามีความรู้สึกที่ดีต่อประเทศไทย เพราะประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความอบอุ่น มีความสุข เป็นสถานที่สงบสุข จึงทำให้พวกเขาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย และได้มีการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย ดังเช่น การได้แต่งงานกับคนไทยหรือชาติพันธุ์อื่นที่บ้านทอดไทย สำหรับคนจีนการแต่งงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก ๆ ต่อชีวิต และการแต่งงานของพวกเขาต้องทำตามประเพณีของท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ในสังคมจีนแต่ละที่ย่อมมีประเพณีแต่งงานเป็นเฉพาะ ในอดีตคนจีนทุกคนล้วนแล้วไม่ต้องเป็นผู้ที่ออกไปหาภรรยาด้วยตนเอง พ่อแม่จะเป็นผู้จัดการเรื่องแต่งงานของลูก ๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น บางคนยังไม่เคยเห็นหน้ากัน ก็ถูกพ่อแม่ของทั้งสองฝ่ายจัดให้เป็นสามีภรรยา กัน แสดงให้เห็นว่า คนจีนให้ความสำคัญกับเรื่อง

แต่งงานเป็นอย่างมาก ในปัจจุบันนี้ลูกหลานชาวจีนสามารถเลือกคู่ชีวิตที่ตนเองต้องการได้ โดยพ่อแม่จะไม่บังคับว่า ลูกต้องแต่งงานกับใครในเวลาใด ดังนั้นถือว่า ปัจจุบันนี้คนจีนสามารถแต่งงานตามอัธยาศัย แต่พวกเขาก็ถือเรื่องแต่งงานเป็นเรื่องสำคัญมากต่อชีวิตอยู่เสมอ

การที่คนจีนยูนนานที่ย้ายถิ่นมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านเทอดไทยนั้น พวกเขาพยายามปรับตัวกลมกลืนกับสังคมไทย พวกเขาเริ่มเรียนภาษาไทย สื่อสารกับคนไทย เรียนรู้และเข้าใจภาษาไทย และนอกจากนี้คนจีนยูนนานกลุ่มนี้ยังคงเริ่มแต่งงานกับคนไทยหรือชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่บ้านเทอดไทย การที่พวกเขาแต่งงานกันยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนจีนกับคนไทยในบ้านเทอดไทยดีขึ้น ถึงแม้ว่าในช่วงแรก ๆ ที่แต่งงานกันย่อมมีปัญหาบ้าง สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นย่อมคลี่คลายไปเนื่องจากวัฒนธรรมประเพณี และความคิดที่มีความแตกต่างกัน ปัจจุบันนี้ ลูกหลานของคนจีนยูนนานกลุ่มนี้ที่ได้แต่งงานกับคนไทยหรือชาติพันธุ์อื่นมากขึ้นเรื่อย ๆ และพวกเขาได้ผสมผสานกลมกลืนกับคู่ชีวิตด้วยดี และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ในช่วงแรก ๆ ที่พ่อแม่ย้ายมาที่นี่ ไม่มีใครแต่งงานกับคนที่นี่นะ แต่เมื่อพวกเขาสามารถสื่อสารกันได้ รู้จักกันแล้ว ก็เริ่มมีคนจีนยูนนานขอแต่งงานกับผู้หญิงที่นี่ ตอนแรก ๆ ที่แต่งงานกันพวกเขาก็มีปัญหาเกิดขึ้นมาเยอะ แต่เมื่ออยู่กันไปหลาย ๆ ปี ปัญหาที่เกิดขึ้นก็หายไป ทั้งสองคนอยู่ด้วยกันยิ่งอยู่ยิ่งรัก ทั้งสองคนก็เรียนรู้วัฒนธรรม ประเพณีของแต่ละฝ่าย เข้าใจกันมากยิ่งขึ้น และดำเนินชีวิตด้วยกัน มีความสุขมาก ๆ ส่วนรุ่นผมนะ คนที่ได้แต่งงานกับคนที่นี่เป็นจำนวนมาก เพราะว่าอยู่กันมาหลาย ๆ ปี เรารู้จักกัน ไว้ใจกัน และกลมกลืนกัน”

(เบญจรัตน์ แซ่เซียว. 16 พฤศจิกายน 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การที่คนจีนยูนนานอพยพมาตั้งที่อยู่อาศัยในบ้านเทอดไทยนั้น ทำให้คนจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้แต่งงานกับคนไทยหรือชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่แห่งนี้ แต่ช่วงแรกที่คนจีนยูนนานอพยพมายังประเทศไทย พวกเขาจะไม่ยอมแต่งงานกับคนในพื้นที่นี้ เนื่องจากคนจีนในอดีตพ่อแม่จะเป็นผู้จัดกันเรื่องแต่งงานให้ ดังนั้น พวกเขาจึงไม่นิยมแต่งงานกับคนพื้นที่อื่น ต้องแต่งงานกับคนจีนด้วยกัน แต่เมื่อการดำเนินชีวิตในประเทศไทยจึงทำให้ทัศนคติความคิดเรื่องนี้ได้การเปลี่ยนแปลง จึงทำให้ในปัจจุบันนี้ ลูกหลานของคนจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้ออกไปแต่งงานกับคนในชุมชนมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น จึงทำให้คนจีนยูนนานกลุ่มนี้เกิดการผสมผสานกลมกลืนกับสังคมไทยมากขึ้น

สรุปได้ว่า คนจีนยูนนานได้อพยพมายังบ้านเทอดไทยแห่งนี้ได้มีการผสมกลมกลืนกันในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการแต่งงานที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยลูกหลานไปแต่งงานกับคนไทยหรือ

ชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในพื้นที่นั้น ๆ มากขึ้นและต่างก็พยายามที่จะดำเนินชีวิตคู่ให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยการปรับความคิดเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา การนับถือศาสนาของแต่ละคนได้

3.3.4 ด้านการประกอบอาชีพ

ในสังคมไทยมีคนจีนกลุ่มหนึ่งที่อพยพมายังประเทศไทยโดยไม่ได้มาเพื่อการค้าขายหรือเป็นแรงงานเท่านั้น แต่พวกเขามาเพื่อหาถิ่นฐานเนื่องจากการแพ้สงครามในประเทศจีน กลุ่มคนจีนยูนนานที่ได้อพยพมานี้ได้ประกอบอาชีพทำไร่ทำนาเพื่อหาเลี้ยงชีพ แต่ลูกหลานของชาวจีนยูนนานนั้นหลังจากได้ศึกษาที่โรงเรียนภาษาไทยและภาษาจีน จึงพูดได้สองภาษา ได้แก่ ภาษาจีนกับภาษาไทย จึงทำให้บางคนสามารถประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาจีนที่ภาคเหนือของประเทศไทย บางคนประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษาจีน – ไทย บางคนเป็นมัคคุเทศก์ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น โดยรวมแล้วอาชีพที่คนไทยเชื้อสายจีนประกอบนั้นทำให้วิถีชีวิตของพวกเขามีการผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตในสังคมไทย ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นปัจจุบันบางคนเป็นชาวนา ทำไร่นา บางคนเป็นครูสอนภาษาจีนกลางในโรงเรียนภาคเหนือของประเทศไทย มีทั้งโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนมัธยมต้นและโรงเรียนมัธยมปลาย และยังมีบางคนเป็นครูสอนภาษาจีนในมหาวิทยาลัย คนไทยเชื้อสายจีนนอกจากเป็นชาวนาและครูภาษาจีนแล้วยังมีหลาย ๆ คนโกดังที่กรุงเทพฯ พัทยา ภูเก็ต ฯลฯ เพราะว่าพวกเขาพูดได้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทย อย่างนี้สองภาษา”

(จิรเมธ แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ได้มีโอกาสประกอบอาชีพในสังคมไทยและทำให้พวกเขาได้มีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกันกับคนไทย อย่างเช่น อาชีพครูภาษาจีนที่ทำให้พวกเขาได้อยู่ใกล้ชิดกับคนไทย อีกทั้งยังได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน เป็นต้น การที่ใช้ชีวิตร่วมกับคนไทยเชื้อสายจีนนั้นย่อมทำให้พวกเขามีโอกาสที่ได้รับความคิดและวัฒนธรรมของคนไทยโดยตรง ด้วยเหตุนี้ จึงส่งผลให้วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยมีการผสมกลมกลืนกับสังคมไทยผ่านการประกอบอาชีพกับคนไทยได้เป็นอย่างดี

จึงสรุปได้ว่า เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนได้มีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกันกับคนไทยในสังคมไทย จากการประกอบอาชีพร่วมกับคนไทยจึงทำให้พวกเขาได้อยู่ใกล้ชิดกับคนไทยมากขึ้น และมีโอกาสที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานได้รับอิทธิพลทางความคิดและวัฒนธรรมของคนไทยโดยตรง จึงเกิดเป็นการผสมผสานอย่างลงตัวของที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในแผ่นดินไทย

บทที่ 4
บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ผู้วิจัยวิเคราะห์บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายที่มีต่อสังคมไทยในด้านต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 4.1 บทบาทด้านสังคม
 - 4.1.1 สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนแก่ชุมชน
 - 4.1.2 สร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน)
 - 4.1.3 มัคคุเทศก์
 - 4.1.4 ล่ามแปลภาษา
 - 4.2 บทบาทด้านเศรษฐกิจ
 - 4.2.1 ส่งออกชาจีน
 - 4.2.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
 - 4.3 บทบาทด้านวัฒนธรรม
 - 4.3.1 การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในสังคมไทย
 - 4.3.2 การสืบทอดให้ดำรงอยู่
- โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 บทบาทด้านสังคม

คำว่า “บทบาท” หมายถึง การที่做事情ใดสิ่งหนึ่งตามบริบท หรือการที่ทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. 2554) บทบาทของงานวิจัยชิ้นนี้ จึงหมายถึง บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ที่มีต่อสังคมไทยใน 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ บทบาทด้านสังคม บทบาทด้านเศรษฐกิจ และบทบาทด้านวัฒนธรรม

คนจีนที่อพยพมายังประเทศไทยถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยและยังได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน ดังนั้นความสัมพันธ์ทางไมตรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนมีมายาวนาน ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งประเทศไทยกับประเทศจีนได้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันเสมอมา จึงมีคำกล่าวไว้ว่า คนไทยและคนจีนเป็นครอบครัวเดียวกัน ซึ่งในปัจจุบันนี้ถึงแม้ว่าสภาพสังคมได้รับความเปลี่ยนแปลงไป แต่ความสัมพันธ์ที่ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนยังคงอยู่ คนจีนยูนนานรุ่นแรกที่อพยพมายังประเทศได้ก่อสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนเพื่อสร้างบุคลากรที่เป็นล่าม เพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างน้อยสองภาษา ได้แก่ ภาษาจีนกลางและภาษาไทย ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน

รุ่นแรกที่อยู่พวยพวยประเทศไทยได้สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนเพื่อสร้างบุคลากรที่เป็นล่าม เพื่อให้สามารถสื่อสารได้อย่างน้อยสองภาษา ได้แก่ ภาษาจีนกลางและภาษาไทย ส่วนคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทยในปัจจุบันได้เข้าศึกษาทั้งโรงเรียนภาษาไทยกับโรงเรียนภาษาจีน พวกเขาจึงพูดได้ทั้งภาษาจีนกับภาษาไทย อีกทั้งพวกเขายังสามารถประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาจีน เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูสอนภาษาจีน จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทยเป็นกลุ่มที่ทำให้สถาบันศึกษาในสังคมไทยสามารถเปิดสอนวิชาภาษาจีนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวคนจีนจำนวนมากที่เดินทางเพื่อมาท่องเที่ยว ดังนั้น โรงเรียนภาษาจีนที่บ้านเทอดไทยแห่งนี้จึงได้สร้างบุคลากรให้มาประกอบอาชีพมัคคุเทศก์ให้แก่สังคมไทย เพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยไปในทางที่ดี ช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม

4.1.1 สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนแก่ชุมชน

คนจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย รุ่นแรกที่อยู่พวยพวยประเทศไทยสิ่งทีหนึ่งถึงคือ การที่สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีน เพื่อให้ลูกหลานได้มีโอกาสศึกษาทักษะต่าง ๆ เพื่อนำไปดำรงชีวิต แต่คนจีนรุ่นแรกทีก่อตั้งโรงเรียนมีความยากลำบากมากเนื่องจากในยุคแรก ๆ ทีก่อตั้งโรงเรียนภาษาจีนไม่มีเงินลงทุนซื้อหนังสือ หรือซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน หรือไม่มีเงินจ้างครูมาสอนหนังสือ ดังนั้นคนไทยเชื้อสายจีนจึงเห็นถึงความจำเป็นและความสำคัญในการก่อสร้างโรงเรียนภาษาจีน พวกเขาจึงรวมกลุ่มกันและรวบรวมเงินเพื่อไปก่อสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีน นับจากนั้นจึงได้เกิดเป็นโรงเรียนขึ้นมา จากความช่วยเหลือของชาวบ้านทุกคน และโรงเรียนที่สร้างขึ้นมาเป็นแบบง่าย โดยครูทีมาสอนหนังสือก็เป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานทีมีความรู้ทางด้านทักษะต่าง ๆ ซึ่งวิชาหลักทีเปิดสอนคือ วิชาภาษาจีน แล้วจากเปิดโรงเรียนไว้ไม่นานได้มีนโยบายจากภาครัฐบาลโดยไม่อนุญาตให้เปิดสอนโรงเรียนภาษาจีน หากคนใดยังสอนภาษาจีนถือว่าผิดกฎหมาย จนกระทั่งเมื่อเวลาผ่านไปรัฐบาลได้กลับมาอนุญาตและออกนโยบายให้เปิดสอนโรงเรียนภาษาจีนได้ตามกฎหมายอย่างเป็นทางการ ดังนั้นบ้านเทอดไทยก็ได้สร้างโรงเรียนภาษาจีนอย่างเป็นทางการ ส่วนนักเรียนทีเข้ามาศึกษาทีโรงเรียนสอนภาษาจีนมีทั้งคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน คนไทยและชาติพันธุ์อื่นอีกด้วย

ปัจจุบันนี้มีชาวต่างชาติทีสนใจเรียนภาษาจีนมากขึ้น ทั้งชาวต่างประเทศในทวีปเอเชียและยุโรป โดยเฉพาะคนในสังคมไทยทั้งคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีนทุกกลุ่ม อย่างไรก็ตาม โรงเรียนภาษาจีนทีตั้งอยู่ที่หมู่บ้านเทอดไทย มีประวัติยาวนานจึงได้รับความสนใจจากทั้งคนไทยกับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานทีตำบลเทอดไทย จึงทำให้ชาวบ้านต้องการส่งลูกหลานไปเรียนทีโรงเรียนภาษาจีนที่บ้านเทอดไทย เนื่องจากนักเรียนทีได้ไปศึกษาทีโรงเรียนจะสามารถพูดภาษาจีนได้เป็นอย่างดี แล้วยังเชื่อกันว่าการทีส่งลูกหลานไปเรียนทีโรงเรียนภาษาจีนจะทำให้ลูกหลานได้รับการศึกษาทีดีและได้นำ

ความรู้ที่ได้มาจากโรงเรียนเพื่อไปพัฒนาชุมชน นอกจากนี้การสร้างโรงเรียนภาษาจีนยังสามารถส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทยไปในทางที่ดี และโรงเรียนสอนภาษาจีนคงยังเป็นสถานที่ที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนดำเนินชีวิตแบบจีน อีกประการที่สำคัญของโรงเรียนภาษาจีนคือสั่งสอนให้ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนานามีคุณธรรม จริยธรรม และการที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนานได้เรียนรู้คุณธรรม จริยธรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษทำให้พวกเขาได้รับประสบความสำเร็จในสังคมไทย ดังนั้น บทบาทหนึ่งของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีต่อสังคมไทยคือ การที่สร้างสถานศึกษาแก่ชุมชนบ้านเทอดไทย ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนานาประชาชญาชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ทางนี้ส่วนมากเป็นคนจีน และตอนนี้ภาษาจีนก็ยังอยู่ยังใช้กัน กว้างขวาง ชุมชนนี้ก็ส่วนมากเป็นคนจีน แล้วก็คนไทยเชื้อสายจีน ที่นี้ค่อนข้างมีบทบาทการสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีน ที่นี้ก็มีโรงเรียนสอนภาษาจีนหลายที่”

(กนกนุช แซ่ฟอง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“คนจีนยูนานาที่นี้มีบทบาทการสร้างโรงเรียนภาษาจีนนะ อย่างตอนแรกที่พ่อแม่มาที่นี้ ไม่มีโรงเรียนภาษาจีนเลย ต่อมารุ่นพ่อแม่ก็อยากให้ลูกหลานได้ไปเรียนหนังสือ แต่ที่นี้ไม่มีโรงเรียนอะไรสักอย่างเลย พวกเขาสร้างโรงเรียนด้วยตัวเอง คนที่มีความรู้ก็ได้เข้ามาเป็นครูสอนให้กับเด็ก สมัยก่อนพวกเขาสอนหลายวิชาด้วย เช่น เขียนภาษาจีน อ่านภาษาจีน คณิตเลข ภูมิศาสตร์ แต่ตอนนี้โรงเรียนที่รุ่นพ่อแม่สร้างมายังอยู่เหมือนเดิม แต่ลูกหลานส่วนมากจะเรียนภาษาจีนเป็นหลัก แต่ก็เรียนประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ คณิตเลข ภาษาอังกฤษไปด้วย”

(นันทภักดิ์ พิธิไชน์วาศ. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนานาที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายมีบทบาทด้านการสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนให้แก่ชุมชนในสังคมไทย เนื่องจากบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนานากลุ่มนี้ได้สร้างสถานศึกษาที่สอนภาษาจีนแก่ชุมชน การที่สร้างสถานศึกษาเหล่านี้สามารถทำให้ลูกหลานมีความรู้ หนีจากความไม่รู้ การที่คนจีนยูนานาสร้างโรงเรียนนั้นทำให้ลูกหลานไม่เพียงแต่ประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรอย่างเดียวเท่านั้น หากยังประกอบอาชีพประเภทอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ครูสอนภาษาจีน มัคคุเทศก์ ล่ามแปลภาษา หรือได้เป็นนักธุรกิจระหว่างไทยกับจีน เป็นต้น ส่วนครูที่สอนในสถานศึกษาที่พวกเขาสร้างมานั้นจะ

เป็นชาวบ้านปราชญ์ โดยปราชญ์ชาวบ้านจะสามารถสอนได้ทุกวิชา การที่พวกเขาสอนนั้นย่อมทำให้ลูกหลานมีความรู้หรือทักษะในด้านต่าง ๆ ในการใช้ชีวิตกัน

การก่อสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนนั้นย่อมมีอุปสรรคต่าง ๆ เพราะในช่วงเวลาก่อสร้างโรงเรียนพวกคนจีนยูนนานไม่มีเงินทุน ดังนั้นชาวบ้านคนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยจึงรวมกัน ช่วยกันบริจาคเงินเพื่อสร้างโรงเรียน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“โรงเรียนที่นี่มายากมาก ๆ ตอนแรกทีสร้างโรงเรียนไม่มีเงินเลย ห้องเรียนก็มีแต่หลังคา กระดานที่เก่ามากและสร้างจากไม้ แต่ไม่ว่าอย่างไรชาวบ้านคนจีนยูนนานที่นี่ก็ร่วมกันสร้างโรงเรียนภาษาจีน”

(จาหลู แซ่ เอ๊ย. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ในช่วงแรกทีสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนได้พบปัญหาหรืออุปสรรคอย่างมาก โดยเฉพาะพวกเขาไม่มีเงินทุนที่เพียงพอในการสร้างโรงเรียน แต่พวกเขาไม่ยอมแพ้กับปัญหาหรืออุปสรรคเหล่านี้ ในขณะเดียวกันพวกเขารวมกลุ่มกัน ช่วยกันเหลือกันจนในที่สุดก็สามารถสร้างโรงเรียนได้

โรงเรียนต้าถงวิทยา ถือเป็นโรงเรียนสอนภาษาจีนที่มีชื่อเสียงมากในบ้านเทอดไทย และขุนซ่า (ขุนซ่าเป็นคนจีนยูนนาน และเป็นผู้นำของหมู่บ้าน เขาเข้ามาอาศัยในบริเวณนี้ เพื่อเป็นฐานที่มั่นให้กับกองกำลังตอนรวมกำลังสู้เอาเอกราชคืนจากพม่าให้รัฐบาล แต่ต่อมาขุนซ่ากลับกลายเป็นราชายาเสพติดระดับโลก ทำให้รัฐบาลไทยมาปราบปรามและขับไล่ออกไปได้ในที่สุด ที่นี่เคยมีชื่อเรียกว่า บ้านหินแตก เนื่องจากมีหินก้อนหนึ่งที่น้ำแม่คำ และน้ำห้วยดอยแสง ไหลมาบรรจบกัน แล้วหินก้อนดังกล่าวแตกออกแต่ไม่แยกจากกัน ดังนั้น จึงเอาชื่อของหินก้อนนี้มาเป็นชื่อบ้านหินแตก และในปี 2525 สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานชื่อเป็น “บ้านเทอดไทย” (องค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย - ท่องเที่ยว สารคดีท่องเที่ยว : ออนไลน์) โดยขุนซ่าเป็นคนที่ก่อสร้างโรงเรียนแห่งนี้ ไม่ว่าขุนซ่าเป็นราชายาเสพติดระดับโลกก็ตาม สำหรับคนในหมู่บ้านนั้น ๆ ขุนซ่ายังเป็นคนที่เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาจึงได้สร้างโรงเรียนขึ้นมา เพื่อให้ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานได้ศึกษาวิชาต่าง ๆ ให้มีความรู้ มีทักษะในการดำเนินชีวิต ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ขุนซ่าเป็นคนที่สร้างโรงเรียนภาษาที่นี่ โรงเรียนนั้นชื่อโรงเรียนต้าถงวิทยาคม (大同中学 DA TONG ZHONG XUE) มีนักเรียนมาเรียนเยอะ ตอนนั้นนอกจากคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมาเรียนแล้ว

ยังมีคนไทยใหญ่ ลาหู่ ลีซอ และชนเผ่าอื่น แล้วตอนนี้คนที่แต่ละคนพูด
ภาษาจีนได้นะคะ.....คิดว่าโรงเรียนแห่งนี้มีบทบาทต่อชุมชนมาก ๆ”

(หยางหัวจี. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้าน
เทอดไทย ขุนสาเป็นคนจีนยูนนานที่มีบทบาทต่อชุมชนนั้น ๆ ถึงแม้ว่าเขาเคยเป็นราชาชาเสพติดระดับโลก
และทำให้รัฐบาลไทยมาปราบปรามและขับไล่ให้ออกไปได้ในที่สุด แต่เขาก็มีบทบาทบางส่วนที่ดีต่อ
ชุมชนเทอดไทย เนื่องจากเขาได้สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนให้แก่ชุมชน ทำให้ลูกหลานได้มีโอกาส
เข้าศึกษา เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากโรงเรียนต้าถงวิทยาคม (大同中学 DA TONG ZHONG XUE) ซึ่งทำให้คนใน
บ้านเทอดไทยสามารถมีความรู้ได้ ดังนั้น ในบ้านเทอดไทยจึงมีพิพิธภัณฑ์ขุนสาเพื่อให้ลูกหลานทราบว่า
ขุนสาเป็นคนที่มียุทธต่อชุมชนแห่งนี้มาก โดยเฉพาะการสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนให้แก่ชุมชน

การที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนนั้นมีบทบาทมากต่อลูกหลาน
เพราะนอกจากโรงเรียนสอนภาษาจีนจะสอนความรู้ให้แก่ลูกหลานแล้ว ยังทำให้ลูกหลานได้มีงานที่ดีด้วย
ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
ได้กล่าวว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีบทบาทสร้างโรงเรียนภาษาจีนนั้น
โรงเรียนสอนภาษาจีนสามารถทำให้ลูกหลานได้เรียนหนังสือ ได้รู้
กับโลกภายนอก ถ้าไม่มีโรงเรียนสอนภาษาจีนลูก ๆ คงไม่มีโอกาส
เรียนภาษาจีน สำหรับลูก ๆ ที่ได้เรียนจบจากโรงเรียนสอนภาษาจีน
ทำให้ลูกหลานสามารถพูดภาษาจีนได้ และพวกเขาก็ได้หางานดี ๆ
ไม่ต้องทำงานแบบเหนื่อย ๆ อย่างที่ฉันทำ ถ้าเด็กได้เรียนที่นี่ก็สามารถ
สื่อสารกับคนจีน เมื่อพวกเขาสื่อสารกับคนจีนก็สะดวกมาก ไม่ต้องหา
ล่ามมาแปลให้”

(หยิ่ง แซ่จื่อ. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานสร้างโรงเรียน
ในบ้านเทอดไทยนั้น สามารถทำให้ลูกหลานมีความรู้จากโรงเรียนสอนภาษาจีน และลูกหลานคนไทย
เชื้อสายจีนยูนนานที่นี่เมื่อได้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนก็ย่อมมีงานดี ๆ ทำทันที เพราะพวกเขา
สามารถใช้ภาษาจีนเป็นสื่อกลางพูดคุยกับคนจีนได้

นอกจากนี้ โรงเรียนสอนภาษาจีนแห่งนี้ยังคงเป็นสถานที่ที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนที่สืบทอด
จากบรรพบุรุษของตนเอง ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอ
แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่มีบทบาทสร้างโรงเรียนภาษาจีนแน่นอน ถ้าไม่มีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานก็จะมีโรงเรียนภาษาจีนที่นี้หรือ โรงเรียนภาษาจีนที่นี้มีประโยชน์ต่อลูกหลานมาก สามารถทำให้เด็ก ๆ เรียนหนังสือ เรียนรู้วัฒนธรรมจีน ถ้าไม่เรียนรู้วัฒนธรรมจีนที่สืบทอดจากบรรพบุรุษก็จะหายไป แล้วครูใหญ่ในโรงเรียนก็มีความรับผิดชอบสูงต่อโรงเรียนสอนภาษาจีน เขาทำงานเพื่อโรงเรียนเป็นตลอดชีวิตแล้ว นอกจากนี้สังคมไทยต้องการคนที่ได้ทั้งภาษาไทยและภาษาจีน ดังนั้นถ้าไม่มีโรงเรียนสอนภาษาจีนในเวลาที่สังคมไทยต้องการคนที่พูดภาษาจีนได้ก็ต้องไปหาจากต่างประเทศ”

(หยางหัวจี. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“โรงเรียนภาษาจีนสามารถเป็นแหล่งที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ เพราะโรงเรียนได้จัดงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีน เช่น ตรุษจีน วันไหว้พระจันทร์”

(นันทภักดิ์ พิธิโฆนัวค์. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานเป็นกลุ่มคนที่สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนแก่ชุมชน หากไม่มีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ก็คงไม่มีโรงเรียนสอนภาษาจีนในปัจจุบัน โรงเรียนสอนภาษาจีนนั้นไม่เพียงแต่เป็นสถานศึกษาที่เผยแพร่ความรู้ทางภาษาจีนอย่างเดียวเท่านั้น หากยังเป็นสถานศึกษาที่เผยแพร่และสืบทอดวัฒนธรรมจีนจากบรรพบุรุษของตนเอง เป็นเครื่องเตือนใจให้กับลูกหลานของตนเองอยู่เสมอว่า บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร มาจากที่ใด

นอกจากนี้โรงเรียนสอนภาษาจีนที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในชุมชนนั้นยังคงช่วยเหลือลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ยากจนด้วย ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“โรงเรียนสอนภาษาจีนที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานสร้างในหมู่บ้านนี้มีประโยชน์มากนะ เพราะทำให้เด็กบดอຍนี้ได้เรียนรู้ภาษาจีน เป็นสิ่งสำคัญมาก นอกจากนี้มีครอบครัวบางครอบครัวยากจนมาก แล้วโรงเรียนก็ให้ความช่วยเหลือให้ค่าเรียน ให้ทุนการศึกษา”

(วิริญญา ลาหู่ณะ. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนสอนภาษาจีนที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานสร้างแก่ชุมชนนั้น มีผลประโยชน์ที่ดีต่อชุมชนอย่างมาก เพราะโรงเรียนสอนภาษาจีนจะมี

ทุนการศึกษาเพื่อจ่ายค่าเล่าเรียนให้แก่นักเรียนที่มีฐานะยากจน เพื่อให้พวกเขาได้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่ดีเหมือนคนอื่น

ดังนั้น สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย มีบทบาทด้านการสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนให้แก่ชุมชนในสังคมไทยอย่างมาก การที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้สร้างสถานศึกษาที่สอนภาษาจีนแก่ชุมชนนั้นสามารถทำให้ลูกหลานมีโอกาสได้รับความรู้เพื่อมีอนาคตที่ดี โดยในช่วงแรกที่สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนได้พบปัญหาหรืออุปสรรคบ้าง แต่พวกเขาไม่ยอมแพ้กับปัญหาหรืออุปสรรคเหล่านี้ ในขณะที่เดียวกันพวกเขารวมกลุ่ม ช่วยเหลือกัน จนในที่สุดก็ได้สร้างโรงเรียนขึ้นมา ซึ่งสถานศึกษาสอนภาษาจีนในหมู่บ้านนั้นย่อมเป็นสถานศึกษาที่สร้างบุคลากร เช่น ครูสอนภาษาจีนเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูสอนภาษาจีน และบุคลากรมีคฤศเทศก์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยได้อย่างดี และโรงเรียนสอนภาษาจีนแห่งนี้ถือได้ว่าเป็นสถานที่ที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน เพื่อให้ลูกหลานได้ทราบถึงที่มาของตนเองว่า บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร มาจากที่ใด นอกจากนี้โรงเรียนสอนภาษาจีนแต่ละแห่งนี้ในชุมชนยังมีนโยบายช่วยเหลือลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ยากจนโดยการมอบทุนการศึกษาเพื่อเป็นโอกาสให้กับเด็ก ๆ

4.1.2 สร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน)

คำว่า “บุคลากรสอนภาษาจีน” เป็นคำที่หมายถึง ครูที่สอนภาษาจีน โดยคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนไทยและโรงเรียนสอนภาษาจีน เมื่อจบศึกษาจากโรงเรียนสอนภาษาจีนแล้วจึงทำให้บางคนสามารถใช้ภาษาจีนได้เป็นอย่างดี หรือบางคนสามารถใช้ภาษาจีนกลางในการประกอบอาชีพได้ แต่อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ทุกคนจะสามารถสื่อสารภาษาจีนกลางได้ โดยผู้ที่สามารถใช้ภาษาจีนกลางได้เป็นอย่างดีนั้นคือผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาจีนในทั้งโรงเรียนภาษาไทยและโรงเรียนสองภาษาจีน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานปราชญ์ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ทางนี้ส่วนมากเป็นคนจีน และตอนนี้ภาษาจีนก็ยังอยู่ยิ่งใช้กันกว้างขวาง ชุมชนนี้ก็ส่วนมากเป็นคนจีน แล้วก็คนไทยเชื้อสายจีนที่นี้ค่อนข้างมีบทบาทการสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีน ที่นี้ก็มีโรงเรียนสอนภาษาจีนหลายที่ ดิฉันเชื่อว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีบทบาทการสร้างครูภาษาจีนนะ ถ้าคนไทยเชื้อสายจีนที่นี้จบ ม. 6 (ชั้น ม. 6) ทางโรงเรียนภาษาจีน ส่วนคนที่จบจากโรงเรียน ถ้าสนใจก็ไปสอนที่โรงเรียนได้ อย่างเช่น ตอนนีเมื่อตอนเย็นไม่มีอะไรทำ ดิฉันก็ไป

สอนภาษาจีนที่โรงเรียนจีน ก็การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
อีกอย่างหนึ่ง ก็เหมือนกับว่าโรงเรียนสร้างครูสอนภาษาจีนขึ้นมา”

(กนกนุช แซ่ฟอง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“เด็กที่นี้สามารถเรียนภาษาจีน ตอนนี้โรงเรียนมีชนเผ่าน้อย
มาเรียนด้วยนะ เช่น ไทใหญ่ ลahu และอีกหลาย ๆ ชนเผ่าน้อย
พวกเขาชอบเรียนภาษาจีน หลังจากเรียนจบแล้วบางคนก็ไปเรียนต่อ
ในเมือง บางคนก็ไปเป็นครูสอนภาษาจีนในโรงเรียนของหมู่บ้าน”

(ภุริชญา ชื่นบุญยริมโกล. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า หมู่บ้านเทอดไทยแห่งนี้มีคนจีนอาศัยอยู่
เป็นจำนวนมาก ดังนั้นในพื้นที่แห่งนี้จึงมีโรงเรียนสอนภาษาจีนเป็นจำนวนมากในชุมชน การที่มีโรงเรียน
สอนภาษาจีนนั้นสามารถสร้างบุคลากรสอนภาษาจีนให้แก่สังคมไทยเพื่อตอบสนองความต้องการของ
สังคมไทยได้ แล้วเมื่อนักเรียนที่จบจากโรงเรียนสอนภาษาจีนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้ว พวกเขาก็จะ
สามารถใช้ภาษาจีนได้เป็นอย่างดี แล้วมักจะไปประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาจีนทั้งในโรงเรียนไทย
และโรงเรียนสอนภาษาจีน สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ได้เป็นครูสอนภาษาจีนนั้นสามารถทำให้
พวกเขาารู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าต่อสังคมไทยเป็นอย่างมาก

คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้มีหน้าที่สร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน) ให้แก่
สังคมไทย ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง
จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ฉันคิดว่า คนจีนยูนนานที่มีบทบาทการสร้างครูสอน
ภาษาจีนให้กับสังคมไทยนะ”

(หยิ่ง แซ่จื่อ. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่มีบทบาทสร้างโรงเรียน
ภาษาจีนแน่นอน ถ้าไม่มีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานก็ไม่มีโรงเรียน
ภาษาจีนที่นี้หรอก โรงเรียนภาษาจีนที่นี้มีประโยชน์ต่อลูกหลานมาก
สามารถทำให้เด็ก ๆ เรียนหนังสือ เรียนรู้วัฒนธรรมจีน ถ้าไม่นั้น
วัฒนธรรมจีนที่สืบทอดจากบรรพบุรุษก็จะหายไป แล้วครูใหญ่
ในโรงเรียนก็มีความรับผิดชอบสูงต่อโรงเรียนสอนภาษาจีน เขาทำงาน
เพื่อโรงเรียนมาตลอดชีวิตแล้ว นอกจากนี้สังคมไทยต้องการคนที่ได้
ทั้งภาษาไทยและภาษาจีน ดังนั้นถ้าไม่มีโรงเรียนสอนภาษาจีน
ในเวลาที่ต้องการคนที่พูดภาษาจีนได้ก็ต้องไปหาจาก
ต่างประเทศ และเด็กที่จบจากที่นี้.....เนื่องจากครูสอนภาษาจีน

จากแผ่นดินใหญ่และไต้หวันของประเทศจีนไม่พอ เด็กที่นี้เรียนจบแล้วจะมีคนเป็นเหล่าซือจีน (ครูสอนภาษาจีน) พุดจริงแล้วที่นี้ขาดแคลนครูมาก อย่างลูกสะใภ้ของตัวเองก็เป็นครู แต่เขาก็ไม่ได้เรียนจบจากระดับสูง”

(หยางหัวจี. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนสอนภาษาจีนที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานสร้างขึ้นมานั้นมีบทบาทหน้าที่ที่สร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน) เป็นจำนวนมากต่อสังคมไทย และครูสอนภาษาจีนเหล่านี้ได้ไปทำงานอยู่ในสถานศึกษาต่าง ๆ ของประเทศไทย โดยเฉพาะสถานศึกษาของภาคเหนือของประเทศ ดังนั้น สามารถกล่าวได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเทอดไทยมีบทบาทในด้านการสร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน) ให้แก่สังคมไทย

ปัจจุบัน ปีพ.ศ. 2562 ทั้งโลกได้พัฒนาอย่างรวดเร็วมาก โดยเฉพาะประเทศจีนคือ การมีเทคโนโลยีทันสมัยของประเทศจีน ดังนั้นประเทศแต่ละประเทศจึงมีการเปิดสอนภาษาจีนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะประเทศไทยเป็นประเทศที่เปิดสอนวิชาภาษาจีนในโรงเรียนเกือบทุกแห่ง การที่เปิดสอนวิชาภาษาจีนจึงทำให้เกิดความต้องการบุคลากรสอนภาษาจีนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นโรงเรียนสอนภาษาจีนที่บ้านเทอดไทยจึงมีบทบาทต่อการสร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน) ให้แก่สังคมไทย แต่ความต้องการบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน) มีจำนวนมาก จึงส่งผลให้สังคมไทยยังคงขาดแคลนครูสอนภาษาจีน ดังนั้นนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสอนภาษาจีนแล้ว ก็สามารถทำหน้าที่สอนภาษาจีนได้ทันที ถึงแม้ว่าพวกเขาไม่ได้จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“.....เด็กที่นี้เรียนจบแล้วจะมีคนเป็นเหล่าซือจีน (ครูสอนภาษาจีน) พุดจริงแล้วที่นี้ขาดแคลนครูมาก อย่างลูกสะใภ้ของตัวเองก็เป็นครู แต่เขาก็ไม่ได้เรียนจบจากระดับสูง”

(หยางหัวจี. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“โรงเรียนภาษาจีนที่นี้สร้างครูภาษาจีนขึ้นมา การสอนหนังสือที่นี้ก็ทำให้เด็กรุ่นใหม่ขึ้นมาเป็นครูบ้าง แต่ความรู้คงไม่เพียงพอ”

(นันทภักดิ์ พิธิโฆณวัฑ. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า การศึกษาวิชาภาษาจีนได้รับความสนใจจากชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประเทศไทย สังคมไทยปัจจุบันต้องการครูสอนภาษาจีนเป็นจำนวนมาก ดังนั้น โรงเรียนสอนภาษาจีนที่บ้านเทอดไทยจึงได้รับหน้าที่ในการสร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน) ให้แก่สังคมไทย ดังนั้น โรงเรียนสอนภาษาจีนที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานสร้างขึ้นมานั้นจึงมีบทบาทต่อการสร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน) ให้กับสังคมไทยจนถึงปัจจุบัน

บ้านเทอดไทยแห่งนี้มีคนจีนยูนนานอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้คนจีนยูนนานกลุ่มนี้สร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนหลายแห่งในพื้นที่เพื่อให้ลูกหลานได้มีโอกาสเข้าศึกษา อีกทั้งยังช่วยสามารถสร้างบุคลากรสอนภาษาจีนให้แก่สังคมไทยเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมไทย เนื่องจากสังคมไทยปัจจุบันมีความต้องการครูสอนภาษาจีนเป็นจำนวนมาก และสังคมไทยมีปัญหาเรื่องครูสอนภาษาจีนไม่เพียงพอ ดังนั้น สังคมไทยจึงต้องการสถาบันอุดมศึกษาหรือโรงเรียนสอนภาษาจีนแบบบ้านเทอดไทยเพื่อรับหน้าที่สร้างบุคลากรสอนภาษาจีน (ครูจีน) ให้แก่สังคมไทยเพื่อตอบสนองความต้องการครูสอนภาษาจีนในสังคมไทยที่ได้มีการเปิดสอนวิชาภาษาจีนได้เป็นอย่างดี

4.1.3 มัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้ที่นำคนไปเที่ยวชมในสถานที่ต่าง ๆ โดยที่แนะนำประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีให้แก่นักท่องเที่ยวได้ด้วย

ในอดีตคนจีนยูนนานกลุ่มที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในบ้านเทอดไทยจะประกอบอาชีพเป็นการรับจ้างงาน (แรงงาน) ทำไร่ทำนา เมื่อได้รับรายได้แล้วจึงปลูกบ้านสร้างครอบครัว เนื่องจากพวกเขาไม่มีทักษะใด ๆ ติดตัวไว้ นอกจากภาษาจีน จากนั้น เมื่อลูกหลานของคนจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้ดำเนินชีวิตในสังคมไทย พวกเขาจึงได้มีโอกาสเข้าศึกษาที่ทั้งโรงเรียนภาษาไทยและโรงเรียนสอนภาษาจีนเพื่อเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมประเพณีไทย – จีน ดังนั้น คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยได้มีบทบาทเป็นคนที่น่าคนจีนไปท่องเที่ยวและแนะนำประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ของประเทศไทยให้กับคนจีน ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นปัจจุบันบางคนเป็นชาวนา ทำไร่นา บางคนเป็นครูสอนภาษาจีนกลางในโรงเรียนภาคเหนือของประเทศไทย มีทั้งโรงเรียนอนุบาล โรงเรียนมัธยมต้น โรงเรียนมัธยมปลายและยังมีบางคนเป็นคนครูสอนภาษาจีนในมหาวิทยาลัย คนไทยเชื้อสายจีนนอกจากเป็นชาวนาและครูภาษาจีนแล้ว ยังมีหลาย ๆ คนเป็นไกด์ที่กรุงเทพฯ พัทยา ภูเก็ต ฯลฯ เพราะว่าพวกเขาพูดได้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทย อย่างน้อยสองภาษา แต่คนที่มีบทบาทต่อการท่องเที่ยวมากที่สุด เพราะตอนนี้มีคนจีนมาเที่ยวที่ภูเก็ต เชียงใหม่ พัทยา”

(จรัมพร แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้มีบทบาทคือเป็นผู้ที่นำคนจีนไปท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ของประเทศไทย เนื่องจากปัจจุบันมีคนจีนได้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องการมัคคุเทศก์ที่สามารถพูดไทยทั้ง

ภาษาไทยและภาษาจีน และการที่มีมัคคุเทศก์ที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนยุคนานกลุ่มนี้ยอมทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้พัฒนาในแนวทางที่ดี และสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจด้วย ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยุคนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ตอนนี้ประเทศไทยมีคนจีนมาเที่ยวเยอะมากเลย และเด็กที่จบจากโรงเรียนที่นี่ก็ได้เป็นไกด์พาเที่ยวคนจีน เพราะว่าเด็ก ๆ ได้เรียนที่โรงเรียนสอนภาษาจีนในหมู่บ้านตั้งแต่เด็ก และเด็กก็ได้เรียนภาษาไทย พวกเด็ก ๆ ก็ได้เป็นไกด์ที่นำคนจีนเที่ยวที่เชียงใหม่ ภูเก็ต กรุงเทพ”

(หยางหัวจี. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“พวกเด็ก ๆ ที่นี่จบจากโรงเรียนแล้วส่วนมากไปเป็นไกด์ที่ภูเก็ต เชียงใหม่ นะ เพราะว่าตอนนี้มีคนจีนมาเที่ยวที่ไทยเยอะมาก และเด็ก ๆ ทุกคนอยากเป็นไกด์มาก เพราะมีรายได้ดี และได้อยู่ในเมืองด้วย”

(หยิ่ง แซ่จื่อ. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยุคนาน บ้านเทอดไทย มีบทบาทในการสร้างอาชีพให้กับคนในหมู่บ้านเทอดไทย ซึ่งอาชีพที่เป็นมัคคุเทศก์สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมไทยได้ เพราะมัคคุเทศก์ที่สามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาจีนและภาษาไทย และอาชีพนี้ยังสามารถทำชาวบ้านในบ้านเทอดไทยได้มีรายได้ที่ดีทำให้คุณภาพชีวิตของพวกเขาดีกว่าเดิม ดังที่คนไทยเชื้อสายจีนยุคนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“เด็กที่จบจากโรงเรียนที่นี่ก็ได้เป็นไกด์พาเที่ยวคนจีน เพราะว่าเด็ก ๆ ได้เรียนที่โรงเรียนสอนภาษาจีนในหมู่บ้านตั้งแต่เด็ก และเด็กก็ได้เรียนภาษาไทย พวกเด็ก ๆ ก็ได้เป็นไกด์ที่นำคนจีนเที่ยวที่เชียงใหม่ ภูเก็ต กรุงเทพ โรงเรียนก็ถือว่าเป็นสถานที่ที่ผลิตมัคคุเทศก์ให้สังคมไทยหรอก”

(หยางหัวจี. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“ถ้าเด็ก ๆ คนไทยอยากมีรายได้สูง อยากไปอยู่ในเมือง และทำงานเป็นไกด์ก็ต้องมาเรียนที่โรงเรียนสอนภาษาจีนที่นี่นะ โรงเรียนที่นี่ได้สอนภาษาให้กับเด็ก”

(ศรีโพธิ์ แสนพันธ์. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนสอนภาษาจีนที่คนไทยเชื้อสายจีน ยูนนานสร้างขึ้นมานั้นย่อมเป็นจุดเริ่มต้นที่สร้างมัคคุเทศก์ให้กับสังคมไทย เนื่องจากโรงเรียนภาษาจีน เป็นแหล่งเรียนรู้ภาษาจีน และทำให้ลูกหลานได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาจีนอย่างเป็นระบบ ส่วนลูกหลาน ที่มีจุดประสงค์อยากประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ก็ควรเข้าศึกษาโรงเรียนภาษาจีน ดังนั้น โรงเรียน ภาษาจีนนั้นเป็นแหล่งที่สำคัญในการสร้างมัคคุเทศก์ให้กับสังคมไทย

คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเทอดไทยนอกจากมีบทบาทสร้างมัคคุเทศก์ให้แก่ สังคมไทยแล้ว พวกเขายังมีแนวคิดส่งเสริมให้ลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนได้ประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ เพราะเชื่อว่าจะได้รายได้สูงกว่างานอื่น เช่น ครูสอนภาษาจีน พนักงานรับจ้าง แม่บ้าน เป็นต้น และอาชีพ มัคคุเทศก์ยังเป็นงานที่ทำแล้วไม่เหน็ดเหนื่อยมาก สบายทั้งร่างกายและจิตใจ แต่สิ่งสำคัญคือพวกเขาสามารถ หนีจากความยากจนในหมู่บ้านได้ เพื่อให้ตนเองได้มีโอกาสที่ไปดำเนินชีวิตอย่างสูงสบายในเมืองหลวง ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“เด็กที่นี่เรียนจบแล้วจะเป็นไกด์ทุกคนจะมองในที่เป็น ไกด์เยอะ เพราะไกด์เป็นที่สบาย แค่ว่าคนอื่นไปเที่ยว ไปซื้อของ มองว่าเป็นงานที่ง่าย.....เมื่อพวกเขาเรียนจบแล้วใจก็เหมือนกับ อยากไปอยู่ในเมือง ไม่อยากอยู่บ้าน อันนี้เป็นความคิดส่วนตัวนะ”

(นันทภักดิ์ พิธิโฆณาวาศ์. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเทอดไทย มีบทบาทด้านการสร้างบุคลากรทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้แก่สังคมไทย แต่ในสังคมปัจจุบันมี การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้น จึงส่งผลให้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้เปลี่ยนความคิดใน การประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ เพราะการประกอบอาชีพนี้สามารถได้รายได้สูงโดยไม่ต้องทำงาน อย่างเหน็ดเหนื่อย และพวกเขาสามารถใช้ชีวิตอย่างสุขสบาย ดังนั้น คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ จึงได้ปลูกฝังให้ลูกหลานมีแนวคิดในการประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์

สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้มีบทบาทด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีชาวจีนมาท่องเที่ยว โดยพวกเขาจะทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ คือเป็นผู้ที่ นำท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ ในประเทศไทย ดังนั้น คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ จึงถือว่ามี ความสำคัญในการสร้างบุคลากรในอาชีพมัคคุเทศก์ที่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ของประเทศไทยและยังสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจไทยให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

4.1.4 ล่ามแปลภาษา

เนื่องจากความสัมพันธ์ทางไมตรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนที่มีมายาวนาน จึงทำให้สังคมไทยและสังคมจีนต่างก็มีความต้องการบุคลากรด้านการแปล นั่นก็คือ ล่ามแปลภาษา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนจึงต้องมีล่ามแปลภาษาเป็นสื่อกลางไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรมประเพณี ศาสนา การศึกษา การแพทย์ เป็นต้น ดังนั้น คนไทยเชื้อสายจีนจึงได้รับหน้าที่ให้เป็นล่ามแปลภาษา โดยเฉพาะคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนในบ้านเทอดไทยสามารถสื่อสารได้สามภาษา คือ ภาษาจีนยูนนาน ภาษาจีนกลาง และภาษาไทย และบ้านเทอดไทยก็อยู่ไม่ไกลจากประเทศจีนมาก ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“เด็ก ๆ ที่นี้เรียนจบจากโรงเรียนแล้ว พูดได้ ภาษาจีน และภาษาไทย ที่นี้ไปประเทศจีนไม่ไกล คนจีนมาที่นี้ก็ไกล คนจีนชอบมาทำธุรกิจที่นี้ และพวกเขาที่รับเด็กที่นี้ไปแปลภาษาให้เขา เพราะว่าเด็กที่นี้พูดได้ภาษาไทย และภาษาจีน”

(หยางหัวจี. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่นี้มีกลุ่มหนึ่งเป็นล่ามที่เชียงใหม่กับกรุงเทพ ภูเก็ต”

(วีลี แซ่สน. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“เด็กคนจีนยูนนานก็มีบางคนได้เป็นล่ามในเมืองนะ”

(นันทภักดิ์ พิธิโฆนัวร์. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเทอดไทยมีบทบาทต่อการสร้างบุคลากรด้านล่ามแปลภาษาอย่างมาก และในโรงเรียนภาษาจีนและโรงเรียนภาษาไทยย่อมเป็นแหล่งที่ผลิตบุคลากรกลุ่มนี้ขึ้นมา เนื่องจากในโรงเรียนเหล่านี้ทำให้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานสามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาไทยกับภาษาจีน และสามารถประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษาได้อย่างดี

คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยได้ประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษาในองค์กรหลายแห่ง ดังนั้น พวกเขาจึงมองเห็นประโยชน์ที่มีต่อสังคมไทยในองค์กรต่าง ๆ ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ในสมัยก่อนคนไทยเชื้อสายจีนที่นี้จะเป็นล่ามแปลภาษาไทยกับจีนในสำนักพิมพ์ ร้านอาหารจีน หรือร้านค้าที่เป็นของคนจีน และคนไทยเชื้อสายจีน แต่ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนจะเป็นล่ามที่บริษัททัวร์ ล่ามที่โรงงานของคนจีน และก็มีบางคนเป็นล่ามให้กับรัฐบาล เกือบทุกที่”

(ก่อหุฟ แซ่หลี่. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“ในประเทศไทย ที่ไหนมีคนจีนมาทำธุรกิจ ที่นั่นก็จะมีล่ามแปลภาษาที่เป็นคนที่นี่”

(ฟางจื่อหลง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยได้ประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษาในองค์กรต่าง ๆ ในสังคมไทย เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้สามารถพูดได้สองภาษาพวกเขาจึงเป็นล่ามแปลภาษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในอดีตพวกเขาส่วนมากทำงานแบบแปลตัวอักษรไทยเป็นภาษาจีน เช่น ทำงานในสำนักพิมพ์ ซึ่งแปลข่าวของประเทศไทยเป็นภาษาจีน

อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยได้ประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษา นอกจากเป็นล่ามแปลภาษาแล้ว ยังมีบางคนประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร ครูสอนภาษาจีน มัคคุเทศก์ นักธุรกิจ เป็นต้น อันที่จริงแล้วล่ามแปลภาษาเป็นงานที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนมากที่สุด แต่การประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษาต้องเก่งทั้งภาษาไทยกับภาษาจีน ดังที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“คนที่เรียนเก่ง ๆ เก่งภาษาไทยและภาษาจีนก็ชอบไปเป็นล่าม นอกจากนี้ก็มีเด็กจบจากที่นี่แล้วไปเรียนต่อมหาวิทยาลัยที่ประเทศจีน เมื่อเด็ก ๆ เรียนจบกลับมาก็ชอบเป็นล่ามนะ แต่ฉันคิดว่าคนที่เป็นล่ามไม่มาก เพราะเป็นยาก”

(หยางหัวจี. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“โรงเรียนสอนภาษาจีนที่นี่ก็ได้สร้างบุคลากรเป็นล่ามแปลภาษา แต่ไม่มาก เพราะคนที่จบจากที่นี่ไปเป็นล่าม ความรู้ยังไม่เพียงพอ”

(นันทภท พิธิโฆนวัต. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“ถ้าเราได้เก่งทั้งภาษาจีนกับไทย เราก็สามารถแปลภาษาได้ก็เหมือนกับว่า ถ้าเราพัฒนาตัวเองไป เราก็สามารถพัฒนาไปเป็นล่ามแปลภาษาจีนได้นะ”

(กนกนุช แซ่ฟอง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากตัวอย่างการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยมีมุมมองว่า ล่ามแปลภาษาเป็นงานที่ค่อนข้างยาก ถ้าหากว่าคนไทยเชื้อสายจีนคนใดสนใจจะประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษาควรตั้งใจเรียนทั้งภาษาไทยกับภาษาจีนในโรงเรียน หรือจำเป็นต้องเข้าศึกษาที่สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาด้วย ดังนั้น คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้คนที่ประกอบเป็นอาชีพนี้น้อยกว่ามัคคุเทศก์กับครูสอนภาษาจีน อย่างไรก็ตาม จากอดีตจนถึงปัจจุบันยังมีกลุ่มคนตั้งใจศึกษาทั้งภาษาไทยกับภาษาจีนเพื่อเตรียมตัวเป็นล่ามแปลภาษาให้กับสังคม

สรุปได้ว่า คนไทยเชื้อเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเทอดไทยมีบทบาทการสร้างบุคลากรด้านล่ามแปลภาษาในแก่งสังคมไทย โดยโรงเรียนสอนภาษาจีนและโรงเรียนไทยย่อมเป็นแหล่งที่สร้างบุคลากรกลุ่มนี้ขึ้นมา ถึงแม้ว่าการเป็นล่ามแปลภาษาเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยาก แต่คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ก็พยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อเตรียมตัวเป็นล่ามแปลภาษาเพื่อตอบสนองสังคมไทย โดยที่ปัจจุบันนี้ประเทศไทยกับประเทศจีนมีความสัมพันธ์อันดีกัน จึงต้องการล่ามแปลภาษาเป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตามคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทยถือเป็นกลุ่มคนที่มีความสามารถด้านการเป็นล่ามแปลภาษา เนื่องจากพวกเขาสื่อสารได้อย่างน้อยสองภาษา เมื่อคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้ประกอบอาชีพเป็นล่ามแปลภาษาแล้วย่อมทำให้ประเทศไทยมีบุคลากรด้านล่ามแปลภาษาที่เพียงพอ เพื่อตอบสนองการพัฒนาพร้อมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนและเพื่อทำให้ความสัมพันธ์ทางไมตรีระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนเป็นได้เป็นอย่างดี

4.2 บทบาทด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญที่นำมาพัฒนาชุมชนและประเทศ ซึ่งจากการเก็บข้อมูลเกี่ยวข้องกับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ผู้วิจัยได้สรุปไว้ว่า คนจีนรุ่นแรกคือ ชาวมุสลิม พวกเขาอพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทยเพื่อออกมาทำการค้าขาย คนจีนกลุ่มนี้เมื่อได้รายได้จากการค้าขายก็จะส่งเงินกลับไปทางบ้านที่ประเทศจีน บางคนเมื่อได้รายได้จากการค้าขายแล้วก็จะกลับไปใช้ชีวิตที่ประเทศจีนโดยไม่ได้กลับมายังประเทศไทยอีก แต่ก็มีคนบางคนเมื่อมีรายได้แล้วก็ได้สร้างครอบครัวของตนเองแล้วอาศัยตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ภาคเหนือของประเทศไทย โดยการมีภรรยาที่เป็นคนไทย ต่อมาก็มีคนไทยเชื้อสายจีนอีกกลุ่มหนึ่งที่อพยพมายังประเทศในเมื่อปี ค.ศ. 1950 (พ.ศ. 2493) คนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ที่อพยพมายังประเทศไทยในช่วงนั้นส่วนใหญ่เป็นทหารของกองทัพจีนก๊กมินตั๋ง สาเหตุที่ทำให้คนจีนกลุ่มนี้อพยพมายังประเทศคือ ภายในประเทศจีนเกิดสงครามระหว่างกองทัพจีนคอมมิวนิสต์กับกองทัพจีนก๊กมินตั๋ง เมื่อกองทัพก๊กมินตั๋งแพ้สงครามภายในประเทศจีน จึงอพยพมายังประเทศไทยและกองทัพของก๊กมินตั๋งจึงหนีไปอยู่ที่เกาะไต้หวัน ต่อมาทางไต้หวันจึงส่งข่าวมาเพื่อรับกองทัพที่อยู่ภาคเหนือไปอยู่ที่ไต้หวัน แต่พวกเขาคิดว่าไต้หวันก็ไม่ได้เป็นบ้านของตนเอง ซึ่งไต้หวันเป็นเกาะ ไม่ได้อยู่ในแผ่นดินใหญ่ของประเทศจีน จึงไม่ได้ไปดำเนินชีวิตที่ไต้หวัน ดังนั้นพวกเขาจึงกลับมาใช้ชีวิตอยู่บนดอยทางภาคเหนือของประเทศไทย

เมื่อคนจีนรุ่นที่สองที่ได้ดำเนินชีวิตอยู่ดอยภาคเหนือของประเทศไทย พวกเขาเริ่มสร้างถิ่นฐานเป็นของตนเอง และประกอบอาชีพเป็นเกษตรกร ทำไร่ทำนาเพื่อเลี้ยงชีพ เนื่องจากบ้านเทอดไทยอยู่ห่างไกลจากในเมือง ติดต่อกับสังคมภายนอกค่อนข้างยาก ดังนั้นพวกเขาจึงทำไร่ทำนาเพื่อเลี้ยงชีพตนเอง ในเวลาต่อมาสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์ท่านทรงเสด็จพระราชดำเนินยังตำบลเทอดไทย ทรงช่วยเหลือชาวบ้านที่ตำบลเทอดไทย

หลังจากนั้นทำให้ชาวบ้านตำบลเทอดไทยได้ติดต่อกับสังคมภายนอก และเนื่องจากตำบลเทอดไทย ตั้งอยู่บนดอย มีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมกับการปลูกไร่ชา พวกเขาจึงปลูกไร่ชาเพื่อเลี้ยงครอบครัว ดังนั้น การค้าขายของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายแห่งนี้มีบทบาทด้านเศรษฐกิจในสังคมไทยมีสามด้านหลัก ๆ ได้แก่ ด้านส่งออกชาจีน ด้านการเกษตร และด้านพัฒนาให้บ้านเทอดไทยกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ดังมีรายละเอียดตามต่อไปนี้

4.2.1 ส่งออกชาจีน

คนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกชา โดยจะปลูกตามสภาพภูมิอากาศบนดอยสูงเพื่อนำไปค้าขายทั้งภายในประเทศไทยและส่งออกต่างประเทศเพื่อเป็นการหารายได้เลี้ยงครอบครัวและยังได้พัฒนาหมู่บ้านของตนเอง ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“เมื่อก่อนที่นี่ยากจนมาก ทุกคนทำอะไรทำนา รายได้น้อย แต่ตอนนี้คนในหมู่บ้านบางคนปลูกชา เพื่อนำไปขายที่อื่น และมีคนเข้ามาซื้อชาที่หมู่บ้านเลย ทำให้หมู่บ้านดีกว่าเมื่อก่อน นอกจากนี้ ยังมีบางคนขายอาหารจีนยูนนาน ถ้าวันไหนไม่ยอมทำอาหารกิน เราก็ไปซื้อกับพ่อค้าแม่ค้าที่ทำอาหารจีนได้ อร่อยด้วย”

(ลีลี่ แซ่ซู่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

“การส่งออกชาจีนนี้เป็นเศรษฐกิจของชุมชน เพราะว่าที่ข้างบนนี้ส่วนมากก็จะปลูกชา การส่งออกชาจีนก็เป็นเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง ปลูกชาก็เป็นรายได้หนึ่งที่ชุมชนนะ”

(กนกนุช แซ่ฟอง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

“การส่งออกชาจีนสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน เพราะว่าข้างบนมีคนทำเกี่ยวกับเรื่องชาเยอะมาก บางคนไปช่วยเก็บใบชา รายได้ก็ดีเหมือนกัน ไม่ต้องไปไหนไกล เขาก็เก็บใบชา วันหนึ่งก็ได้ 400 – 500 อย่างเขาไปทำงานก่อสร้าง วันหนึ่งก็ได้แค่ 250 – 300”

(นันทภักดิ์ พิธิโฆนัวาค์. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ในสมัยก่อนคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยมีรายได้น้อยเพราะบางครอบครัวมีฐานะชีวิตยากจน และชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่เมื่อมีกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มหนึ่งเริ่มปลูกชาและทำการค้าขายกับสังคมภายนอก คือ การส่งออกชาจีน ดังภาพที่ 21 คือชาที่เทอดไทย จึงทำให้ชาวบ้านแห่งนี้ได้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งมีคุณภาพที่ดีกว่าในอดีต เพราะพวกเขามีรายได้เพื่อเลี้ยงครอบครัว อีกทั้งยังสามารถนำรายได้ส่วนหนึ่งไป

ช่วยเหลือชาวบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ และยังได้ช่วยพัฒนาหมู่บ้านโดยการสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ดี ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นว่าการค้าขายจากการส่งออกชาจีนได้มีบทบาทอย่างมากในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน และยังทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้อย่างเข้มแข็งต่อไปได้ในอนาคต

4.2.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

พื้นที่ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาคือบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ถือเป็นสถานที่หลักและมีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน เพราะนอกจากบ้านเทอดไทยจะตั้งอยู่โดยภาคเหนือของประเทศไทยแล้ว ภายในพื้นที่บ้านเทอดไทยยังมีลักษณะทางกายภาพที่คล้ายกับพื้นที่มณฑลยูนนานของประเทศจีน ซึ่งมีภูมิอากาศที่ดีเหมาะกับการดำรงชีวิตโดยปัจจุบันบ้านเทอดไทยแห่งนี้ได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานด้วย ด้านวิถีชีวิต อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม ที่พักอาศัย ยารักษาโรค และภาษา เป็นต้น ล้วนมีลักษณะที่เหมือนกันกับคนจีนยูนนานในประเทศจีน ด้วยเห็นนี้จึงให้นักวิจัยจำนวนมากได้เดินทางเข้ามายังหมู่บ้านแห่งนี้เพื่อทำการศึกษางานวิจัยในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานและประวัติศาสตร์ที่คนไทยเชื้อสายจีนที่ได้อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทย รวมถึงมีนักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาในพื้นที่ของเทอดไทยเพื่อเรียนรู้ทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่นี้อีกด้วย

สิ่งที่ทำให้บ้านเทอดไทยมีการส่งเสริมให้พื้นที่ได้กลายเป็นการท่องเที่ยว เนื่องจากได้มีคนจีนที่มาจากมณฑลยูนนานกับได้หวนเดินทางมาเยี่ยมเยือนโรงเรียนสอนภาษาที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานได้ก่อสร้างไว้เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนของลูกหลาน และการปลูกชาที่ถือเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวต่างเดินทางมาเที่ยวชมไร่ชาที่สวยงาม บรรยากาศดีแห่งนี้ ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“แต่ก่อนที่นี้ไม่เห็นมีนักท่องเที่ยวมาเลย แต่ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเรื่อย ๆ โดยเฉพาะคนจีน พวกเขาส่วนมากจะไปที่โรงเรียนภาษาจีน ดูการเรียนการสอนของครูสอนภาษาจีน และไปคุยกับผู้มีอายุสูงในหมู่บ้าน รับรู้วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่นี้ ต่อมาก็มีคนบางคนเข้ามาเที่ยวไร่ชาที่นี้ เพราะที่นี้มีวิวสวย อากาศดี อาหารจีนยูนนานที่นี้ก็อร่อย ตอนนี้นักท่องเที่ยวมีทั้งคนไทยและคนจีน”

(หลิน แซ่ซุ. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า พื้นที่ที่บ้านเทอดไทย แห่งนี้ได้มีโรงเรียนสอนภาษาจีนและมีไร่ชาที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เกิดความสนใจและเข้ามาเที่ยวชม นอกจากนี้ที่บ้านเทอดไทยยังเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมธรรมที่ดั่งใจของชาวจีนยูนนาน

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ฉะนั้น บ้านเทอดไทยจึงถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีต่าง ๆ ได้อย่างดี

โดยการที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านนั้นสามารถทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากรายได้หลัก ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ที่นี่จะมีนักท่องเที่ยวมาซื้ออาหารจีนยูนนานที่นี้เยอะ มีผักกาดดอง เนื้อหมูแห้ง ไส้กรอก น้ำพริก นักท่องเที่ยวมาที่นี่ส่วนมากมาจากไต้หวันกับยูนนาน ไม่ค่อยมีฝรั่ง บางครั้งก็มีคนไทย บางคนจากเชียงใหม่ กรุงเทพฯ แต่ไม่มาก คนไทยที่มาส่วนใหญ่เป็นนักวิจัย พวกเขาถามข้อมูลของชาติพันธุ์ เพราะที่นี้นอกจากมีคนจีนแล้ว ยังมีไทใหญ่ ม้ง ลีซอ ส่วนคนจีนที่มาส่วนใหญ่มาที่โรงเรียนจีน”

(สุพิชญา แซ่หลี่. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเทอดไทยได้มีการขายสินค้าหรืออาหารของยูนนานด้วย เช่น ผักกาดดอง เนื้อหมูแห้ง ไส้กรอก น้ำพริก ฯลฯ โดยการท่องเที่ยวที่นี่จะมีโรงเรียนสอนภาษาจีนที่เป็นจุดสำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อย่างดี อีกประการหนึ่งคือมีคนจีนยูนนานที่เป็นทหารของคณะชาติก๊กมินตั้งเป็นผู้ก่อสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนให้แก่ชุมชนจึงเป็นอีกปัจจัยที่ทำให้คนภายนอกเกิดความสนใจและเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่แห่งนี้ ดังที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“เราคิดว่าควรพัฒนาที่นี่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คนจีน แต่ตอนนี้ยังไม่มีผู้นำมาพัฒนาที่นี่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ได้ ที่นี่เลยมีนักท่องเที่ยวน้อย ส่วนใหญ่เขาจะไปแม่สลอง จริง ๆ แล้วสังคมก็ช่วยได้เยอะนะ แต่จริง ๆ แล้วที่นี้น่าอยู่กว่าแม่สลอง หมายถึงที่นี่ใช้ชีวิตสบาย ๆ นะ อากาศก็ดี”

(นันทภัท พิธิไชนวาศ์. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเทอดไทยได้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ที่ตนเองได้อาศัยอยู่และเห็นการทำให้มีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนที่สัมพันธ์กับนโยบายของภาครัฐที่เน้นการพัฒนาชุมชนให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยคนภายในชุมชนร่วมใจกันทำให้เกิดขึ้น

ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า จากการที่ได้มีกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในช่วงแรกได้เริ่มประกอบอาชีพปลูกชาและในระยะเวลาต่อมาชาวบ้านในพื้นที่ได้เริ่มมีการค้าขายกับสังคมภายนอกมากขึ้น จึงทำให้ชาวบ้านแห่งนี้ได้มีวิถีชีวิตที่ดีกว่าในอดีต จึงถือได้ว่าลูกหลานของชาวจีนยูนนานกลุ่มนี้มีบทบาทอย่างมากต่อส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน นอกจากนี้บ้านเทอดไทยยังถือเป็นแหล่งรวมวัฒนธรรมที่ดึงดูดใจของคนจีนยูนนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น ในพื้นที่แห่งนี้จึงดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เกิดความสนใจและเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว จนบ้านเทอดไทยได้เกิดการพัฒนาจนเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับชาวบ้านในชุมชนจวบจนปัจจุบัน

4.3 บทบาทด้านวัฒนธรรม

4.3.1 การสืบทอดให้ดำรงอยู่

คนจีนมีคำกล่าวว่า “文化的传承是我们每一个中国人的职责 WEN HUA CHUAN CHENG SHI WO MEN MEI YI GE ZHONG GUO REN DE ZHI ZE” แปลเป็นภาษาไทยคือ การสืบทอดวัฒนธรรมถือเป็นหน้าที่ของคนจีนทุกคน คนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนจึงต้องเห็นถึงความสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีของบรรพบุรุษให้คงอยู่

1) การสืบทอดวัฒนธรรม

วัฒนธรรมนิยามความหมายได้ว่าเป็นวิถีชีวิตใดวิถีชีวิตหนึ่งของมนุษย์ กล่าวคือ อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ซึ่งจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ผู้วิจัยพบว่า คนไทยเชื้อสายจีนจะสั่งสอนให้ลูกหลานมีความเข้าใจและเรียนรู้วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตนเอง โดยจะแนะนำวัฒนธรรมเหล่านั้นมาอยู่ในการดำเนินในชีวิตประจำวัน และเมื่อลูกหลานได้เรียนรู้จึงเกิดการสืบทอดวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ดังที่ ชาวบ้านที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กล่าวว่า

“ตัวเองเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สาม.....ตัวเองได้สืบทอดวัฒนธรรมของจีนตั้งแต่เกิดจากพ่อ ส่วนพ่อก็ได้สืบทอดมาจากพ่อของพ่อ ซึ่งเป็นคนจีนรุ่นแรกที่อพยพมายังประเทศไทย นอกจากนี้ในปัจจุบันชาวบ้านที่ในหมู่บ้านนี้มักจะรักษาวัฒนธรรมของจีนมาทุกอย่างนะ ไม่ว่าจะเป็นอาหารการกิน หรือการสร้างบ้าน ตกแต่งบ้านก็ตาม หรือในช่วงเวลาไหนเราควรทำกิจกรรมอะไร”

(เหมย แซ่จาง. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

“ดิฉันรู้สึกภูมิใจที่ได้สืบทอดวัฒนธรรมจีนจากปู่ย่าตายาย แล้วรู้สึกตัวเองไม่ได้ทำให้วัฒนธรรมจีนได้หายไป ดิฉันเชื่อว่าตัวเอง จะสืบทอดวัฒนธรรมจีนที่ได้จากบรรพบุรุษไปเรื่อย ๆ”

(กนกนุช แซ่ฟอง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเขตไทย คงยังสืบทอดวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษ อีกทั้งพวกเขายังได้นำวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ได้ สืบทอดจากบรรพบุรุษมาอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของพวกเขาจนปัจจุบัน

สิ่งหนึ่งที่อยู่ในวิถีชีวิตคืออาหารการกินนั้นเพราะคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้าน เขตไทยกลุ่มนี้ได้มีการสืบทอดจากบรรพบุรุษไว้อย่างดี โดยทุก ๆ ครอบครัวจะนิยมทำอาหารกินเอง ที่บ้านและอาหารที่ทำขึ้นมาล้วนเป็นอาหารจีนยูนนานโดยแท้ ๆ ที่ไม่ได้ผสมกลมกลืนกับอาหารของไทย หรือชาติพันธุ์อื่น ดังที่ ชาวบ้านที่บ้านเขตไทย ตำบลเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กล่าวว่

“ผมเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บรรพบุรุษมาจาก มณฑลยูนนานของประเทศจีน ตั้งแต่เด็กผมก็ได้กินอาหารจีนเกือบ ทุกมื้อ เนื่องจากบุคคลในบ้านแต่ละคนล้วนเป็นคนไทยเชื้อสายจีนเลย ทุกคนกินแต่อาหารจีนยูนนานเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็วิธีการใส่เครื่องปรุง หรือรสชาติก็ตาม ไม่ค่อยได้กินอาหารไทยเลยครับ ต่อ ๆ มาจนถึง ปัจจุบันก็ได้กินอาหารไทยไปด้วย และอาหารจีนบางอย่างก็ได้ผสม กับอาหารไทย มีรสชาติทั้งไทยกับจีน ไม่เพียงแต่เป็นอาหารยูนนาน อย่างเดียวแล้ว”

(กัมปนาท วิวัฒน์ธนา. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเขตไทย ยังคงสืบทอดวัฒนธรรมจีนด้านอาหารไว้อย่างดี ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเขตไทย ตำบลเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่

“การสืบทอดวัฒนธรรมจีนเป็นหน้าที่เราต้องทำ เราเป็น คนรุ่นใหม่ เราต้องสืบทอดต่อไป แต่สมัยนี้เทคโนโลยีเยอะขึ้น การ พัฒนาก็ยิ่งเร็วขึ้น วัฒนธรรมหลายอย่างก็เริ่มขาดหาย เลยไม่ค่อย มีคนสนใจวัฒนธรรมจีน แต่สำหรับคนจีน ฉันคิดว่า อาหารที่รุ่นเรา ไม่ได้แน่นอน เพราะมันเป็นสิ่งที่เราต้องทำ ต้องปฏิบัติทุกวัน และ ต้องสืบทอด สรุปลงแล้วก็คือ ลูกหลานคนจีนยังสืบทอดวัฒนธรรมจีน อยู่ และตอนนี้ลูกหลานยังมีการทำประเพณีหลาย ๆ อย่างอยู่”

(กนกนุช แซ่ฟอง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าคนจีนหรือลูกหลานของคนจีนยูนนานกลุ่มนี้แม้จะไม่ได้อาศัยอยู่ในประเทศของตนเอง (ประเทศจีน) แต่พวกเขายังสามารถรักษาวัฒนธรรมตามแบบบรรพบุรุษไว้ได้อย่างเข้มแข็ง และนอกจากการสืบทอดวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตแล้ว พวกเขายังสามารถได้สืบทอดแนวความคิด ลักษณะนิสัย และการกระทำต่าง ๆ ที่ได้ยึดถือหลักคุณธรรมจริยธรรมตามแบบบรรพบุรุษของพวกเขาได้ติดอีกด้วย

2) การสืบทอดประเพณี

หน้าที่ของการรักษาประเพณีถือเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง โดยคนที่อยู่ในรุ่นลูกหลานของชาวจีนยูนนานกลุ่มนี้จะต้องมีการสืบทอดต่อไปให้คงอยู่ตามบรรพบุรุษของตนเอง โดยจากการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ประกอบอาชีพครูสอนภาษาจีนในโรงเรียนภาษาจีน ได้กล่าวไว้ว่า

“ตัวเองเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นที่สาม ในหมู่บ้านจะจัดงานวันตรุษจีนทุก ๆ ปี และคนในครอบครัวทุกคนมักจะร่วมงานวันตรุษจีน เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมและคิดในใจอยู่เสมอว่า ตนเองเป็นลูกหลานของคนที่มาจากประเทศจีนนะ ตัวเองควรสืบทอดวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษให้ไว้ โดยไม่มีวันลืม โดยเฉพาะตัวเองยังเป็นครูสอนภาษาจีนในโรงเรียน รู้สึกว่าตัวเองยังมีหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน”

(เหมย แซ่จาง. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่ชาวบ้านเทอดไทย ไม่ว่าพวกเขาจะเป็นลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานรุ่นใดก็ตาม แต่ทุกคนล้วนแล้วมีการสืบทอดประเพณีที่ดั้งเดิมและยังมีความสำคัญต่อคนไทยเชื้อสายจีน อีกทั้งยังได้ปฏิบัติตามขั้นตอนของประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษเป็นอย่างดี ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“ถ้าตรุษจีนจะมีการจัดงานตรุษจีนเหมือนคนจีนเลย แล้วปัจจุบันวัฒนธรรมจีนหลายอย่างยังอยู่ในหมู่บ้านนี้ ทุกคนในวันไหว้พระจันทร์ยังไหว้พระจันทร์ แต่ก็ยังเป็นผลที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ และตอนนี้ที่บ้านเราบ้านเทอดไทยนี้นะ เราก็ยังการไหว้บรรพบุรุษ”

(กนกนุช แซ่ฟอง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์จึงแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ยังคงมีการสืบทอดประเพณีต่าง ๆ ที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษ เนื่องจากพวกเขาเกิดความภูมิใจต่อความเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานของตนเอง ดังนั้น พวกเขาจึงพยายามช่วยกันรักษาประเพณีต่าง ๆ ไว้ให้กับลูกหลานตนเอง อีกทั้งเป็นการสะท้อนให้ระลึกถึงบรรพบุรุษของตนอยู่เสมอ

การสืบทอดวัฒนธรรมหรือประเพณีนั้นไม่ว่าจะอยู่ในสังคมใดก็ตาม แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ ลูกหลานควรสืบทอดและรักษาประเพณีจีนที่บรรพบุรุษสืบทอดมา และลูกหลานควรเรียนรู้การปฏิบัติทำตามวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของกลุ่มตนเอง ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ได้กล่าวว่า

“ลูกหลานคนจีนที่นี้ยังสนใจกับวัฒนธรรมจีนอยู่ เมื่อปู่ย่า ตายายทำอะไรก็จะไปถามว่า นี่ทำอะไร ทำทำไม บางครั้งเราถามผู้ใหญ่ก็จะตอบ เราก็อึ้งได้รู้”

(กนกนุช แซ่ฟอง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันลูกหลานยังคงสนใจวัฒนธรรมและประเพณีจีนดั้งเดิมของตนเอง เพราะพวกเขาได้พยายามเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ จากบรรพบุรุษของตนเอง และเมื่อเห็นผู้ใหญ่หรือบุคคลในครอบครัวได้ประกอบพิธีกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีใด พวกเขา ก็จะแสดงความสนใจโดยการสอบถามเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมนั้น ซึ่งปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยได้มีวิธีการเพื่อบอกเล่าหรือให้ข้อมูลกับลูกหลานเพื่อพวกเขาจะได้สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีจากบรรพบุรุษ ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ได้กล่าวว่า

“ถ้าบ้านเราทำพิธีอะไรก็เข้าร่วม ไปเรียนรู้ว่าเขาทำยังไง ต่อไปเราก็มีครอบครัว เราก็ทำได้ทำต่อไปได้ และเราต้องเรียนรู้จากสิ่งที่ท่านเคยทำและนำมาปฏิบัติ แล้วก็สืบทอดให้ลูกหลานต่อไป”

(จาหูล แซ่เอ๋ย. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยมีความระลึกอยู่ในใจว่า บรรพบุรุษของตนเองมาจากที่ใด ดังนั้นพวกเขาเป็นลูกหลานควรมีหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่ต่อไป และเมื่อครอบครัวได้มีพิธีกรรมหรืองานจัดพิธีที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนยูนนาน ชาวบ้านในชุมชนรวมถึงลูกหลานจะเข้าร่วมด้วยความยินดีเพราะถือว่าได้เรียนรู้และสืบทอดพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีน

4.3.2 การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในสังคมไทย

แม้ว่าคนจีนยูนนานได้อพยพมายังประเทศไทยเป็นระยะเวลาที่ยาวนานแล้วก็ตาม อีกทั้งยังลูกหลานของพวกเขาได้สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีไม่ได้อย่างเข้มแข็ง แต่จากการอพยพ

และการสืบทอดของลูกหลานของชาวจีนกลุ่มนี้ทำให้เกิดการเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีจีนในสังคมไทยด้วย เช่น ประเพณีวันตรุษจีน ประเพณีวันเซ็งเม้ง ประเพณีไหว้บ๊ะจ่าง เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่ได้ร่วมงานวันตรุษจีนกับคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ โดยในช่วงเวลาของเทศกาลตรุษจีนกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ จะปฏิบัติตามโดยมีของมาเช่นไหว้ ไม่ว่าจะเป็ น หมู เป็ด ไก่ น้ำชา เหล้า เป็นต้น เพื่อนำมาเซ่นไหว้เจ้าที่ และแต่ละบ้านก็จะติดตุ้ยเหลียน เพราะตุ้ยเหลียนคือคำขวัญหรือคำอวยพรในแก่คนในครอบครัวของตนเองที่ติดไว้ตอนกลางของห้องรับแขกตลอดปีเพื่อเป็นสิริมงคล

อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยแห่งนี้ย่อมมีบทบาทในทางด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีให้แก่ชาติพันธุ์อื่น ๆ ทางภาคเหนือบริเวณที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มตนเอง ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“แรก ๆ ที่คนจีนอพยพมายังประเทศไทย งานต่าง ๆ ของเราจะเป็นคนในหมู่บ้านจัดเท่านั้น และเป็นคนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนเท่านั้น ไม่มีชาติพันธุ์อื่น แต่ต่อมาชาติพันธุ์อื่น ๆ เห็นเราจัดงานสนุกมาก พวกเขาก็มาร่วมงานกับเรา ปัจจุบันพวกเขาก็จัดงานขึ้นมาเลย อย่างวันตรุษจีนพวกเขาก็จัดงาน ฉลองด้วย โดยไม่เข้าใจจริง ๆ ว่าวันตรุษจีนเป็นงานอะไรสำหรับคนจีน”

(กัมปนาท วิวัฒน์ทนา. 13 กุมภาพันธ์ 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ถือเป็นกลุ่มคนส่วนหนึ่งที่ได้เผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีจีนให้กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่อาศัยอยู่บนดอยภาคเหนือของประเทศไทย

สำหรับคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทยนั้น พวกเขาระลึกอยู่เสมอว่า ตนเองต้องเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้ลูกหลานในบ้านเทอดไทย ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ได้กล่าวว่า

“สำหรับการเป็นคนไทยเชื้อสายจีนคนหนึ่ง ตัวเองมีหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีน เพราะมันเป็นวัฒนธรรมของตัวเอง เราจึงมีหน้าที่ที่จะไปเผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้กับคนในสังคมไทย หรือสังคมอื่นได้รู้จักมากขึ้น”

(กนกนุช แซ่ฟอง. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ยังคงให้ความสำคัญกับการเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีจีนของตนเองอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากทุกคนในพื้นที่ต่างระลึกถึงบรรพบุรุษและต้องการให้ลูกหลานสืบทอดสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นของบรรพบุรุษของตนเอง อีกทั้งยังได้มี

ความต้องการให้เกิดอนุรักษ์โดยการที่อยู่เสมอว่า เผยแพร่วัฒนธรรมจีนของตนเองให้เป็นที่รู้จัก และคงอยู่ต่อไป

ปัจจุบันโรงเรียนสอนภาษาจีนและครอบครัวถือเป็นสิ่งสำคัญในการเผยแพร่วัฒนธรรม และประเพณีจีนอยู่เสมอ ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“สมมุติว่าไม่ได้ผ่านโรงเรียนจีน ผ่านครอบครัว เทียบไม่มีความรู้ของวัฒนธรรมจีนเลย”

“ถ้าหากว่าบ้านมีคนจีน เขาจะพยายามคุยกับเด็ก ๆ เป็นภาษาจีน อยู่ข้างนอกคุยภาษาไทย ถ้ากลับบ้านแล้วต้องคุยภาษาจีน เพราะว่าภาษาจีนยากกว่า ก็เลยไม่อยากให้เขาคุยภาษาไทย อยู่บ้านกลัวเขาพูดภาษาจีนไม่เป็น”

(นันทภท พิธิโฆน์วาค์. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจุบันโรงเรียนสอนภาษาจีนและครอบครัวถือเป็นสิ่งที่จะช่วยเผยแพร่วัฒนธรรมจีนให้คงอยู่เสมอ เพราะว่าคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ได้เกิดในสังคมไทย และได้รับสัญชาติไทยนั้นต่างนิยมใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน

เนื่องจากโรงเรียนสอนภาษาจีนได้เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ดังนั้นโรงเรียนสอนภาษาจีนจึงต้องมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อดึงดูดให้ลูกหลานในชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจในการร่วมกิจกรรม ดังที่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ชาวบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอมแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้กล่าวว่า

“การเผยแพร่วัฒนธรรมจีนน่าจะยิ่งนานยิ่งน้อยลง สงสัยต้องเน้นที่โรงเรียนแล้ว เพราะผ่านไปการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนจากรุ่นต่อ ๆ ไปก็จะน้อยลงเรื่อย ๆ จริง ๆ แล้วต้องขอความช่วยเหลือจากโรงเรียนมากกว่า ส่วนเสริมให้ทางโรงเรียนมีกิจกรรมอะไรที่เน้นจัดกิจกรรมเกี่ยวกับเกี่ยวกับประเพณี”

(นันทภท พิธิโฆน์วาค์. 15 ธันวาคม 2562 : สัมภาษณ์)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนสอนภาษาจีนถือเป็นสถานที่ที่สำคัญแห่งหนึ่งในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนในสังคมไทย จึงทำให้มีความเป็นคนจีนแบบดั้งเดิมน้อยลง ดังนั้น จึงทำให้โรงเรียนสอนภาษาจีนได้จัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีจีนเพื่อเป็นการเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ให้กับลูกหลานให้คงอยู่สืบไปได้ในอนาคต

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย มีบทบาทด้านวัฒนธรรมและประเพณี 2 ด้าน หนึ่งคือ ด้านการสืบทอดวัฒนธรรมจีน

และประเพณีเงินให้คงอยู่ คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยคงยังสืบทอดวัฒนธรรมเงินไว้เป็นอย่างดี และพวกเขาคงยังปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ โดยสืบทอดจากบรรพบุรุษของตนเอง ดังนั้น จึงทำให้วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ นี้ยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน สองคือ ด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมเงินและประเพณีเงิน คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยนอกจากจะสืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีของตนเองไว้ได้อย่างดีแล้ว แต่พวกเขายังทำหน้าที่ในการเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษที่บ้านเทอดไทยไว้ได้อย่างดี แม้ว่าในประเทศไทยจะมีความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ก็ตาม ซึ่งการเผยแพร่ในโรงเรียนสอนภาษาจีนและครอบครัวถือเป็นปัจจัยสำคัญของการเผยแพร่เพื่อให้ลูกหลานของตนเองได้สืบทอดให้คงอยู่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากปัจจุบันลูกหลานชาวจีนยูนนานกลุ่มนี้ได้กลายเป็นคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ ๆ ที่ได้เกิดและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไทย รับสัญชาติไทย จึงทำให้พวกเขาได้รับวัฒนธรรมไทยและใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม ด้วยความเข้มแข็งของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานแห่งนี้ ก็ยังคงสามารถรักษาความเป็นคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานได้อย่างดีในปัจจุบัน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และเพื่อวิเคราะห์บทบาทและความเป็นตัวตนของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indept Interview) กับชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน พระสงฆ์ ครูในโรงเรียน และหน่วยงานภาครัฐจำนวน 30 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีเชื้อสายจีนยูนนานแห่งนี้ จนกระทั่งจะได้ข้อมูลอ้อมตัวต่อการวิเคราะห์ผลวิจัย โดยนำเสนอผลการศึกษารายงานแบบพรรณนาวิเคราะห์ ซึ่งสรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์วิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

5.1.1 วิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

วิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย และการผสมกลมกลืนของวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยกับสังคมไทย โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย

1.1 ที่อยู่อาศัย คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่อาศัยอยู่ในบ้านเทอดไทยนิยมตั้งถิ่นฐานบนภูเขา เนื่องจากคนจีนยูนนานเชื่ออยู่เสมอว่า การอาศัยอยู่บนภูเขาสามารถทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี สุขสบายและสามารถหลีกเลี่ยงภัยอันตรายได้ ไม่ว่าจะเป็นสัตว์ร้ายหรือภัยธรรมชาติ สำหรับคนจีนยูนนานที่ตั้งถิ่นฐานในบ้านเทอดไทยสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนที่สร้างบ้านรูปทรงตามแบบประเทศจีน และอีกกลุ่มหนึ่งที่สร้างบ้านรูปทรงตามแบบประเทศจีนที่มีการผสมผสานกับชาติพันธุ์ต่าง ๆ ตามถิ่นฐานที่ตนได้อาศัย

1.2 การแต่งกาย ในอดีตคนจีนยูนนานจะนิยมแต่งกายแบบจีน ซึ่งเป็นการแต่งกายที่ได้มีการสืบทอดจากบ้านเกิดเมืองนอนแต่เดิมโดยตรง และเมื่ออาศัยอยู่ในสังคมไทยก็ได้มี

การเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมไทย ซึ่งในปัจจุบันลูกหลานของคนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยไม่นิยมใส่ชุดแบบจีน เช่น กี่เพ้า ชุดจีนฮั่นฝู เป็นต้น แต่พวกเขาจะใส่ชุดแบบจีนนี้ในวันสำคัญ เช่น วันตรุษจีน วันยวนเซียว เป็นต้น และชุดจีนที่พวกเขาใส่ล้วนเป็นสีแดง ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานให้ความสำคัญกับสีแดงเป็นอย่างมาก เนื่องจากสีแดงเป็นสีที่แสดงถึงสิริมงคล ความสุขและการมีพลัง อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าสังคมแต่ละท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงมากแค่ไหน คนจีนเชื้อสายจีนก็ย่อมรักษาวิถีชีวิตด้านการแต่งกายแบบดั้งเดิมของตนเองที่สืบทอดจากบรรพบุรุษไว้เป็นอย่างดี

1.3 ภาษา คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทยแห่งนี้สามารถพูดได้สามภาษา คือ ภาษาจีนยูนนาน ภาษาจีนกลาง และภาษาไทย แต่ภาษาจีนยูนนานมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนจีนยูนนานกลุ่มนี้มากที่สุด เนื่องจากภาษาจีนยูนนานเป็นภาษาของบรรพบุรุษ และทุกคนนิยมใช้ภาษาจีนยูนนานในการสื่อสารกันภายในครอบครัว ส่วนสาเหตุที่สามารถพูดภาษาไทยได้เพราะได้รับอิทธิพลจากสังคมไทย นอกจากนี้ตามความรู้ต่าง ๆ ได้ทราบว่ารูปแบบการเขียนตัวอักษรของภาษาจีนกลางสามารถแบ่งออกเป็นสองรูปแบบ ได้แก่ อักษรจีนตัวย่อและอักษรจีนตัวเต็ม แต่ไม่ว่าภาษาพูดของจีนจะมีกี่ภาษาก็ตาม แต่รูปแบบการเขียนมีเพียงแบบเดียวเท่านั้น และคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานเหล่านี้ก็ย่อมเขียนตัวอักษรจีนได้แบบใดแบบหนึ่ง สำหรับผู้สูงอายุจะเขียนภาษาจีนอักษรตัวเต็มได้ ส่วนวัยรุ่นใหม่ก็จะเขียนภาษาจีนอักษรแบบตัวย่อได้ เพราะยุคสมัยและรูปแบบการเรียนของทั้งสองรุ่นมีความแตกต่าง ด้วยเหตุนี้ สะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานยังคงมีการสืบทอดวิถีชีวิตจีนทางด้านภาษาจีนอยู่ในสังคมตนเอง ณ บ้านเทอดไทยแห่งนี้อย่างสม่ำเสมอ

1.4 อาหารการกิน คนไทยเชื้อสายจีนในยุคสมัยก่อนรับประทานอาหารเพียงอาหารจีนยูนนานเท่านั้น และคนจีนไม่ว่าอยู่ในสังคมใดก็ย่อมยังรักษาวัฒนธรรมอาหารตามแบบบรรพบุรุษไว้ได้ แต่ทว่าในยุคปัจจุบันอาหารจีนยูนนานได้มีการผสมผสานกับอาหารไทย เนื่องจากการที่คนไทยเชื้อสายจีนตั้งถิ่นฐานในสังคมไทยจึงต้องใช้ชีวิตร่วมกันกับคนในสังคมไทย สิ่งที่สำคัญที่ทำให้ใช้ชีวิตร่วมกันได้นั้นคือ การรับประทานอาหารร่วมกันในครอบครัวคนจีน

1.5 การรักษาโรค ในอดีตคนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทยรักษาโรคด้วยสมุนไพรต่าง ๆ และยังรักษาโรคด้วยการฝังเข็มด้วย แต่ในปัจจุบันบ้านเทอดไทยได้พัฒนาสภาพสังคมชุมชนพร้อมกับหมู่บ้านทั่วไปในประเทศไทย จึงทำให้พื้นที่แห่งนี้มีการสร้างโรงพยาบาลเพื่อส่งเสริมสุขภาพโดยภาครัฐ ซึ่งทำให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในอดีต โดยเฉพาะการคลอดบุตร ซึ่งไม่ต้องคลอดที่บ้าน และใช้หมอชาวบ้านมาทำคลอดให้อีกแล้ว และในปัจจุบันชาวบ้านยังสามารถเดินทางไปคลอดลูกได้ที่ศูนย์อนามัยหรือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพของตำบลเทอดไทย ดังนั้น เนื่องจากการพัฒนาของประเทศไทยนั้นจึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานแห่งนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

1.6 ศาสนา บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นสถานที่ที่มีความหลากหลายทางศาสนา แต่ศาสนาหลัก ๆ ที่คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานยังคงนับถือมี

สามศาสนา คือ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ส่วนศาสนาพุทธได้รับอิทธิพลจากสังคมไทย ส่วนศาสนาคริสต์ได้รับอิทธิพลจากฮ่องกงของประเทศจีนและชาวต่างประเทศที่มาจากตะวันตก ส่วนศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษของตนเอง

1.7 การประกอบอาชีพ ลูกหลานของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานนอกจากประกอบอาชีพเป็นเกษตรกรแล้ว ยังมีบางคนประกอบอาชีพเป็นครูสอนภาษาจีนกลางและประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ที่เมืองหลวงหรือตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในประเทศไทย เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดภูเก็ต เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีบทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานต่อสังคมไทยในด้านการท่องเที่ยวอย่างมาก เพราะการมีมัคคุเทศก์ที่พูดภาษาจีนได้ถือเป็นการอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างประเทศอีกทั้งเป็นการสร้างอาชีพให้คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้อีกด้วย

1.8 การศึกษา คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านทอดไทยให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาจีน เนื่องจากพวกเขาต้องเข้าศึกษาโรงเรียนภาษาจีน และต้องเรียนรู้ในศาสตร์วิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน ไม่ว่าจะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์จีน ภูมิศาสตร์จีน วัฒนธรรมและประเพณีจีนสำนวนจีน เป็นต้น รัฐบาลไทยได้ให้ความสนใจทางด้านการศึกษาของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานอย่างมาก จึงได้มีการอนุญาตให้เปิดโรงเรียนสอนภาษาจีนได้ และยังเปิดโรงเรียนภาษาไทยให้กับคนไทยเชื้อสายจีนภายในชุมชนได้ ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนในชุมชนได้เรียนรู้ภาษาไทย วัฒนธรรมไทยถือเป็นการเรียนรู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับคนไทยได้เป็นอย่างดี

2. ประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านทอดไทยมี 2 ประการ ได้แก่ ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต และประเพณีที่เกี่ยวกับสังคม

2.1 ประเพณีที่เกี่ยวกับชีวิต

2.1.1 ประเพณีการเกิดและการตั้งชื่อ อดีตคนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านทอดไทยคลอดลูกเองที่บ้าน โดยใช้หมอชาวบ้านมาทำคลอดให้และในการคลอดลูกนั้นจะมีพิธีสวดมนต์ควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้เพื่อให้แม่คลอดลูกได้อย่างปลอดภัย แต่ในปัจจุบันคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้จะคลอดลูกที่ศูนย์อนามัยหรือบางครอบครัวไปคลอดลูกที่โรงพยาบาลและคนไทยเชื้อสายจีนกลุ่มนี้ไม่ว่าอยู่ในสังคมใดก็ตาม ทุกคนย่อมตั้งชื่อลูกของตนเองเป็นภาษาจีน เพื่อเตือนใจตนเองอยู่เสมอว่า บรรพบุรุษของตนเองเป็นใคร มาจากที่ใด แต่เมื่ออพยพตั้งถิ่นฐานในสังคมไทยทุกคนมีความจำเป็นต้องตั้งชื่อภาษาไทยด้วย และชื่อภาษาไทยที่ตั้งมีความหมายใกล้เคียงกับชื่อภาษาจีน แต่ละชื่อเพื่อแสดงถึงสิริมงคล นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงคนไทยเชื้อสายจีนทุกคนถึงแม้จะอยู่ในสังคมไทย ก็คงยังรักษาประเพณีที่สืบทอดจากบรรพบุรุษไว้เป็นอย่างดี

2.1.2 ประเพณีฉลองอายุของเด็กครบ 1 ขวบ คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านทอดไทย จะจัดประเพณีฉลองอายุของเด็กครบ 1 ขวบให้กับเด็กในบ้านเมื่อครบ 1 ขวบ เพื่อเป็นสิริมงคลให้กับเด็ก ให้เติบโตด้วยสุขภาพแข็งแรง เป็นเด็กที่มีมารยาท และขอให้เด็กมีอนาคตที่ดี มั่นคงตลอดไป

2.1.3 ประเพณีฉลองอายุครบ 60 ปี คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านทอดไทยจะจัด ประเพณีฉลองอายุครบ 60 ปีให้กับบุคคลในครอบครัวเพื่อเป็นงานสิริมงคล เพื่ออวยพรให้มีสุขภาพ แข็งแรง มีอายุยืนยาว นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยเชื้อสายจีนมีความเชื่อในเรื่องการจัด ประเพณีให้กับผู้ใหญ่ในบ้านเพราะถือเป็นสิ่งมงคล

2.1.4 คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านทอดไทยถือว่างานศพเป็นประเพณีที่มีความสำคัญมาก เพราะถือเป็นการเคารพผู้ตายและการขอบคุณที่ผู้ตายให้ทุกอย่างไว้แก่ตนเองและ ครอบครัว นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่า งานศพทุกขั้นตอนของชาวบ้านทอดไทยจะมีลักษณะเหมือน งานศพที่จัดที่มณฑลยูนนานของจีนอีกทั้งการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งที่กล่าวมาข้างต้นถือได้ว่า คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้ยังคงรักษาวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อของตนไว้ได้เป็นอย่างดี

2.2 ประเพณีเกี่ยวกับสังคม

2.2.1 วันตรุษจีนถือว่าเป็นเทศกาลที่สำคัญยิ่งใหญ่มากที่สุดสำหรับทั้งคนจีน และคนไทยเชื้อสายจีน ช่วงตรุษจีนคนที่อยู่ต่างถิ่นก็จะกลับบ้านฉลองวันปีใหม่กับญาติพี่น้องให้ ครอบครัวระยะเวลาของช่วงเทศกาลตรุษจีนทั้ง 16 วันนั้น แต่ละวันจะมีพิธีต่าง ๆ คือ ประเพณีไหว้ บรรพบุรุษก่อนรับประทานอาหารร่วมกันทั้งนี้เพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษของตนและเป็นการแสดงความกตัญญูตเวทีต่อบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้วและยังถือเป็นการขอพรเพื่อให้บรรพบุรุษอวยพรให้ ครอบครัวมีความสุขอีกด้วยนอกจากนี้เอกลักษณ์ที่แสดงถึงเทศกาลวันตรุษจีนคือ อังเปาและซุนเหลียน ไม่ว่าจะเป็อันังเปาหรือซุนเหลียนจะมีความหมายเดียวกันคือ ขอให้สมาชิกในครอบครัวสุขภาพแข็งแรง มีความสุข ความโชคคดีย ไม่มีโรครภัย เดินทางปลอดภัยพร้อมทั้งให้ร่ำรวย มีเงินใช้ตลอดปีเป็นต้น ดังนั้นสรุปได้ว่าคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานมีความเชื่อเรื่องการไหว้บรรพบุรุษอย่างมาก

2.2.2 วันเซ็งเม้ง จะจัดทุกวันที่ 5 เมษายนของทุกปีการไหว้เซ็งเม้งนั้นสามารถ จัดงานวันก่อนหรือหลัง 15 วันของวันที่ 5 เมษายน ก่อนวันเซ็งเม้งต้องเตรียมเครื่องในการไหว้บรรพบุรุษ ให้ครบและเครื่องเซ่นไหว้ที่นำไปไหว้นั้นมีหลายอย่าง เช่น อาหารของคาวของหวาน เครื่องดื่ม เครื่องใช้ ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นว่าวันเซ็งเม้งไม่เพียงแต่เป็นวันที่คนในครอบครัวอยู่ร่วมกันไหว้ บรรพบุรุษเท่านั้น หากยังเป็นวันที่รำลึกถึงความดีที่บรรพบุรุษได้เคยทำไว้ให้กับลูกหลาน และเป็น วันที่แสดงถึงกตัญญูตเวที ทั้งเป็นการขอบคุณบุญคุณบรรพบุรุษด้วย

2.2.3 วันไหว้ปะจ่างชาวบ้านจะจัดงานนี้ทุกปีโดยในชุมชนจะจัดร่วมกัน เพื่อเป็นการสืบทอดประเพณีของบรรพบุรุษ และเพื่อให้สำนึกในบุญคุณของบุคคลทั้งยังมีชีวิตอยู่และเสียชีวิต ไปแล้ว เพื่อเป็นการขอบคุณที่ช่วยให้ทุกครอบครัวในหมู่บ้านแห่งนี้ได้อยู่เย็นเป็นสุขตลอดไป

3. การผสมกลมกลืนของวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยกับสังคมไทย

3.1 นโยบายภาครัฐ รัฐบาลไทยออกนโยบายเพื่อสนับสนุนคนจีนยูนนานที่อาศัยที่ภาคเหนือของประเทศไทย สามารถตั้งถิ่นฐานดำเนินชีวิตได้ในสังคมไทยดั่งนั้น ชาวบ้านคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานจึงได้มีการผสมกลมกลืนกับวิถีชีวิตของคนไทย

3.2 ด้านการศึกษา คนไทยเชื้อสายจีนได้มีโอกาสเข้าโรงเรียนไทย ได้เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนได้เข้าใจ ความคิด วัฒนธรรมของคนไทยมากขึ้น ดั่งนั้นผู้ที่ได้เข้าเรียนในโรงเรียนไทยจึงได้รับอิทธิพลแบบไทยไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองด้วย ดั่งนั้น จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นหลัง ๆ มีความผูกพันกับสังคมไทยมากกว่าในอดีต

3.3 ด้านการแต่งงานและการย้ายถิ่น เมื่อคนจีนยูนนานได้อพยพมายังบ้านเทอดไทยแห่งนี้ทำให้พวกเขามีความรู้สึกที่ดีต่อประเทศไทยเพราะเป็นประเทศที่น่าอยู่ เป็นสถานที่ที่สงบสุข จึงทำให้การตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ในแผ่นดินไทย ได้มีการผสมกลมกลืนกัน เช่น การได้แต่งงานกับคนไทยหรือชาติพันธุ์อื่น เช่น ไทยใหญ่ ลีซู และม้ง เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า พวกเขาได้พยายามใช้ชีวิตร่วมกับชาติพันธุ์อื่นและมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองเสมอไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา ประเพณี การแต่งกาย การนับถือศาสนา การประกอบอาชีพ และการศึกษา

3.4 ด้านประกอบอาชีพคนไทยเชื้อสายจีนได้มีโอกาสใช้ชีวิตร่วมกันกับคนไทยในสังคมไทย อย่างเช่น คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานได้เป็นครูสอนในโรงเรียนไทย เป็นต้น จึงทำให้พวกเขาได้อยู่ใกล้ชิดกับคนไทยมากขึ้น และมีโอกาสที่ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ดั่งนั้น จึงทำให้คนไทยเชื้อสายจีนได้รับอิทธิพลทางด้านความคิดและวัฒนธรรมของคนไทยโดยตรงจึงเกิดเป็นการผสมผสานอย่างลงตัวของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในแผ่นดินไทย

5.1.2 บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย

บทบาทของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ บทบาทด้านสังคม บทบาทด้านเศรษฐกิจ และบทบาทด้านวัฒนธรรม โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทด้านสังคมพบว่า คนจีนยูนนานที่อพยพมายังบ้านเทอดไทยในอดีตมีบทบาทต่อสังคมไทยมาก เนื่องจากพวกเขาได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างสถานศึกษาให้แก่ชุมชนบ้านเทอดไทย ทั้งนี้เพื่อให้ลูกหลานของพวกเขามีโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น โดยลูกหลานของพวกเขาก็จะสามารถได้ศึกษาหาความรู้ทัดเทียมกับสังคมเมืองหลวง และยังสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองหรือใช้ในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต นอกจากนี้คนไทยเชื้อสายจีนที่บ้านเทอดไทยแห่งนี้ ยังได้ช่วยสร้างบุคลากรให้แก่สังคมไทยไม่ว่าจะเป็นอาชีพ ครูสอนภาษาจีน ล่าม และมัคคุเทศก์ เป็นต้น

2. บทบาทด้านเศรษฐกิจพบว่า 2.1 เมื่อมีคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานเริ่มปลูกชาและทำการค้าขายภายในประเทศไทย (ส่งออกชาจีน) จึงส่งผลให้ชาวบ้านเทอดไทยได้มีวิถีชีวิตแบบที่มีคุณภาพที่ดีกว่าเดิม ซึ่งคนไทยเชื้อสายจีนที่ได้รายได้จากการเลี้ยงครอบครัวแล้ว ยังนำรายได้ที่ได้จากการค้าขายช่วยเหลือชาวบ้านที่ต้องการความช่วยเหลือ และนำรายได้ที่ได้ไปพัฒนาหมู่บ้านสร้างโรงเรียนภาษาจีนให้กับลูกหลานคนไทยเชื้อสายจีน เพื่อให้ได้รับการศึกษาที่ดี 2.2 บ้านเทอดไทยได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถเข้ามาเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน การที่มีนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและชาวต่างประเทศนั้นสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างดี

3. บทบาทด้านวัฒนธรรม พบว่า 3.1 คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยมีความคิดแบบใดอยู่ในใจว่า บรรพบุรุษของตนเองมาจากประเทศจีน และตนเองก็มีหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่ เมื่อครอบครัวหรือสถานที่ที่ใดมีพิธีการจัดพิธีที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนพวกเขาก็ยินดีที่จะเข้าร่วมเพื่อเรียนรู้พิธีการใหม่ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมจีน 3.2 คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานกลุ่มนี้นอกจากสืบทอดวัฒนธรรมจีนและประเพณีจีนแล้ว พวกเขายังทำหน้าที่ในการเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีที่ได้สืบทอดจากบรรพบุรุษให้กับชาติพันธุ์อื่นที่บนดอยทางภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อให้คนบนดอยทางเหนือของประเทศไทยเต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมและประเพณี และในปัจจุบันโรงเรียนสอนภาษาจีนและครอบครัวยอมเป็นสถานที่ที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนอยู่อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนรุ่นใหม่ ๆ ได้เกิดในสังคมไทย ดำเนินชีวิตในสังคมไทยและได้รับสัญชาติไทย พวกเขาจะนิยมใช้ภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ แต่สองสถานที่นี้ก็สามรถกำหนดให้เด็ก ๆ ต้องรับทราบวัฒนธรรมจีนด้วย

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์วิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. วิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย และการผสมกลมกลืนของวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยกับสังคมไทย การศึกษาวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีเอกลักษณ์หรือมีความเป็นตัวตนของคนไทยเชื้อสายจีน โดยทั่วไปคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ประเทศไทยมีห้ากลุ่มหลัก ๆ ได้แก่ คนจีนแต้จิ๋ว คนจีนแคะ คนจีนไหหลำ คนจีนยูนนาน แต่กลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานบ้านเทอดไทยย่อมมีเอกลักษณ์ของการดำเนินชีวิตได้อย่างชัดเจน รวมถึงการปรับตัวให้อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างลงตัว รวมถึงการปรับตัวให้อยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ

ได้อย่างลงตัวสภาพแวดล้อมของถิ่นฐานนั้น ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ พวงเพชร สุรัตน์กวีกุล (2544) ที่กล่าวว่า สังคมใดสังคมหนึ่ง หรือชุมชนใดชุมชนหนึ่งจะมีวิถีชีวิตเป็น ลักษณะเฉพาะของสังคม เราสามารถกล่าวได้ว่าวิถีชีวิตคงจะเป็นเอกลักษณ์หรือตราประจำของสังคมใด สังคมหนึ่งหรือชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ซึ่งจะมีความแตกต่างกันตามสังคมในด้านการกิน การดื่ม การพูด การอ่าน การเขียน การคิด การทำงาน การเล่น การติดต่อสัมพันธ์ เศรษฐกิจ การปกครอง การศึกษา ศาสนา ประเพณี เป็นต้น

วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยมีการผสมกลมกลืนกับสังคมไทย เช่น การได้แต่งงานกับคนไทยหรือชาติพันธุ์อื่น ย่อมสะท้อนให้เห็นว่า พวกเขาได้พยายามใช้ชีวิตร่วมกับ ชาติพันธุ์อื่นแล้วมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ภาษา ประเพณี การแต่งกาย การนับถือศาสนา การประกอบอาชีพ และการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง (2553) เรื่องพลวัตของความเป็นชาวจีนยูนนานในภาคเหนือของประเทศไทย : การบูรณาการเข้าสู่รัฐไทย พบว่า ชาวจีนยูนนานที่ เป็นผู้อพยพ ทั้งที่เป็นกองกำลังทหารจีนคณะชาติ เดิมและเป็นผู้อพยพชาวบ้านนั้น มีการผสมกลมกลืนกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ มาโดยตลอด โดยเฉพาะ กลุ่มไทใหญ่ ลีซู และม้ง สะท้อนให้เห็นถึงการกลมกลืนด้วยการแต่งงาน และสามารถทำให้ผู้คนอยู่ ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัด เชียงรายมีบทบาทต่อประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะบทบาทด้านเศรษฐกิจในด้านการค้าขาย สอดคล้องกับแนวคิดของ แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2551) ได้กล่าวว่า ชาวจีนช่วยสร้างความเคลื่อนไหว ทางเศรษฐกิจให้กับสังคมไทย เนื่องจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย คือ ผลิตพอกินหากเหลือเล็กน้อย อาจแลกเปลี่ยนเป็นอื่น ๆ มากินมาใช้ในครัวเรือนเท่านั้น แต่เมื่อข้าวเกิดเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้ เข้าประเทศจำนวนมาก รัฐบาลสยามในเวลานั้นจึงบุกเบิกพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้น คนที่ทำหน้าที่แปรรูป จำหน่ายข้าว ก็คือคนจีน

2. คนไทยเชื้อสายจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัด เชียงรายมีบทบาทต่อประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะบทบาทด้านเศรษฐกิจในด้านการค้าขาย สอดคล้องกับแนวคิดของ แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย (2551) ได้กล่าวว่า ชาวจีนต่างมีบทบาทในการช่วย สร้างความเคลื่อนไหวทางเศรษฐกิจให้กับสังคมไทย เนื่องจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย คือ ผลิตพอ กินหากเหลือเล็กน้อยอาจแลกเปลี่ยนเป็นอื่น ๆ มากินมาใช้ในครัวเรือนเท่านั้น แต่เมื่อข้าวเกิดเป็น สินค้าส่งออกที่ทำรายได้เข้าประเทศจำนวนมาก รัฐบาลสยามในเวลานั้นจึงบุกเบิกพื้นที่ทำนาเพิ่มขึ้น คนที่ทำหน้าที่แปรรูป จำหน่ายข้าว ก็คือคนจีน และคงยังมีคนไทยเชื้อสายจีนในสังคมไทยมีบทบาท ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรมประเพณี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ CHU LULU (2561) เรื่อง วิถีชีวิตของพ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดเก่าเยาวราช พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจ

การค้าขายของพ่อค้ามีการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของบริเวณตลาดเก่าเยาวราช ให้เป็นเศรษฐกิจที่ดี ทั้งยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) ด้านสังคม พ่อค้าแม่ค้ามีบทบาทต่อสังคมในด้านความสัมพันธ์ของชุมชนภายในครอบครัวและด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในแบบจีนคือ การเป็นปีกแผ่นของชุมชนคนไทยเชื้อสายจีน 3) ด้านวัฒนธรรมประเพณี พ่อค้าแม่ค้ามีความเชื่อบรรพบุรุษและการนับถือสิ่งศักดิ์ซึ่งยังคงสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีจีนเหล่านี้ให้คงอยู่สืบไปในสังคมไทยนอกจากนี้คนไทยเชื้อสายจีนย่อมเป็นกลุ่มคนหนึ่งที่มึบทบาทในด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยวิถีชีวิตคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบวิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเทอดไทย ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กับคนจีนยูนนาน อำเภอฝางซึ่ง นครหลินซัง มณฑลยูนนาน ประเทศจีน เนื่องจากบรรพบุรุษของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนานในบ้านเทอดไทยส่วนใหญ่มาจากอำเภอฝางซึ่งของประเทศจีน

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการอนุรักษ์บ้านเทอดไทย ทำให้บ้านเทอดไทยได้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน

บรรณานุกรม

- กนก จันทร์ขจร. (2554) **คู่มือวัฒนธรรม – วิถีชีวิตไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิกนก จันทร์ขจรฯ.
- กรมทรัพยากรธรณี และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2558) **แผนที่เสี่ยงภัยดินถล่มระดับชุมชน ตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย**.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม และกระทรวงวัฒนธรรม. (2559) **วัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท รุ่งศิลป์พิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2545) **ปอเต็กตึ๊ง บทเส้นทางประวัติศาสตร์สังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : มิติชน.
- ก้อนแก้ว ปัญญา มุฮัมหมัดอิลยาส หล้าปรั่ง ปรัชญา ชุมนาสีเสว และสุชาติ ศรียารัตนย. (ม.ป.ป.) **วิถีชุมชนกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมดอยแม่สลอง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กาญจนา ประภาสวุฒิสาร. (2547) **ทหารจีนคณะชาติ (ก๊กมินตั๋ง) ตกค้างทางภาคเหนือประเทศไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : ห้างหุ้นส่วน สยามรัตน์ พรินต์ติ้ง.
- กำชาย ทองหล่อ. (2547) **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : อมรรการพิมพ์.
- กิตติ โล่ห์เพชรรัตน์. (2554) **ต้นตำบานลูกกหลานจีนในสยาม**. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ก้าวแรก.
- จิรัจันท์ วงศ์ลือเกียรติ. (2548) **ขุนขวงเสียงภาเกียรติ : ทายาทเจิ้งเหอ 100 ปีคาราวานม้า ต่างสู่เชียงใหม่**. เชียงใหม่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธนบรรณการพิมพ์.
- ชัชวาล นิรมิตวิจิตร. (2546) **เล่าเรื่องเมืองบางพลีเล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : อินฟอर्मี่เดียแอนด์พับลิเคชั่น.
- दनัย บวรเกียรติกุล. (ม.ป.ป.). **การสุขาภิบาลที่อยู่อาศัยและสถานทำการ**.
- ธวัชชัย พีชผล. (2549) **รักในหลวงต้องทำเพื่อในหลวง**. กรุงเทพมหานคร : Read & Share.
- ธวัช ปุณโณทก. (2545) **วิวัฒนาการภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ ๒)**. กรุงเทพมหานคร : บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- นรเศรษฐ พิสิฐพันธ์. (2548) **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย จีนฮ่อ**. กรุงเทพมหานคร : สถาบันการวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประกอบ มีโคตรทอง. (2546) **วัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ประชิด สกฤษพัฒน์. (2546) **วัฒนธรรมพื้นบ้านและประเพณีไทย**. กรุงเทพมหานคร : ภูมิปัญญา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประเวศ วะสี. (2538) **การดำรงชีวิตที่มีคุณค่าในสังคมสมัยใหม่**. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน.
- ประเสริฐ วิทยารัฐ. (2552) **ภูมิศาสตร์ชนบท**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปิยนาด บุนนาค. (2554) **การวางรากฐานการคมนาคมในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว**. งานวิจัยทุนรัชดาภิเษกสมโภช. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรพรรณ จันทโรนานนท์. (2549) **ฮก ลก ชิว โขค ลาก आयुยีน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน.
- พลวัฒน์ ประพัฒน์ทอง. (2554) **พลวัตของความเป็นชาวจีนผู้นานในภาคเหนือของประเทศไทย : การบูรณาการเข้าสู่รัฐไทย**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สาขาวิชาสังคมศาสตร์) เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- พวงเพชร สุรัตน์กุล. (2544) **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชราวัย วงศ์บุญสิน. (2552) **การย้ายถิ่น : ทฤษฎีและความเป็นไปในเอเชีย**. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัททิยา ยิมเรวัต และดำรงค์พันธ์ อินฟ้าแสง. (2552) “กลุ่มชาติพันธุ์ลีซอ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่” ใน *The Journal*. 5 (2) หน้า 67 – 86.
- ภูวดล ทรงประเสริฐ. (2547) **จีนโพ้นทะเลสมัยใหม่**. กรุงเทพมหานคร : แบรินด์เอจ.
- มาฆะ ชิตตะสังคะ. (2553) **วัฒนธรรมและภาษาสื่อสารของกลุ่มชาติพันธุ์บริเวณภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย**. เชียงราย : วิทยาลัยนานาชาติภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- มุกลินทร์ เพ็ชรรุ่ง. (2553) **การศึกษาบทบาทของชาวจีนใน อ. เมือง จ. เชียงใหม่ในสมัยรัตนโกสินทร์**. วิทยานิพนธ์ บป.ม. (สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554) **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพมหานคร.
- ศศิวิมล ศรีวีโรจน์มณี. (2543) **บทบาทของครอบครัวไทยเชื้อสายจีนในการอบรมเลี้ยงดูบุตร : กระบวนการการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมชุมชนคลองคูเมืองเดิมสามแพร่ง**. วิทยานิพนธ์ มน.ม. (สาขาวิชามานุษยวิทยา) กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถาวรณ ชวรัตน์วงศ์. (2540) **บทบาทของชาวจีนในไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายถึงสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2172-2394**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาประวัติศาสตร์) กรุงเทพฯ : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศุภวรรณ ชวรัตน์วงศ์. (2540) **บทบาทของชาวจีนในไทยตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายถึงสมัยรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2172-2394**. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (สาขาวิชาประวัติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2544) **เพื่อนความสุข**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.
- สำนักงานผู้แทนประจำประเทศไทย. (พฤศจิกายน 2554) “ภาคประชาสังคมในประเทศไทยโดยทั่วไป” ใน **รายงาน ADB**. หมายเลขพิมพ์ ARM114080.
- สุขมา อรุณจิต. (2549) **ผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชนของชาวประมงพื้นบ้านจากการระเบิดแก่งในแม่น้ำโขง : กรณีศึกษาตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559) **สำเพ็ง : ประวัติศาสตร์ชุมชนจีนในกรุงเทพฯ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภางค์ จันทวานิชและคณะ. (2539) **ชาวจีนแต่จิวในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. (2554) **ความสัมพันธ์วัฒนธรรมไทย – จีน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. สมุทรปราการ : โครงการสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- อัคราชชัย เสมมณ. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2558) “คนจีนยูนนานมุสลิมในเชียงใหม่” ใน **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. 2 (2) หน้า 39 – 49.
- อังคณา แสงสว่าง. (2550) **บทบาททางเศรษฐกิจของชาวจีนในจังหวัดฉะเชิงเทราระหว่าง พ.ศ. 2398 – 2475**. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาประวัติศาสตร์) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุดม เขยทิววงศ์. (2552) **วิถีชีวิตของชุมชนที่อาศัยอยู่ริมแม่น้ำ ตลาดน้ำ**. พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร : ภูมิปัญญาสร้างสรรค์
- CHU LULU. (2561) **วิถีชีวิตของพ่อค้าแม่ค้าคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดเก่าเยาวราช**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- HE PING. (2546) “การศึกษาคนจีนยูนนานที่อพยพในประเทศไทยในอดีตและปัจจุบัน” ใน **วารสารการศึกษาชนชาติภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน**. 2003 (1) หน้า 1 – 9.
- HE PING. (2546) “การศึกษาคนจีนยูนนานที่อพยพในประเทศไทยในอดีตและปัจจุบัน” ใน **วารสารการศึกษาชนชาติภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน**. 2003 (1) หน้า 1 – 9.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- LI HOUIE. (2560) การเปรียบเทียบวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่าของประเทศไทยและชนเผ่าฮาหนีของสาธารณรัฐประชาชนจีนในด้านความเชื่อและเครื่องแต่งกาย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- YUAN FANG. (2550) การศึกษาภาษาจีนยูนนานของคนจีนยูนนานดอยแม่สลองในภาคเหนือของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ วจ.ม. (สาขาวิชาวรรณคดีภาษาจีน) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ZHU WANYING. (2560) การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมชนเผ่าลีซอ : กรณีศึกษาชนเผ่าลีซอจังหวัดเชียงใหม่ประเทศไทยและชนเผ่าลีซอเขตปกครองตนเองนุ่เจียงสาธารณรัฐประชาชนจีน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ฐานข้อมูลออนไลน์

- กลุ่มชาติพันธุ์จีนยูนนาน. (ม.ป.ป.) “สภาพทั่วไป” โครงการวิจัย การฟื้นฟูภาษาและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการศึกษาและกลุ่มชาติพันธุ์. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.langreival.mahidol.ac.th/Research/website/cu.html> (6 ตุลาคม 2562)
- จีนฮ่อ คือ เผ่าหุย ไม่ใช่ เผ่าฮั่น. (2556) “จีนเผ่าหุยกับหุมู่” HakkaPeople(Thai) ชุมชนชาวฮากกา. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://hakkapeople.com/node/3673.html> (16 สิงหาคม 2562)
- ชาติพันธุ์ล้านนา-ฮ่อ. (2551) “หุมู่กหุมู่ วัฒนธรรม---ชาติพันธุ์” คลังเอกสารสาธารณะ. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.openbase.in.th/node/6450> (6 ตุลาคม 2562)
- ไทยตำบล ดอท คอม. (ม.ป.ป.) “ข้อมูลตำบลเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง เชียงราย” ข้อมูลตำบล. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.thaitambon.com/tambon/571501> (16 สิงหาคม 2562)
- เรือนไทย.วิชาการ.คอม เรื่องจีนฮ่อ และสงครามปราบฮ่อ “การแต่งกายของคนจีนยูนนานที่อพยพมายังภาคเหนือของประเทศไทย” [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <http://www.reurnthai.com/index.php?topic=4228.15> (9 กันยายน 2562)
- โรงเรียนต้าถงวิทยาคม 满星叠大同中学. “การแต่งกายของคนจีนยูนนานที่บ้านเทอดไทยในวันจัดงานจีน” เฟสบุ๊ก (โรงเรียนต้าถงวิทยาคม 满星叠大同中学). [ออนไลน์] แหล่งที่มา : https://web.facebook.com/thailandDT/?__tn__=%2Cd%2CPR&eid=ARbnMA5nGauOWZuARzleTgFML43nTJwYYTP7TS_kPCfs2wa8SSCp9aP9syVpFlQtCMre_N1vUfedS_J (30 กันยายน 2562)

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงราย. (ม.ป.ป.) “วัดกาคำ” แหล่งท่องเที่ยว. [ออนไลน์]
แหล่งที่มา : <http://www.cots.go.th/travelview/detail.php?id=241> (16 มิถุนายน 2562)
- องค์การบริหารส่วนตำบลเทอดไทย. (2019) “สภาพทั่วไป/ข้อมูลพื้นฐาน” ข้อมูลทั่วไป. [ออนไลน์]
แหล่งที่มา : <http://www.therdthai.go.th/index.php> (16 มิถุนายน 2562)
- Wangtakwadeen, N., & Caijun, L. (2017) “清莱经济特区云南籍华裔中学生语言使用及语言态度调查报告” ใน *Panyapiwat Journal*. หน้า 177 – 193. [ออนไลน์] แหล่งที่มา : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/pimjournal/article/view/107331> (5 ตุลาคม 2562)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เอกสารรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

เรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

เอกสารรับรอง

(Certificate of Exemption)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ 18 ตุลาคม 2562

ชื่อเรื่อง วิถีชีวิตของคนไทยเชื้อสายจีนยูนนาน บ้านทอดไทย ตำบลทอดไทย
อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ชื่อนักวิจัย/หัวหน้าโครงการ MR. WEN ZHANG

คณะวิชา/หลักสูตร หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ขอรับรองว่า งานวิจัยดังกล่าวข้างต้นได้ผ่านการพิจารณาเห็นชอบโดยสอดคล้องกับ
ประกาศเอลซิงกิ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ลงนาม

(รองศาสตราจารย์ ดร.จริยาวัตร คมพยัคฆ์)

ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย
มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วันที่รับรอง

วันที่ 18 ตุลาคม 2562

เลขที่รับรอง

ฉ.872/2562

วันที่ให้การรับรอง: 18 ตุลาคม 2562

วันหมดอายุใบรับรอง: 17 ตุลาคม 2564

ภาคผนวก ข
คำถามสัมภาษณ์ของการวิจัย

คำถามสัมภาษณ์ของบทที่ 3

1. ชื่อสกุล..... เพศ..... อายุ..... อาชีพ.....
2. บรรพบุรุษของท่านที่อพยพมาไทยเป็นใคร (ปู่ ย่า ตา ยาย) แล้วท่านเป็นรุ่นที่เท่าไร
3. ท่านหรือบรรพบุรุษมาจากเมืองใด ตั้งแต่เมื่อใด
4. ท่านหรือบรรพบุรุษอพยพมาทางใด ใช้ยานพาหนะใด มีคนไทยช่วยไหม
5. ช่วงที่บรรพบุรุษของท่านอพยพตรงกับ พ.ศ. ใด
6. บรรพบุรุษของท่านย้ายมาอยู่ที่นี้ตั้งแต่เมื่อใด
7. ท่านหรือบรรพบุรุษมาอยู่พื้นที่นี้ได้อย่างไร เป็นเพราะกะตริย์แผ่นดินไทยทรงอนุญาตให้เข้ามาอยู่
ใช่หรือไม่
8. ใครคือหัวหน้ากลุ่มชาวจีนในอดีตที่อพยพมาที่นี่
9. ปัจจุบันครอบครัวหัวหน้ากลุ่มหรือผู้นำอยู่ในพื้นที่นี้ไหม
10. บรรพบุรุษในพื้นที่นี้ใช้ชีวิตอย่างไร และประกอบอาชีพใด
11. ผู้คนปัจจุบันในพื้นที่นี้ใช้ชีวิตอย่างไร
12. ผู้นำชุมชนคือใคร
13. การแต่งกายประจำวันของท่านเป็นแบบใด
14. ในเทศกาลของจีนแต่งกายแบบใด และในเทศกาลไทยแต่งกายแบบใด
15. ในงานแต่งงานแต่งกายแบบใด
16. ในงานศพแต่งกายแบบใด
17. ท่านคิดว่าการแต่งกายของคนไทยเชื้อสายจีนที่มีความแตกต่างจากชาติพันธุ์อื่นหรือไม่ และการแต่งกาย
ในปัจจุบันเหมือนอดีตหรือไม่ อย่างไร
18. อาหารประจำวันของท่านคืออะไร ท่านชอบรสชาติใด
19. โดยทั่วไปแล้ว ท่านจะนิยมนทานอาหารไทยหรืออาหารจีนหรือทั้งอาหารจีนกับอาหารไทย
20. หากท่านนิยมนทานอาหารจีน คือ ได้สืบทอดมาจากบรรพบุรุษของตนเองหรือได้เรียนมาจาก
ชาวบ้านทั่วไป
21. อาหารสำคัญในเทศกาลคืออะไร
22. อาหารสำคัญในงานแต่งงานคืออะไร
23. อาหารสำคัญในงานศพคืออะไร
24. ภาษาประจำวันของท่านคือภาษาใด ภาษาจีนกลางหรือภาษาจีนยูนนานหรือภาษาไทย

25. ท่านสามารถพูดได้ที่ภาษา
26. ภาษาที่ท่านพูดได้เรียนมาจากที่ใด
27. ยารักษาโรคของท่านในชีวิตประจำวันเป็นแบบใด
28. ในหมู่บ้านมีแพทย์แผนจีนหรือไม่
29. ในหมู่บ้านมีโรงพยาบาลและอนามัยหรือไม่
30. ท่านนับถือศาสนาใด
31. ท่านสมัยก่อนประกอบอาชีพใด แล้วปัจจุบันประกอบอาชีพใด
32. สาเหตุใดจึงทำให้ท่านเปลี่ยนอาชีพ
33. ในหมู่บ้านนี้มีคนทำธุรกิจหรือไม่
34. ท่านจบการศึกษาจากชั้นใด
35. ที่นี้มีทั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนและโรงเรียนภาษาไทยใช่หรือไม่
36. ท่านจบการศึกษาจากโรงเรียนไทยหรือโรงเรียนจีน หรือจบจากทั้งโรงเรียนไทยและโรงเรียนจีน
37. ผู้ปกครองนิยมส่งลูกหลานไปเรียนที่โรงเรียนภาษาไทยหรือโรงเรียนภาษาจีนหรือเท่า ๆ กัน ไม่มีที่ใดมากกว่ากัน ทำไม
38. ลูกหลานเชื้อสายจีนหลังจากจบโรงเรียนภาษาจีน มีอาชีพใดสามารถประกอบได้
39. ที่นี้มีประเพณีชีวิต (เกิด แก่ เจ็บ ตาย งานศพ งานบวช) อย่างไรบ้าง จัดเมื่อใด อดีตเป็นอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนไปหรือไม่ ทำไมถึงเปลี่ยน
40. ประเพณีสังคมมีอะไรบ้าง จัดเมื่อใด
41. ที่นี้นิยมฉลองเทศกาลจีนหรือไทยหรือฉลองทั้งเทศกาลจีนและไทย
42. ผู้คนในชุมชนนิยมตั้งถิ่นฐานแบบใด
43. ผู้คนในชุมชนนิยมสร้างบ้านแบบใด แบบจีนหรือแบบไทย
44. ถ้าเปรียบเทียบกับเมื่อก่อน ท่านคิดว่าที่นี่ได้พัฒนาหรือไม่ อย่างไร
45. ท่านคิดว่าควรพัฒนาที่นี่ได้อย่างไร
46. ระหว่างพัฒนาชุมชนเคยได้รับความช่วยเหลือจาก อบต. หรือไม่ อย่างไร
47. ท่านคิดอย่างไรกับฐานะของตนเองที่ได้เป็นคนไทยเชื้อสายจีน
48. ท่านสามารถผสมผสานกลมกลืนกับคนไทยได้หรือไม่ อย่างไร
49. ท่านคิดว่าควรผสมผสานกลมกลืนกับสังคมไทยได้อย่างไร
50. ท่านคิดว่าการเข้าโรงเรียนสามารถผสมกลมกลืนกับสังคมไทยหรือไม่
51. ในหมู่บ้านมีคนแต่งงานกับคนที่นี่หรือไม่
52. ท่านคิดว่าการแต่งงานกับคนที่นี่สามารถใช้ชีวิตร่วมกันอย่างดีหรือไม่ อย่างไร
53. ท่านคิดว่าการย้ายถิ่นอาศัยอยู่ที่นี้สามารถผสมกลมกลืนกับสังคมไทยได้หรือไม่

54. วัฒนธรรมและประเพณีจีนมีความเปลี่ยนแปลงหรือไม่
55. ท่านคิดว่าวัฒนธรรมและประเพณีจีนสามารถทำให้ทุกคนในหมู่บ้านใช้ชีวิตร่วมกับสังคมไทยได้หรือไม่ อย่างไร
56. ท่านคิดว่าที่นี่มีความสำคัญต่อตนเอง และลูกหลานอย่างไรบ้าง
57. ท่านคิดว่าผู้คนในชุมชนได้เปลี่ยนไปบ้างหรือไม่ หากเปลี่ยนท่านคิดว่าปัจจัยใดจึงทำให้ชุมชนเปลี่ยนไป

คำถามสัมภาษณ์ของบทที่ 4

1. ท่านคิดว่าคนไทยเชื้อสายจีนผู้นานมีบทบาททางด้านการสร้างโรงเรียนสอนภาษาจีนให้แก่ชุมชนหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านคิดว่าโรงเรียนสอนภาษาจีนที่นี่มีบทบาทใดต่อสังคม
3. ท่านคิดว่าโรงเรียนสอนภาษาจีนที่นี่เป็นสถานที่สร้างบุคลากรครูสอนภาษาจีนหรือไม่ อย่างไร
4. ท่านคิดว่าโรงเรียนสอนภาษาจีนที่นี่เป็นสถานที่สร้างบุคลากรมัคคุเทศก์หรือไม่ อย่างไร
5. ท่านคิดว่าโรงเรียนสอนภาษาจีนที่นี่เป็นสถานที่สร้างบุคลากรล่ามแปลภาษาหรือไม่ อย่างไร
6. ท่านคิดว่าคนที่ส่งออกชาวจีนสามารถส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนหรือไม่ อย่างไร
7. ท่านคิดว่าเกษตรกร (ปลูกข้าวสาลี ข้าวฟ่าง มะเขือเทศ มันฝรั่ง ผักกาดหัว และถั่ว) ที่นี่มีบทบาทด้านเศรษฐกิจหรือไม่ อย่างไร
8. ท่านคิดว่าการพัฒนาที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจหรือไม่ อย่างไร
9. ท่านคิดว่า การสืบทอดวัฒนธรรมจีนจากบรรพบุรุษมีอะไรต่อตนเองและสังคม อย่างไร
10. ท่านเคยเผยแพร่หรือมีส่วนร่วมในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีนหรือไม่ อย่างไร
11. ท่านคิดว่าตนเองมีหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมจีนในสังคมหรือไม่ อย่างไร
12. ท่านคิดว่าตนเองมีหน้าที่สืบทอดวัฒนธรรมจีนจากบรรพบุรุษหรือไม่ อย่างไร
13. ท่านคิดว่าความสืบทอดวัฒนธรรมจีนจากบรรพบุรุษอย่างไร
14. ลูกหลานคนจีนยังสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของบรรพบุรุษอยู่หรือไม่ อย่างไร
15. ลูกหลานยังให้ความสนใจกับวัฒนธรรมประเพณีที่บรรพบุรุษสืบทอดมาหรือไม่ อย่างไร

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

กนกนุช แซ่ฟอง. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
ก่อหุฟ แซ่หลี่. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
กัมปนาท วิวัฒน์วนทนา. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
จาหลู แซ่เอ๋ย. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
จิรตรา แซ่จาง. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
ชัยชนะ แซ่จาง. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
ด้วน เจีย โช่ว. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2562.
ธนชาติ แซ่หลัว. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
นันทภัท พิธิโฆน์วาศ์. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
นิตยา แซ่ลี่. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
เบญจรัตน์ แซ่เสี้ยว. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2562.
ฟางจื่อหลง. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
ภูริชญา ขึ้นบุญยริณโกล. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
เหมย แซ่หลี่. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
รุ่งนภา ระเบียบบริดา. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2562.
วิริญญา ลาหู่ณะ. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
วีลี แซ่สน. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
สรวิศ ฉิน. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
สิทธิพร. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2562.
ลี่ลี่ แซ่ซู. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
สุซาดา แซ่ฉิน. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
สุธิดา แซ่เอ๋ย. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
สุพิชญา แซ่หลี่. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
หยิ่ง แซ่จื่อ. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
หลิน แซ่ซู. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2562.
หยางหัวจี. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 15 ธันวาคม 2562.
อดิศร แซ่หลี่. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 10 สิงหาคม 2562.
อาหู่ แซ่หยี่. ชาวบ้านเทอดไทย.	สัมภาษณ์, 16 พฤศจิกายน 2562.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล ZHANG WEN (ฉวรงค์)
วัน เดือน ปี 1 มิถุนายน 2537
ที่อยู่ปัจจุบัน วีไอพี เฟลส 246 / 1 ซอยโรหิตสุข ถนนรัชดาภิเษก แขวงห้วยขวาง
เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10310
ประวัติการศึกษา
พ.ศ. 2560 สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย
(เกียรตินิยมอันดับหนึ่งเหรียญทอง First Class Honors, Gold Medal)